

L'èxit de l'excel·lència, el fracàs de l'acadèmia.

En l'època del silenci: "entre la por i l'acomodament".

Treball de Final de Grau

Estudiant: Arnau Bàguena i Borbonet

Supervisor: Miquel Fernández i González

23.05.2016

Índex

Introducció	3
AQU Catalunya.....	5
Universitat.....	7
Classe social.....	11
Política	13
Bibliografia.....	18
Annexes	21
Assaig Sociologia del Coneixement.....	21
Codificació	27
Transcripcions entrevistes	28
Entrevista AQU	28
Entrevista UAB	44
Entrevista UB.....	65

Introducció¹

La investigació s'ha dut a terme amb el desplegament d'un model teòrico-etnogràfic, en què la part corresponent a la vessant teòrica s'ha desenvolupat a partir del marc teòric basat en l'obra *Homo academicus*² i s'ha complementat amb l'exploració d'altres investigacions acadèmiques relacionades amb l'estat actual de la qüestió, que m'han servit per situar els debats ocorreguts en el camp acadèmic respecte el meu objecte d'estudi. Un altre llibre, que m'ha acompanyat i m'ha ajudat a situar els dos pols discursius, o dues cares d'una mateixa moneda, és *El Plan Bolonya*³, a partir del qual he pogut situar la *doxa*⁴ i l'*heterodoxa*. La doxa correspon al Pla Bolonya⁵ i l'anomenada Societat del Coneixement (Mateo, 2006) i l'heterodoxa a conceptes com el *capitalisme cognitiu* (Galcerán, 2010; Guzmán,

---

¹ La conformació d'un *habitus* -concepte provinent del corpus teòric bourdieà- acadèmic quan formes part de la institució universitària està fortament arrelat a l'individualisme (*meritocràcia* i *credencialisme*), tant, que acabant la meua investigació me n'adono de que vaig fer meves actituds que detesto. Aquesta investigació és fruit de la meua tumultuosa trajectòria acadèmica i es cristal·litza en l'elecció de l'objecte d'estudi, el món acadèmic universitari. La necessitat de comprendre la institució de què he format part m'ha acompanyat els darrers anys de la carrera, essent doncs el motor que m'ha portat a investigar sobre aquest tema. Quan vaig tenir clara la investigació que volia portar a terme, vaig fer un primer acostament a una de les professores de la facultat, qui em va recomanar no dirigir la meua curiositat cap aquest camp si la meua pretensió era seguir la meua trajectòria acadèmica en la institució universitària; fet que encara va alimentar més les meves ganes de seguir -"más vale pedir perdón, que pedir permiso"- . Vaig decidir fer un altre acostament a un professor de la facultat, i aquesta vegada sí que se'm va encoratjar a seguir amb la investigació, i vàrem presentar plegats la temàtica plantejada. El desconeixement dels mecanismes que operaven en l'assignació dels treballs de final de grau va suposar la duplicitat del treball, és a dir, que la temàtica seria assignada a dues persones de la facultat. Sortint de classe, després de l'assignació dels treballs, se'm va acostar un noi i em va dir: "tu eres el de la crítica a la universidad, no?"; les meves actituds a classe l'havien encaminat a pensar que es tractava de mi, i anava ben encaminat. Vam sortir a la porta de la facultat i li vaig explicar la situació, els anys que portava pensant en aquest tema, les piruetes institucionals per poder presentar-lo, etcètera. No ho va dubtar ni un moment, em va dir que ho entenia perfectament i que la investigació era tota meua; a retruc d'això va haver de defensar un nou tema d'investigació davant de la comissió de TFG, ja que un dels eixos vertebradors d'aquest és la inamobilitat de la temàtica assignada. Me n'adono que aquell sentiment que em va posseir, voler ser l'únic en realitzar una investigació en aquest àmbit, va ser una elecció errònia, ja que la mirada dels dos hagués estat molt més enriquidora que no pas només la meua, i per tant, puc copsar com la noció de la propietat intel·lectual, també fortament arrelada en l'individualisme, s'havia immiscit, sense adonar-me'n, entre els valors amb què em representava en el món acadèmic. L'autoanàlisi i l'autocrítica m'han ajudat a adonar-me'n que em vaig equivocar i, després del camí recorregut, he après que la propietat intel·lectual va en detriment de la creació del coneixement científic, així que he decidit compartir la meua investigació amb una llicència Creative Commons.

² Bourdieu, Pierre (2008) *Homo academicus*. Buenos Aires: Siglo XXI Editores.

³ Fernández Lira, C. i Serrano García, C. (2009) *El Plan Bolonia*. Madrid: Los libros de la catarata.

⁴ La doxa també pot ésser definida en termes de "ciència normal", terminologia utilitzada per l'historiador Thomas Kuhn, que la definia com la recerca basada en un resultat científic del passat (o en més d'un) admès per una determinada comunitat científica com ha essencial de cara al propi desenvolupament científic, és a dir, el nucli de la teoria comunament acceptada. En altres paraules, es tracta d'un substrat teòric que defineix implícitament els problemes que han de preocupar a la investigació científica així com també els mètodes que s'haurien d'emprar per dur a terme la pràctica científica, essent ambdós elements legitimadors d'un *paradigma científic* concret prèviament determinat (Kuhn, 2007).

⁵ La Comissió Europea ja estava traçant les línies del que després seria l'aplicació del Pla Bolonya; l'any 2000 es realitzà el que es coneix com a Estratègia de Lisboa (o Agenda de Lisboa), i posteriorment a l'aplicació del Pla Bolonya es posen en marxa d'altres plans que suposen la successió natural de la pròpia doxa, l'Estratègia Universitat 2015, o el més recent, l'Horizon 2020.

2008; Rodríguez, 2015), el *capitalisme acadèmic* (Billig, 2012; Galcerán, 2013) i la *mercantilització universitària* (Calvo et altri, 2015; Corti et altri, 2015; Galcerán, 2010); conceptes que remetent a la també anomenada Economia del Coneixement⁶. El debat (i la lluita política, afegiria) s'estableix, doncs, en termes de la funció de la universitat que, per una banda, s'estima com una funció mercantil i, de l'altra, se'n reivindica la funció "social" (o de reproducció de l'ordre cultural) que l'havia caracteritzat.

La vessant etnogràfica s'ha dut terme a partir de la triangulació de les entrevistes realitzades, en què cada vector corresponia a una figura determinada del camp universitari⁷. Les hipòtesis varen ser formulades amb certa ingenuïtat, vists els fruits de la recerca, ja que pivotaven al voltant de les possibles resistències del camp (que no s'han donat⁸) i l'aplicació de criteris exclusivament científics en

---

⁶ L'any 2003 teníem un conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la informació; l'any 2015 teníem un conseller d'Economia i Coneixement; l'any 2016 tenim un conseller d'Empresa i Coneixement. Que el concepte de *coneixement* tingui un lligam exclusiu amb la concepció econòmica d'aquest corre el risc de destruir la capacitat creadora de la reflexió, el pensament crític i, en definitiva, del coneixement en sí mateix. L'evolució dels noms de la conselleria mostra les clares evidències de la tendència política a orientar el coneixement al servei de l'economia. Des de la classe política es parla de *prestació de serveis acadèmics*, molt lligat a la concepció de l'Economia del Coneixement. Ara l'educació pública ja no és un dret, ha passat a ser un servei; el podríem incloure, doncs, en la terminologia del sector serveis, el sector terciari? Què suposa que l'educació passi a ser un servei, és a dir, a adquirir un estatus de mercaderia? Podrà "consumir-lo" tothom aquest servei "públic"?

⁷ Per una banda s'ha entrevistat a una persona que treballa com a personal tècnic de l'àrea de Professorat i Recerca de l'AQU, i per altra banda s'ha entrevistat a dos professors universitaris que desenvolupen el rol de professor-investigador en dues de les universitats públiques més reconegudes del país, la Universitat de Barcelona (UB) i la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB); puntualitzar que ambdós es dediquen a àrees de coneixement relacionades amb l'àmbit de les ciències socials. Els dos perfils han estat seleccionats a partir d'un element comú, que ambdues persones han desenvolupat una carrera acadèmica amb investigacions d'exquisidesa científica, però que la seva relació amb la institució universitària ha estat ben diferent; per una banda s'ha definit un dels perfils com l'*adequació institucional* i per l'altra, s'ha definit com el *xoc institucional*.

⁸ No s'han presentat reticències degut a que els contactes amb les persones entrevistades han estat realitzats des de persones que tenien confiança o relació amb les persones en qüestió, es venia *recomanat*. Pel que fa a les entrevistes realitzades al professorat el *capital universitari* ostentat (com a estudiant i a partir del vincle establert amb el meu supervisor i el seu capital dins de la institució) era el que permetia establir un primer contacte de confiança. En canvi a l'entrevista de l'AQU hi ha actuat una altre espècie de capital, el *capital social* que ostento com a membre d'una societat. En aquest cas concret, en l'àmbit universitari, haig de reconèixer que el meu capital social era elevat si es té en compte la institució particular amb què es pretenia establir contacte. La posició que ocupa la meua família en la societat catalana, en quan a Barcelona concretament (sóc nascut aquí i la meua família ha fet vida aquí) i que específicament s'ha cristal·litzat en la posició de la meua tieta, qui ocupa una posició elevada en l'estructura funcional de la institució en què treballa, una institució també ubicada en l'àmbit universitari, suposa que ella ostenta cert *capital intrauniversitari*. Vaig preguntar-li si em podia donar un cop de mà amb la entrevista que volia realitzar a una persona de l'AQU, i gràcies al seu *capital intrauniversitari* va poder establir contacte amb una amiga seva que treballa a l'agència, i ella va ser qui em va aconseguir l'entrevista amb la persona que treballa a l'entitat. L'extremada facilitat per aconseguir el contacte directe amb un alt càrrec funcional de l'agència en el meu cas particular, amb una posició determinada en l'estructura socioeconòmica de la societat catalana, i en particular de la societat barcelonina, no hagués estat la mateixa per a una altra persona amb un capital social menor, ja que probablement no hagués tingut tanta facilitat per accedir a una persona en la posició que ocupa la que s'hi va poder accedir, és una suposició i, per tant, constato abstractament que hi ha desigualtats de capitals que es poden emmascarar rere la transformació de *capitals heretats* en *capitals merescuts*; quan les possibilitats i els capitals ostentats són escandalosament desiguals i les regles del joc són les mateixes per a tots la partida és jugada en termes de desigualtat. Uns la juguen amb més fitxes que d'altres (també perquè es reconeixen certes fitxes com a vàlides i d'altres no), i quan n'obtenen més se'ls reconeix com un mèrit i no com un possible efecte causal de la posició ostentada en el camp, entre molts d'altres factors que hi puguin intervenir, és clar.

l'avaluació de la vàlua de les produccions científiques del professorat en l'àmbit universitari català (veurem què ha succeït).

AQU Catalunya

L'estudi i la anàlisi de les diferents institucions que componen el *camp universitari* català m'han conduït a interpretar l'**Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya)** com un agent cabdal en l'aplicació de les *lògiques mercantilistes universitàries*, ja que és l'òrgan encarregat de l'avaluació, l'acreditació i la certificació de la qualitat en l'àmbit universitari⁹, és a dir, que és la institució que avalua i acredita al professorat universitari, i precisament és l'àrea d'avaluació cap a on s'ha dirigit la investigació. S'han analitzat els criteris d'avaluació¹⁰ a partir dels quals s'obtenen les acreditacions per a les diferents figures (o categories) de professorat¹¹. L'aplicació de la via contractual prové d'un mandat polític de l'any 2003 que pretenia reforçar la vessant investigadora¹², vessant en què s'han localitzat els incentius del professorat i s'han deixat de banda els estímuls a la dimensió docent¹³.

L'AQU és la institució en què es cristal·litza la tasca d'avaluació de la "qualitat" (dels docents/investigadors) en funció dels rànquings de publicació i la seva corresponent indexació en unes estructures jeràrquiques de repartiment i reconeixement del *prestigi científic*¹⁴ disputat en el *camp universitari*. És a dir que,

---

⁹ S'han consultat diversos documents per tal de comprendre el funcionament de l'àmbit universitari a nivell macro (Llei 1/2003 d'universitats de Catalunya) i a un nivell més micro (Decret 93/2003 Estatuts de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya).

¹⁰ S'han consultat els següents documents: Criteris en l'emissió dels informes per a professorat lector, Criteris en l'emissió de les acreditacions de recerca (professor o professora agregat) i Criteris en l'emissió de les acreditacions de recerca avançada (catedràtic o catedràtica).

¹¹ S'ha consultat la Llei 1/2003 d'universitats de Catalunya, concretament el Capítol III i el Capítol IV, corresponents a totes les figures contractuals que podem trobar associades a qualsevol persona vinculada professionalment a la universitat, des dels investigadors en formació fins als catedràtics.

¹² Aquesta informació prové de l'entrevista realitzada a la persona de l'AQU: "és un mandat polític que va tenir el professor Andreu Mas-Colell que era el que pilotava les universitats l'any 2002-2003, quan es va fer la llei d'AQU, i tenia aquest mandat de reforçar la recerca i es va apostar per dissenyar les acreditacions així" (Entrevista AQU, 226-228).

¹³ Un altre fragment de l'entrevista: "en el seu moment quan es va dissenyar la via contractual a Catalunya, que és la dels lectors, agregats i catedràtics, hi havia un mandat polític, eee, de que, de reforçar la dimensió investigadora de Catalunya, és a dir, s'entenia que la recerca era un factor clau de competitivitat i de creixement econòmic i es va apostar, pues, per reforçar la vessant investigadora dels nostres professors. Com a conseqüència, en les figures de..., en les avaluacions que fem l'agència es posa molt més èmfasi en la recerca que no pas en la docència, i això explica que el cas del lector ponderi, pues un 25%, i que en les acreditacions de recerca, com el seu nom indica, no es miri res de la docència, és una paradoxa perquè, clar, tu acredites a un agregat o un catedràtic que lògicament ha de fer molta docència" (Entrevista AQU: 209-219).

¹⁴ El *prestigi científic* es basa en el rigor i l'exigència dels processos de selecció de les publicacions propis de l'entitat i la composició del seu comitè científic, format per persones vinculades al món acadèmic que hi participen en condició d'experts. Aquests processos d'avaluació es coneixen com a *peer review* o *avaluació entre iguals*. També s'ha de puntualitzar el *poder acadèmic* que ostenten aquells qui participen en condició d'experts en la definició de la "qualitat", és a dir, d'allò que s'entén com una producció científica de "qualitat". El *prestigi científic* és un dels capitals específics del camp universitari plantejats per Bourdieu a Homo

el model d'avaluació de l'AQU és *indirecte*, es mesura la vàlua de les produccions científiques en funció de la "qualitat" que s'atorga a una determinada revista científica i la posició concreta que aquesta ocupa en l'estructura dels sistemes d'indexació internacionals¹⁵. La paradoxa és que una institució finançada amb fons públics, com també ho són les carreres acadèmiques, basi la vàlua de les produccions científiques del seu professorat en rànquings establerts per empreses privades com ara Thompson Reuters. La publicació en revistes d'*open access*¹⁶ sembla que serà la passa següent que s'adoptarà, però el **model d'avaluació realment desitjable** és el de l'*avaluació directa*¹⁷, és a dir, que si l'agència vol

---

Academicus, i són els següents: capital de *poder universitari*, capital de *poder científic*, capital de *prestigi científic*, capital de *notorietat intel·lectual* i el capital de *poder polític o econòmic* (Bourdieu, 2008: 60-61).

¹⁵ El concepte o idea d'*internacionalització* són dues cares d'una mateixa moneda. D'una banda permet una major interconnexió entre les institucions i agents acadèmics, ja que la possibilitat que la gent estigui en altres entorns és un fet que enriqueix la tasca científica a partir de compartir el coneixement científic amb persones d'altres contextos, per suposat, però l'altra cara de la internacionalització és la homologació dels criteris a escala internacional, unes complicitats a les que es remeten les institucions acadèmiques per esgrimir que totes s'estan ocupant de la "qualitat", quan en realitat s'està homogeneïtzant la pràctica científica establint uns paràmetres canònics de fer i avaluar la ciència que van en contra del propi discurs científic llibertari i que, per tant, perd qualitat en sí quan no permet que s'expressin les particularitats científiques dels diferents contextos en què poden expressar-se, produint així que fenòmens socials que s'haurien d'abordar des de la pròpia concepció comunitària, amb les eines científiques comunitàries, siguin soterrades per la magnificència d'una estandardització de la pràctica científica que pretén, i ho està aconseguint, imposar-se ideològicament amb una tendència fortament hegemònica. Es tracta de l'homologació dels criteris d'avaluació en base a l'autoreconeixement col·lectiu, en base als estàndards i directrius europeus o d'altres de contextos més amplis. Una de les lògiques que es produeixen en el camp universitari, fruit del procés d'internacionalització, és el que es coneix com a *publish or perish*, estretament lligat al *capitalisme acadèmic*; cites que ho relaten: "hi ha una frase que es diu *publish or perish*, publica o mor, que una miqueta podria destil·lar-se d'aquest enunciat, i això és cert, vull dir, per promocionar-te a dintre de la carrera acadèmica pues estàs permanent avaluat i això s'entén com a, com a aquesta lògica competitiva" (Entrevista AQU 149-152); "com a conclusió, és molt important, jo crec que, publicar, perquè és l'única forma de realment democratitzar els resultats de la teva recerca, però això no, no hauria de condicionar el que serien els, els resultats de, de la teva recerca, perquè això també és una altra perversitat d'aquest *publish or perish*, no?, és a dir, gent a lo millor maquilla resultats de la seva recerca per fer-los més publicables, o gent que lo millor treu resultats que a lo millor són molt neutrals, i que llavors no ho publica perquè pensa que, que allò no serà interessant, quan..., oostres!, realment també és important que se sàpiga que a lo millor aquesta política no té cap efecte" (Entrevista UAB: 814-823).

¹⁶ La publicació en revistes d'accés obert és una mesura desitjable a adoptar per tal de poder eludir els monopolis editorials (i, per tant, el poder que exerceixen en la definició del camp) de publicacions científiques en què es basa el sistema d'indexació actual, basat en rànquings establerts per aquestes grans corporacions editorials privades. La indexació open access planteja els mateixos inconvenients a l'hora d'avaluar la "qualitat", és a dir, que el model tornaria a ésser d'*avaluació indirecta* i, per tant, els criteris emprats per l'agència serien, de nou, merament quantificadors i realitzats a partir d'inferències, com ara el *nombre de citacions* o el *lloc de publicació*. Quan s'apel·lava a un major predomini de la "qualitat" respecte la quantitat, es tracta d'una "qualitat" basada en la quantitat de "qualitat", és a dir, no s'avalua la qualitat en sí de les produccions científiques, sinó que es remetia a una menor quantitat de producció de "qualitat".

¹⁷ En l'imaginari col·lectiu de les persones que han participat de la investigació, tant dels entrevistats com de l'autor, hi apareix l'*avaluació directa* com a tipus ideal. Quan es va entrevistar a la persona de l'AQU es despenia del seu discurs: "mai serà perfecte perquè o poses una persona dintre l'aula a veure com un professor fa la classe o sinó tot són aproximacions indirectes" (Entrevista AQU: 259-260) "si incorporéssim la docència no podríem enviar un avaluador a cada aula de cada facultat de les universitats catalanes a veure com s'està impartint la docència que és la millor manera de fer-ho" (Entrevista AQU: 349-341). Ambdós professors-investigadors es varen interrogar durant l'entrevista sobre la lectura de les seves publicacions per part de l'agència: "l'AQU no sé si a part de mirar-se el meu currículum ara quan, quan em varen fer l'acreditació van llegir algun dels meus articles, no?" (Entrevista UAB: 598-599); "les acreditacions que tinc han estat totes per, per part d'aquí, de la Generalitat i encara podria explicar, encara podria explicar i no, no, no ho explico perquè considero que no, que no són criteris que..., (llarg silenci), com t'ho diria..., que s'exerceixin, eh, que s'apliquin des de, des de paràmetres que forçosament haurien d'analitzar els continguts del que produeixes, amb ració del seu camp" (Entrevista UB: 421-426). Si tots quatre tenim clara quina seria la manera més acurada de fer-ho, la pregunta seria: quan es disposi de majors recursos econòmics es dotarà a l'agència de la capacitat pressupostària que li permeti dur a terme una avaluació directa de les publicacions científiques del seu

avaluar la qualitat real de les publicacions, aquestes haurien de ser llegides pel personal de la pròpia agència, almenys en l'àmbit de les ciències socials i les humanitats.

Universitat

Instal·lats en el *capitalisme acadèmic*, basat en lògiques mercantilitzadores, trobem una paradoxa més, les universitats paguen, cada any, amb fons públics, llicències milionàries a empreses privades com l'anteriorment esmentada per a que la comunitat universitària pugui tenir accés a les revistes d'investigacions científiques de "qualitat". Degut a les mateixes lògiques, a dia d'avui, en les universitats públiques catalanes, hi ha figures de professorat *precaritzades*¹⁸ i amb *sobrecàrrega laboral*¹⁹ que es manifesten amb diferents intensitats segons la categoria que ostenten; la meva preocupació rau en la manca de solidaritat que hi ha entre les figures contractuals estabilitzades (*acomodament*²⁰) i les figures que

---

professorat, o per contrari, es seguirà apostant per un model d'avaluació indirecta? Unes preguntes més bàsiques: són necessaris tots aquets aplicatius burocratitzadors per al manteniment o l'augment de la "qualitat" universitària? És necessària una política de rendició de comptes vers al professorat i la seva producció científica? S'han de dedicar tots a la publicació d'articles científics?

¹⁸ Fragments de les entrevistes al professorat que ho relaten: "és quan hi ha figures més precàries que se'ls obliga a publicar, a fer molta recerca, i alhora se'ls hi dóna docència que també requereix molta preparació i, a lo millor, com que l'AQU valora més la recerca deixen de preparar-se bé les classes, no?, i això és una cosa que no es culpabilitza a aquests professors sinó les regles del joc" (Entrevista UAB: 390-394); "per què es consent políticament que hi hagi un percentatge de professorat precaritzat a les universitats públiques tant elevat com el que existeix? Amb gent que està aportant, doncs, doncs, això, molts casos el 75% de la feina, eee, docent, però que a més fan recerca i gestió en molts caos no ho han de fer" (Entrevista UB: 38-41); "aquí hi ha gent que es pensa que Harvard és l'òstia i després et ve un profe i t'explica doncs que hi ha barracons i que hi ha sous de misèria, i ja està" (Entrevista UB: 261-262).

¹⁹ La sobrecàrrega laboral s'ha manifestat en totes les figures contractuals, però amb diferents intensitats, ja que amb l'aplicació del Pla Bolonya una de les mesures a adoptar ha estat l'*avaluació continuada*, és a dir, una avaluació més periòdica dels estudiants i, per tant, més feina de correcció per al professorat. També va suposar una sobrecàrrega laboral l'aplicació dels graus a les universitats, ja que les facultats, departaments i universitats van haver d'adoptar la nova terminologia acadèmica deixant enrere l'antic sistema basat en llicenciatures; modificació dels plans d'estudi, planificació de l'oferta de màsters i postgraus, visibilitzar el grup de recerca en aquest nou marc contextual, etcètera. Unes cites que il·lustraran encara més aquest terme: "o sigui, hem implantat Bolonya, entre cometes a cost zero, i ha comportat molta més feina sobre tot pels profes, els profes que bueno, se'ls hi ha (...) una sobrecàrrega, l'avaluació continuada que és un dels hits de Bolonya, de fer treballar als nois i noies de manera més continuada doncs clar, de retruc comporta corregir molt més volum de treballs, i de la música que sento quan parles amb acadèmics pues crec que si que han entomat força més feina de la que inicialment, saps, amb l'anterior (...) de la que en l'època prebolonyesa tenia la universitat" (Entrevista AQU: 93-102); "jo crec que estem en un..., en un paradigma encara instal·lat, tu li deies universitat medieval, però a lo millor li diria de la universitat molt burocràtica en el que tothom ha de fer de tot i a vegades, clar, tenim tantes pressions de ser..., de fer mil coses i..., d'estudiants, de, de les administracions, del mercat, de la pròpia universitat de que has d'aconseguir projectes de recerca, que és impossible fer-ho tot bé" (Entrevista UAB: 439-444); "encara hi ha aquesta idea de que tothom ho ha de fer tot bé, i sobretot la gent més jove s'està cremant moltíssim per això, no?, perquè és molt difícil realment poder-te dedicar al 100% a cada una d'aquestes coses, no?" (Entrevista UAB: 476-479).

²⁰ L'*acomodament* ha estat concebut a partir de l'entrevista realitzada a la persona de la UB, uns fragments que ompliran de significat el terme: "I companys meus, vull dir, gent que estimo de totes les universitats públiques catalanes, que no moguïn un dit, vull dir, la gent es col·loca i a partir d'aquí es despreocupa, es despreocupa. Aleshores, bueno, cadascú es col·loca on pot, on vol, on sap, on li deixen, i cadascú sap que fa, tots som..., tos som ja prou, prou grandets, no?, per saber les conseqüències dels nostres actes" (Entrevista UB: 63-67); "una altra cosa després és aquestes dificultats estructurals que, que si no ho trobes tu o troba el company del costat, saps?, i, bueno, ja està, tampoc..., les coses només es poden transformar

es troben en una situació d'*inestabilitat contractual acadèmica*²¹. Però la preocupació més profunda rau en la desatenció que experimenta la *docència*²² arran dels marcs normatius establerts per privilegiar la *investigació* i la *recerca*²³, focalitzant els incentius dels professorat exclusivament en elles, i com tots aquests patrons conformen un *habitus*²⁴ d'acceptació acadèmica davant la situació que viu la comunitat universitària, el *camp universitari*²⁵.

---

quan la gent es belluga, doncs per això et deia al final que cadascú és responsable del que fa i del que deixa de fer, cada persona és lliure de fer el que vulgui, vull dir, jo no jutjo ningú ni moralitzo, però sí que sóc crític alhora de confrontar els discursos amb les pràctiques, perquè aleshores sí que hi ha coses que no se sostenen, m'entens?" (Entrevista UB: 234-240); "perquè és molt còmode i perquè en realitat en nom d'aquesta objectivitat, en nom d'aquesta objectivitat tu el que fases mantenir i perpetuar, sense haver-te de justificar més del compte, una relació de poder que et permet no haver de, de, eee, aprofundir, d'aguditzar una mirada crítica" (Entrevista UB: 324-327).

²¹ Aquest concepte està lligat a un altre que he anomenat *dilatació de la carrera acadèmica*, i que he definit en els següents termes a partir de l'obra *Homo Academicus* de Pierre Bourdieu: la tesis doctoral és l'eina que permet als professors "exercir un control prolongat sobre els aspirants a la successió" ja que "al ser la distància temporal entre les generacions universitàries (entre vint i vint-i-cinc anys) la condició per la conservació de l'ordre de les successions, la preparació de la tesis ha de situar-se entre els deu i quinze anys amb la finalitat de que la distància es mantingui" (Bourdieu, 2008: 200-201). L'òrgan o element regulador de la dilatació temporal de les carreres acadèmiques és *el sentit de les ambicions legítimes*, que pot generar la reivindicació de la posició que el subjecte estima legítima, com ara la plaça d'agregat, degut a la seva llarga trajectòria en la institució acadèmica, o bé, adoptar l'actitud d'obtenció de tots aquells requisits, acreditacions i capacitats que són necessàries per ocupar una posició determinada. Es tracta, doncs, d'un procés d'assimilació del ritme de la vida universitària comprés com "la incorporació de les estructures de les carreres probables" (Bourdieu, 2008: 202). La incorporació d'aquestes estructures no va més enllà de l'acceptació prèvia de l'ordre de les successions, i és en aquest moment quan es posa en marxa un procés d'autoidentificació amb d'altres subjectes (qui possibiliten l'entrada real al camp) vertebrat en la "*cadena de les identifications anticipades*" (Bourdieu, 2008: 224). Un cop s'arriba a l'estabilitat tant anhelada la gent es despreocupa i assumeix que els que venen han de recórrer el mateix camí de penúries fruit de la *dilatació de la inestabilitat contractual acadèmica*. Una cita que ho podria definir: "les persones joves ara tenen l'avantatge entre cometes de que els estàndards d'avaluació de la recerca estan establerts, i tu saps quan comences, que lo que et demanaran als 36, o als trenta i pico anys quan acabes la tesi i comences de lector, als quaranta i pico quan demanes l'acreditació de recerca i als 45, una mica més, quan demanis la de catedràtic" (Entrevista AQU: 324-328).

²² Dades del nombre de codificacions relacionades amb la docència: el codi *docència*, pertanyent a la família de codis *Professió*, ha estat utilitzat en 37 ocasions durant l'anàlisi de les tres entrevistes. La persona de la UB relatava així la docència: "per mi, fer de docent...", (silenci llarg), ha estat i continua sent un privilegi, i en sóc molt conscient cada curs, saps? És un privilegi, jo els ho dic als alumnes, jo els dic, jo continuo sent estudiant, jo seré estudiant fins que em mori i..., i n'aprenc de vosaltres, és a dir, no solament aprenc de les, de les, de les meves mancances en termes de coneixement, en termes de, de, de..., més lligats a la dimensió pedagògica, m'entens? Quan te n'adones d'una cosa que has fet malament i..., i això sempre ho he compartit a classe, saps? I..., i fer l'autocrítica, i quan, quan..., més enllà de, de..., ostres, doncs, eee, aquesta pregunta clar, suggereix una dimensió important que aquí no hem tingut present, oi?, i que és el comentari o la pregunta d'un alumne que ho invoca, però per altres situacions, eh, sempre he volgut com, com, com, com fer-ne partícip el que és una gent amb la qual estàs uns mesos veient-la dos dies, tres dies o quatre dies a la setmana" (Entrevista UB: 89-100).

²³ Dades del nombre de codificacions relacionades amb la investigació i la recerca: el codi *investigació - recerca*, pertanyent a la família de codis *Professió*, ha estat utilitzat en 80 ocasions durant l'anàlisi de les tres entrevistes. Així relataven la recerca els dos professors entrevistats: "la gent que estem fent recerca ho gaudim molt, ens sentim molt privilegiats, però que també estaria molt bé, eee, que la, que la institució et compensi amb una, amb unes certes garanties, condicions, no? I això, a vegades, crec que l'Autònoma no ho fa prou bé, i crec que en general les universitats catalanes, espanyoles i diria que, vull dir, que a nivell internacional costa molt trobar-te una universitat que donin molt benestar perquè..., avui dia estem en un món això, com, no?, competitiu, com inestable, i això ho patim els que estem aquí. Però bueno, també quan penses, jo també, poder fer feina, una feina que ens agrada i ens apassiona, no?" (Entrevista UAB: 52-59); "la recerca, és un altre privilegi, i..., i la llàstima és que cap de les dos coses es tira endavant ni s'ofereix, jo crec eh, tant al professorat de tirar-ho endavant i els mateixos alumnes de poder-ho fer" (Entrevista UB: 126-129).

²⁴ Concepte provinent del corpus teòric bourdieà.

²⁵ Concepte provinent del corpus teòric bourdieà.

Basant-nos en les normes oficialment professades (i reconegudes per la comunitat universitària), la decisió de privilegiar la recerca pot ser llegida com a encertada, ja que en la publicació dels darrers rànquings les universitats catalanes han estat les més ben posicionades a nivell estatal²⁶. Aquest bon posicionament a nivell estatal no pot emascarar que la docència s'està desatenent²⁷ i corre un risc real d'empitjorar²⁸ si es segueix privilegiant fonamentalment la recerca²⁹. Es va passar del model de la no-publicació dels catedràtics al model actual del "tots a publicar"³⁰. Potser seria més encertat trobar un equilibri entre aquests dos models, ja que s'ha passat d'un extrem a l'altre, i com és pot observar, els fruits del darrer extrem evidencien que s'ha aconseguit revertir la situació que preocupava en aquell moment, en què des de l'òrbita política es va decidir orientar les universitats cap a la investigació. També el fet que tothom ho hagi de fer tot³¹, docència i recerca, ambdues amb gran intensitat i en els suposats "nivells d'excel·lència" suposa un deteriorament de la pròpia "qualitat" anhelada, ja que s'ha d'estar excessivament pendent de la publicació, preparar les classes i atendre tots els

---

²⁶ Article diari Ara (15/05/2016): *Universitats catalanes: líders a l'Estat, però poc visibles al món* de Núria Martínez. Es pot consultar l'article a: http://www.ara.cat/societat/Universitats-catalanes-liders-lEstat-visibles_0_1577242335.html

²⁷ Un fragment de l'entrevista a la persona de l'AQU: "aquí hi ha un cert risc de que, de, descuidar la docència val. De tota manera el que, insisteixo, per l'aposta política que s'ha fet en aquest moment, almenys, en les acreditacions que fem a l'agència, com veus, posem molt més èmfasi en el tema de la recerca que no pas en la docència, eee, pel que fa a les acreditacions. La docència com ja t'he explicat té altres mecanismes d'avaluació, val. Aleshores, les conseqüències a llarg termini d'aquesta aposta de, mmm, que s'ha pres, pues les valorarem a llarg termini, saps. A veure està clar que no podem obviar cap de les dues dimensions, val." (Entrevista AQU: 304-310).

²⁸ No vull que a les universitats catalanes la *docència* passi a ser un element testimonial de la pràctica universitària, no pot ésser considerada com a secundària, és fonamental per a l'assegurament de la qualitat real de la formació dels futurs i presents estudiants. Un cita que apunta cap a on anem: "aleshores es vol apostar, es vol orientar el nostre model als contextos anglosaxons, saps, i això passa, pues, per tenir professors molt bons en recerca però que també hi hagi en el sistema, mmm, **figures d'assistent**, de suport, saps, que puguin també pues eee, suportar més el, la responsabilitat de la docència, saps" (Entrevista AQU: 282-286).

²⁹ Després de la codificació –es poden consultar als annexes els codis i els grups o famílies de codis– i la anàlisi de les entrevistes mitjançant el programa *Atlas.ti*, s'ha pogut observar una tendència, que s'emmarca en la concepció *polític-científica* actual, on el codi amb major recurrència i amb una diferència considerable respecte el segon [*política* (64)] ha estat el d'*investigació – recerca* (80). Aquest fet podria haver-se donat per dos factors, en primer lloc perquè les preguntes estaven prèviament més dirigides a aquest àmbit, degut a la anàlisi dels criteris d'avaluació del professorat; i en segona instància, perquè la tendència adoptada pel mandat polític (de privilegiar la recerca) ha manifestat també el seu privilegi en la triangulació de les entrevistes.

³⁰ Una cita que ho il·lustra: "Potser hem passat de d'uns anys en què la recerca era una activitat, parlo pot ser, 30 anys enrere eh, no sé, que no era molt prioritària, i potser ara ens hem..., no sé, no sé contestar a dir si ens hem passat de frenada o no" (Entrevista AQU: 310-313).

³¹ Sembla que el model en què tothom ho ha de fer tot s'està començant a posar en dubte, veurem quan es duran a terme accions concretes. Unes cites que ho il·lustren: "és molt estressant per la gent haver d'intentar fer-ho tot alhora, ara també has d'estar fent tuits, no sé que, i trobo que buscar aquest equilibri és molt important, però això no ha de voler dir que tothom ho hagi de fer tot alhora, perquè penso que, eee, eee, és, és molt difícil que es pugui fer bé, no?" (Entrevista UAB: 452-455); "les universitats més potents tenen perfils de, de, de professors que són activistes, i és gent que lo millor no publica en universitats d'alts rànquings, però que és gent que, que això, que treballa molt amb les ONG, amb els moviments socials, que té una forma de donar classe molt apassionada, i això, aquí, estem una mica, són com..., eee, de..., la universitat acomplexada, el típic nou-ric, no?, ara tothom ha de publicar en grans..., en revistes d'alt impacte, no? No! És a dir, sí, hi ha d'haver una part important del professorat que ho faci, però també hem de permetre aquests altres perfils" (Entrevista UAB: 485-491).

aplicatius burocratitzadors ³² s'acaba produint una *sobrecàrrega laboral* al professorat amb la pressió afegida de la concepció de "l'excel·lència".

Fruit de la anàlisi dels criteris d'avaluació i acreditació del professorat i la anàlisi de les entrevistes he identificat que, potser, es podrien **afavorir noves figures de professorat**. Es podria potenciar la gent que és bona investigant i que des de la seva àrea d'expertesa són capaços de tenir un peu a la docència sense que els suposi una càrrega docent excessiva; es podrien afavorir perfils de professorat que estiguin entusiasmats amb la *docència*, que sentin passió per transmetre i compartir la creació de coneixement amb els estudiants, i que potser aquest perfil no està tant interessat en la publicació en revistes de "qualitat", que prefereix dur a terme investigacions més dilatades en el temps i sense tanta dedicació, ja que la vessant docent és on hi posa les energies; i, finalment, s'hauria de permetre a aquelles i aquells que vulguin, i sàpiguen, dur a terme ambdues en uns "nivells d'excel·lència" com els que s'estimen avui, també puguin fer-ho.

Aquestes figures contractuals van ésser dissenyades, en el seu moment, per a reforçar la vessant investigadora. Doncs bé, considero que seguint les normes que ens regeixen s'ha aconseguit, ja que les universitats catalanes ja són les capdavanteres a nivell estatal, i que l'ambició de ser capdavanteres a Europa està molt bé, però que no podem desatendre les particularitats contextuais catalanes i emmirallar-nos en normativitats que poden jugar-nos una mala passada si només les seguim perquè són les que se segueixen a nivell internacional. En cas que es decidís revisar aquestes figures, he intentat situar els diferents aspectes que, des del meu parer, s'haurien de tenir en compte: la manera en què ha de ser avaluat el professorat (si ho ha de ser; i en cas que sí, de manera indirecta o directa segons les particularitats de cada àrea de coneixement), on es localitzen els incentius del professorat (on es localitzaran segons el model d'*avaluació* i *acreditació* que es dissenyi), quines figures es contemplaran i com es gestionarà la *precarització* i la *dilatació de la inestabilitat contractual acadèmica* a què han estat (**i estan**) exposades certes figures del professorat.

Un altre dels punts clau és la *mercantilització universitària*³³ i els mecanismes pels quals es vincula el *finançament de la recerca* al sosteniment de la persona en qüestió, el grup de recerca, el departament o fins i tot la facultat³⁴.

---

³² Els aplicatius burocratitzadors tenen efectes en la conformació de l'*habitus* acadèmic, i més enllà, suposen un element més de l'entrada de les lògiques capitalistes i mercantilitzadores a la institució pública universitària. Una cita en què es reflexiona sobre aquest afer: "t'ho mires tota la mena d'aplicatius burocratitzadors que els últims anys, doncs, ens van col·locant i que anem fent nostres, i que anem assumint, no? I com tota la política de qualificacions, vull dir que evidentment l'objectiu és que acabi revertint en el teu propi salari, però que aleshores això es lligarà als beneficis econòmics que tu aportes a la universitat, és a dir, aquest serà el drama" (Entrevista UB: 429-433).

³³ El *capitalisme* acadèmic i la *mercantilització universitària* són dos conceptes que, des del meu parer, estan estretament relacionats amb la preponderància d'un dels *principis legitimadors* sobre l'altre, dos principis que, segons Pierre Bourdieu (2008), regeixen i competeixen entre sí en el *camp universitari*; són els següents: el primer principi legitimador és pròpiament **temporal i polític**, i es manifesta en la lògica del camp

Classe social

“En les possibilitats d’accedir a l’ensenyament superior es llegeix el resultat d’una selecció que s’exerceix al llarg de tot el recorregut educatiu amb un rigor molt desigual segons l’origen social dels subjectes. En realitat, per a les classes més desfavorides, es tracta d’una simple i pura eliminació”.

(Bourdieu, 2010: 14)

“L’origen social és sens dubte el que exerceix major influència en el medi estudiantil”.

(Bourdieu, 2010: 14)

El *camp universitari* és un camp orientat a la producció i la reproducció cultural, i per tant, un dels mecanismes que hi opera, però que roman totalment invisibilitzat, és la transformació del *capital heretat* en *capital merescut* (Bourdieu, 2008). A part de la selecció econòmica que s’aplica a partir de les lògiques mercantilistes imperants, la selecció cultural també hi opera, és a dir, que s’aplica una lògica de *selecció de classe*³⁵ tant de la vessant cultural (desigualtats d’origen en la conformació d’un *habitus acadèmic* –concepte provinent del corpus teòric bourdieà– més adequat al funcionament dels sistemes educatius) com des de la vessant econòmica (preus dels crèdits dels graus, màsters i postgraus).

---

universitari en la dependència que aquest camp té amb respecte als principis vigents en el camp del poder. Aquest principi s’imposa amb més força a mesura que un s’eleva en les jerarquies pròpiament temporals que va des de les facultats de ciències a les facultats de dret o de medicina. El segon principi legitimador es fonamenta en l’**autonomia de l’ordre científic i intel·lectual**, és a dir, la independència respecte als principis vigents en el camp del poder. Aquest principi s’imposa amb més claredat quan es va de les facultats de dret o medicina a les ciències (Bourdieu, 2008: 71). Podríem esgrimir, doncs, que la relació que s’estableix amb els principis legitimadors exposats per Bourdieu en l’època del *capitalisme acadèmic* es manifesta amb més intensitat (o s’ha aconseguit imposar respecte l’altre) en aquelles disciplines o àrees de coneixement en què la dependència de la disciplina respecte els principis vigents en el *camp del poder* és major, és a dir, que les lògiques imperants privilegien aquelles disciplines que viren cap al principi temporal i polític.

³⁴ Bourdieu, bevent de Kant, establí una distinció entre dues tipologies de facultats; aquesta diferenciació, des del meu parer, està lligada als dos principis legitimadors anteriorment exposats, i la relació s’estableix entre un principi legitimador i la seva manifestació en un o altre tipus de facultat, essent cada principi, doncs, el que vertebrava la legitimitat de les dues tipologies de facultat. La distinció és la següent: les facultats **científicament dominades** però **temporalment dominants**, agents i institucions que estan més orientades a la reproducció de l’ordre cultural i del cos de reproductors i els interessos associats al exercici d’un poder temporal en un ordre cultural; i les facultats **científicament dominants** però **socialment dominades**, agents i institucions que estan orientades sobretot a la investigació i al què està en joc en el plànol científic o al camp intel·lectual i a les qüestions en joc pròpiament culturals (Bourdieu, 2008: 76-77; 100).

³⁵ Fragment de l’entrevista realitzada a la persona de la UB: “això no facilita un integració de l’alumnat de classe treballadora, no solament per la continuïtat en els seus estudis, sinó per possibilitar realment que puguin desenvolupar, eee, la recerca, i que puguin continuar la carrera acadèmica i plantejar-se d’esdevenir docents. Hi ha una selectivitat econòmica que converteix en un procés de selecció de classe la mateixa, eee, conversió eh, la mateixa possibilitat d’esdevenir professor, professora” (Entrevista UB: 32-37).

El Pla Bolonya³⁶ ha comportat la pujada dels preus dels crèdits universitaris³⁷, i malgrat l'encariment dels estudis universitaris s'ha produït una devaluació dels títols³⁸, un afer sobre el que s'havien posicionat totalment en contra, perjurant que no succeiria (propaganda bolonyesa en època prebolonyesa³⁹). Gent que ha de deixar la carrera definitivament (o que l'ha deixa per més endavant) per falta de recursos econòmics, gent que no pot plantejar-se ni començar-la degut a l'encariment de les taxes, gent que no pot ni plantejar-se pagar els preus esbojarrats dels màsters (a França els màsters públics costen 400€); una *selectivitat econòmica* que s'agreuja i que s'està aplicant amb més contundència des de l'apujada progressiva i desorbitada viscuda en els darrers anys.

---

³⁶ Fragments de les entrevistes relatius al Pla Bolonya: "Des del meu punt de vista, Bolonya jo que vaig patir, bueno, vaig patir, vaig viure sota la situació, el context anterior a Bolonya, la teoria és estúpida, saps, a mi fins i tot jo vaig començar a l'AQU just quan es desplegava Bolonya i pensava que bé tenir una atenció més personalitzada, que bé poder fer pràctiques, que bé poder inclús participar en el programa Erasmus, etcètera, etcètera, el que importa, el que implica Bolonya. Eee, des d'aquesta perspectiva la teoria és magnífica, després la concreció pràctica crec que no ha aconseguit, o no s'ha desplegat tal i com hauria estat desitjable perquè hi havia la limitació pressupostària, o sigui, hem implantat Bolonya, entre cometes a cost zero, i ha comportat molta més feina sobre tot pels profes, els profes que bueno, se'ls hi ha... (...) Una sobrecàrrega, l'avaluació continuada que és un dels hits de Bolonya" (Entrevista AQU: 86-96); "a nivell de docència diria que no s'ha, s'ha desplegat una mica a mitges, no?, iii, i llavors a vegades, eee, hem agafat el pitjor del que teníem i el pitjor de Bolonya, no?, és a dir, penso que Bolonya, la part pedagògica de Bolonya, eh, després podríem discutir d'altres històries de..., de quins interessos tenien la comissió europea a l'hora de..., eee, intentar aproximar-nos a un altre model d'universitat i tal. Però el que és la part pedagògica de Bolonya, que per exemple és intentar fer menys classes magistrals, fer més classes de seminaris i tal, podria ser interessant però amb recursos. I que ens ha passat, que hem, hem començat a implementar Bolonya... (...) Sense recursos i a més en una època de retallades, llavors, el que ha passat és que el desplegament ha estat bastant, diria que negatiu, o negatiu o que ha estat més, més formal que real, és a dir, nosaltres diem que estem fent pràctiques i seminaris que en realitat no estem fent, perquè no tenim els recursos per desdoblar els grups, no?, llavors, bàsicament hi ha hagut més continuïtat que implementació de Bolonya" (Entrevista UAB: 502-515).

³⁷ A Catalunya es van augmentar el màxim possible dins de la forquilla establerta. L'any 2011 el preu per crèdit dels estudis amb coeficient d'estructura docent A era de 15,16€, l'any següent, el 2012 era de 25,27€ per crèdit, preu que s'ha mantingut estable en els decrets successius. Es poden consultar els següents decrets, pels quals es fixen els preus dels serveis acadèmics a les universitats públiques i la Universitat Oberta de Catalunya, per veure l'evolució dels preus dels crèdits universitaris: el Decret 365/2011; el Decret 77/2012; el Decret 192/2013 i el Decret 118/2015.

³⁸ Fragments del e-mail institucional que se'ns va enviar fa un parell de mesos als estudiants de la facultat per posar-nos al corrent de la nova situació: "(...) Aquesta modificació tendeix a aproximar el sistema universitari del nostre país al d'altres països europeus. (...) Aquests nivells es distingeixen per l'orientació dels seus continguts, i per la seva durada, i tenen regulacions semblants en els diversos països que integren l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior. Ara bé, en aquest marc, on es situen els títols clàssics de Llicenciat? Això no estava establert enlloc, però **s'havia sobreentès tradicionalment que el títol de Graduat equivalia al vell títol de Llicenciat. Això ja no és així.** Els dies 19 i 22 de febrer passat, el "Butlletí Oficial de l'Estat" ha publicat sengles resolucions del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports, fixant com es tradueixen els títols del sistema universitari anterior (pel que ens interessa a nosaltres, els títols de Llicenciat en Ciències Polítiques i Llicenciat en Sociologia) en el marc del nou sistema europeu. Aquestes dues resolucions estableixen que els vells títols de Llicenciat universitari equivalen, en el nou marc, al títol de Màster (i no, per tant, al títol de Grau). (...) En la pràctica, si això fos cert, es podria entendre que us han canviat les regles del joc "a mitja partida": el títol que obtindreu a la Facultat no donaria accés als àmbits professionals que esperàveu i esperàvem. En el reduït marc de les nostres competències com a Facultat, tenim el deure de comunicar aquesta informació a tots i cadascun dels alumnes de la Facultat, per a fer-vos conscients de les implicacions laborals i professionals que poden tenir, i per a què lliurement pugueu adoptar les decisions que considereu més convenients de cara a garantir els vostres drets i expectatives. (...) (Deganat de Ciències Polítiques i Sociologia de la UAB, a 18 de març de l'any 2016).

³⁹ Un cita en què es pot copsar que la percepció és la mateixa: "en realitat és difícil avaluar què ha passat amb Bolonya perquè no s'ha implementat, és més..., ha estat tot més fictici que altre cosa, o retòrica" (Entrevista UAB: 519-520).

En aquest panorama desolador en què es castren carreres acadèmiques de companyes i companys es podrien analitzar quines estratègies s'estan duent a terme (i si no s'estan duent a terme, a què és degut) per intentar fer front, des de l'autoorganització dels propis estudiants, és a dir, al marge de qualsevol institució pública, a unes institucions que estan practicant la discriminació institucional per raó de classe.

Política

Aquest apartat sorgeix de reflexions que he anat treballant durant l'etapa final de la carrera, concretament a partir de l'elaboració de l'assaig de Sociologia del Coneixement⁴⁰ que vaig presentar uns cinc mesos enrere. Després de la realització de la vessant etnogràfica de la investigació i la triangulació de la informació obtinguda en el treball de camp, he volgut fer una proposició conceptual fruit de la anàlisi de les entrevistes realitzades i les reflexions dutes a terme.

El finançament desigual de la recerca que reben les diferents àrees de coneixement⁴¹ prové d'un mandat polític (mitjançant el poder de la conformació dels pressupostos catalans); les convocatòries que s'obren per a la recerca marquen línies estratègiques d'investigació⁴², les convocatòries per a la recerca

---

⁴⁰ L'assaig es pot consultar als annexes.

⁴¹ Fragments de les entrevistes relatives a aquest fenomen: "sí que hi ha una vessant de sistema universitari que no en som aliens, malgrat que nosaltres no la definim, però si que entenc que el govern de la Generalitat de Catalunya decideix, pues per exemple, prioritzar el pol biomèdic, com això ha passat en els últims 15 anys, pues això no en serem pas aliens, saps?" (Entrevista AQU: 174-177); "de fet si tu analitzes les partides pressupostàries dedicades a humanitats i les compares amb ciències de la vida, ja te n'adones de per què s'està apostant, per exemple, saps?, o projectes concedits o bueno, saps, això és evident, saps?" (Entrevista AQU: 589-592); "cal trobar aquest equilibri, però actualment sí que, pel propi model econòmic en el que ens trobem, pues es prioritzen segons quines, quins àmbits, això està clar" (Entrevista AQU: 598-600); "hi ha un risc de desatendre altres disciplines que..., que és el debat clàssic que tenen les humanitats, com fem atractives les humanitats o les ciències socials, això és un risc que com a societat hem de neutralitzar al màxim. (Silenci) I trobar un equilibri, saps?" (Entrevista AQU: 603-606); "Tu mires les subvencions estatals a la recerca, a la Generalitat, en el cas de la Generalitat ja nul·les, no?, per (xxx) i això la davallada, la davallada d'inversions els últims anys és escandalosa, és escandalosa, és escandalosa, clar, no som productius des d'una lògica mercantilitzadora que maximitza el benefici en termes, eee, merament econòmics" (Entrevista UB: 129-133).

⁴² Fragments respecte les convocatòries: "hi ha convocatòries que sí que són encara més obertes i que et donen peu a la teva..., a que facis recerca més vocacional i dels temes que tu creus que realment són importants, i d'altres més tancades, i després n'hi ha d'altres que són normalment les privades que ja estan molt tancades, no?, llavors, per exemple estic pensant amb el RecerCaixa, no?, que et donen uns temes com molt delimitats de que, del que ells creuen que serà important o que es podrà vendre més al mitjàns, no?, llavors, trobo que..., que de moment, en el context europeu hi ha un equilibri, iii, i seria molt perillós que aquest equilibri es, es trenqui a favor de la recerca més aplicada, mercantilitzada" (Entrevista UAB: 702-706); "tu mires les darreres convocatòries a qui li donen i veus que per l'origen, eee, el tipus de recerca està molt vinculada, no?, molta recerca sobre temes de populisme, no?, de..., com de..., ja veus el títol que veus com a negatiu en tot el fenomen Podemos, que grinyola una, una miqueta, no? Llavors, crec que sí que s'estan perdent espais de..., per molts motius, no només per aquest canvi de paradigma de..., això també per una qüestió de, de politització i de manca de recursos, si que cada vegada hi ha menys oportunitats, hi ha menys oportunitats per fer aquest tipus de recerca més, més crítica i més tal" (Entrevista UAB: 741-748).

bàsica estan desapareixent o s'estan deslocalitzant⁴³; el disseny de les acreditacions⁴⁴ en què es privilegia la recerca (i es localitzen els incentius del professorat en aquesta) prové d'un mandat polític; la implantació del Pla Bolonya, l'Estratègia Universitat 2015 i l'Horizon 2020 provenen de mandats político-empresarials; la devaluació del títol de grau també prové d'un mandat polític. On és l'*autonomia universitària* de les universitats públiques catalanes necessària per al desenvolupament de la tasca científica?

La Llei 1/2003 d'universitats de Catalunya va suposar la creació d'estructures de govern (de control) vinculades al *camp universitari*, com ara la creació dels Consells Socials, amb què s'estableix una representació dels interessos empresarials a les universitats, i del Consell Interuniversitari de Catalunya. Un altre òrgan on s'acumula una gran densitat de *capital de poder universitari* – concepte provinent del corpus teòric bourdieà – és el Consell de Direcció de l'AQU. La voluntat estudiantil té una representació minsa en aquestes estructures i l'assignació política directa de càrrecs en aquests òrgans és bastant considerable⁴⁵; per no parlar de les possibles complicitats entre els *rectorats* i la *classe política* en l'adopció de les línies estratègiques comunes en matèria d'universitats. La dubtosa qualitat democràtica de l'assignació política directa en els òrgans de govern de les universitats catalanes traspua uns mecanismes de presa de decisió totalment jerarquititzats.

Que les universitats públiques catalanes operin en termes mercantilitzadors és una qüestió de la voluntat política i dels òrgans de govern. Hi ha certes àrees de

---

⁴³ Fragments que relaten la incongruència del finançament de dues línies de recerca contraposades, i la seva acceptació (o no) relativa al grau de tolerància del criticisme per part de la institució convocant; cada vegada s'estan reduint més les convocatòries a un nivell més local i s'estan deslocalitzant les recerques a l'àmbit europeu, concretament aquelles orientades a la recerca bàsica: "Paradoxalment, la Unió Europea, eee, també té aquesta convocatòria que t'estava dient que sí que et permet d'alguna manera fer aquest tipus de recerca, no?, de fet el projecte que jo vaig presentar a., a la, al consell d'investigació europea, l'European Research Council, també el vaig presentar a la convocatòria espanyola, i la convocatòria espanyola me'l varen tombar, i me'l varen donar allà que se suposa que és molt més, eee, més difícil aconseguir-ho, no?, perquè l'índex d'èxit està sobre el 7%, no?, i la convocatòria espanyola a lo millor del 50%, però clar, com que és una investigació crítica i tal, jo vaig tenir un avaluador en el cas aquest de, de la convocatòria espanyola que era..., era clar un economista neoliberal, que no li agrada el projecte, no?, llavors, clar, és molt difícil i crec que té molt a veure amb aquest canvi de..., de paradigma i de com el PP està intentant controlar, jo crec que..., molt la convocatòria pública, no?" (Entrevista UAB: 748-759).

⁴⁴ Si és qüestió de disseny vol dir que es pot canviar, i si és pot canviar, podríem modificar-lo per tal de millorar la qualitat de vida de les persones que es dediquen professionalment a l'àmbit acadèmic i adequar el disseny de les acreditacions a unes nocions que s'aproximin a les necessitats de les persones que hi treballen: "és un mandat polític que va tenir el professor Andreu Mas-Colell que era el que pilotava les universitats l'any 2002-2003, quan es va fer la llei d'AQU, i tenia aquest mandat de reforçar la recerca i es va apostar per dissenyar les acreditacions així. Altres organismes d'avaluació del professorat com l'ANECA, que és l'agència espanyola, aquesta sí que mira la docència i també mira l'activitat de gestió, val, vull dir, és disseny, és disseny" (Entrevista AQU: 226-231).

⁴⁵ 6 persones de les 15 que componen els *Consells Socials* de les universitats públiques són nomenades a nivell polític (dues pel Parlament, tres per la Generalitat i una per l'ajuntament); 3 persones són nomenades pel titular del departament en matèria d'universitats al Consell Interuniversitari de Catalunya i 5 persones són nomenades pel mateix en el cas del Consell de Direcció de l'AQU. Els rectors o rectores d'universitat ostenten el *capital de poder universitari* més elevat ja que participen dels tres òrgans esmentats anteriorment.

coneixement (biociències, biomedicina⁴⁶ i tecnologia) que són més proclius a la vinculació amb el món empresarial (producció de patents), però si aquesta lògica s'imposa de manera hegemònica i homogeneïtzadora es corre el risc de que la supervivència d'altres àrees i disciplines de coneixement, com ara les ciències socials, que no s'emmarquen en la producció de rèdits econòmics com un fi en sí mateix, perdin la potencialitat de la creació de coneixement crític que les caracteritza. Aquetes lògiques de captació⁴⁷ de recursos privats vinculats al finançament públic poden ser profundament perjudicials per a la creació de coneixement científic que no sigui extrapolable als valors mercantils, és a dir, en què la riquesa rau en sí mateix.

Les mirades són posicions polítiques que es manifesten en la producció científica dels subjectes⁴⁸, així com també ho és, política, la mirada sobre l'estat actual de la universitat⁴⁹. La anàlisi de les entrevistes m'ha ajudat a constatar allò que venia

---

⁴⁶ Fragment de l'entrevista a la persona de l'AQU: "quan una empresa de diagnòstic mèdic, eee, pues aposta per algú és perquè espera que això li repercuteixi i li generi guanys econòmics, de reputació, etcètera" (Entrevista AQU: 577-578).

⁴⁷ Fragment de l'entrevista a la persona de l'AQU: "lògicament en les ciències socials està clar que això pot condicionar la captació de fons per part de segons quin finançador privat. Per això, tant important és que hi hagi un espai de fons públics per ubicar-los a la recerca perquè precisament la virtut o la grandesa de la recerca és que deixar a gent lliure que pugui pensar per qüestionar-ho tot, saps?, aquesta és una de les maneres de fer progressar les nostres societats" (Entrevista AQU: 562-567).

⁴⁸ Fragments que mostren com la mirada política s'insereix en la pràctica científica: "però jo crec que precisament el que t'estava dient del meu cas particular o del cas dels meus estudiants considero que més o menys tothom està bastant polititzat i que té una..., i que fa les coses pensant en..., amb un ideal de societat al que voldria contribuir, no?, llavors, jo penso que la politització és inevitable" (Entrevista UAB: 241-245); "sí que penso que és bo que hi hagi una certa politització, i és veritat que a lo millor segons qui no li anant bé estar excessivament polititzat, però en el meu cas jo crec que mai he deixat de, de fer recerca des d'una perspectiva política i més o menys fins ara m'ha anat relativament bé" (Entrevista UAB: 252-256); "en la mesura que jo remeti a l'objectivitat i a partir d'aquí clavi la meua interpretació, perfecte, la meua és objectiva, però per això et deia, fixa't-hi, la paradoxa és quan des d'una perspectiva ideològica socialdemòcrata, per exemple, tu no t'has de justificar per res, allò és acceptat i és acceptat realment, vull dir, pel món acadèmic, pel món mediàtic, pel conjunt de la societat; en canvi des d'una perspectiva, jo et deia, doncs anarquista respecte aquest conflicte, aquesta situació, eh, vull dir, els problemes d'aquesta gent en aquest marc de relacions socials, aleshores, clar, han de venir les justificacions per tot arreu. Jo crec que hi han de ser sempre, però..." (Entrevista UB: 333-340).

⁴⁹ Una mirada de cadascun dels tres vectors analitzats: "El que passa és que no hem de ser aliens al context en el que s'ubica el nostre sistema universitari, i les..., per dir-ho així, les pautes socials que ens hem dotat, o sigui, eee, precisament la universitat ha de tenir el seu espai de creació i de recerca i d'autonomia, però també ha de ser conscient doncs de que és finançada amb els recursos de tots, i per tant, és esperable que la societat esperi un retorn de la inversió que es fa en la, en la universitat, i per tant, no m'estranya que s'utilitzin aquests termes, el que sí que cal ser un cert, tenint una certa prudència, doncs de que quan apliques els processos d'avaluació, pues, no ho miris tot en termes econòmics, saps?, però que no oblidis mai el plànol econòmic perquè sinó pots acabar en un atzucac, saps?" (Entrevista AQU: 709-717); , "aquí, estem una mica, són com..., eee, de..., la universitat acomplexada, el típic nou-ric, no?, ara tothom ha de publicar en grans..., en revistes d'alt impacte, no? No! És a dir, sí, hi ha d'haver una part important del professorat que ho faci, però també hem de permetre a aquests altres perfils. (...) Que facin que la universitat realment pugui donar resposta a demandes super, super-diferenciades, no? Jo crec que això encara ho hem de, d'interioritzar, i curiosament altres universitats en les que ens emmirallem ja, ja estan de tornada d'aquest rollo de..., d'impact factors i tal, sinó que també volen permetre que la universitat es vinculi amb altres maneres amb la societat, però això passa per intentar afavorir perfils diferenciats i que no tothom ho hagi de fer tot perquè sinó acabaràs cremant al personal i no faràs res, ni una cosa ni l'altra" (Entrevista UAB: 488-499); "la universitat, vull dir, vol existir com a bombolleta més enllà dels conflictes socials, vull dir, el 99% del professorat, vull dir, el 90%, bueno, és el que volen, doncs, tenim el que tenim, clar, però ja et dic, som un reflex de l'alumnat i som un reflex de la societat, i ja està, i el drama és aquest, vull dir, no hi ha cap àmbit que es pugui resoldre i tirar endavant, i menys la universitat, si no hi ha una assumpció col·lectiva que..., que el que, que el que necessitaríem és una altra cosa en un altre ordre de relacions socials. Mentre el model social sigui aquest, tindrà aquesta universitat, i cada cop pitjor, perquè evidentment, vull dir, ja no és que tornem al XIX, vull dir, és que el referent és una

reflexionant, com la política és un element flotant que rere el discurs científic de la *neutralitat valorativa* i l'*objectivitat científica* emmascara una concepció política del món en què s'insereix tal praxis científica prèviament construïda i que és vista en termes de "normalitat", o més encara, d'adequació científica als principis vigents al camp del poder. Aquesta lògica pot acabar imposant-se a disciplines que disten molt d'aquests principis, ja que precisament la seva pràctica científica es basa en preguntar-se quins són els factors que ens han encaminat a establir certs fenòmens com a socialment "normals", és a dir, la naturalització de les pautes socials socialment construïdes i acceptades en el joc.

Un dels papers cabdals que juga la ciència en les societats contemporànies secularitzades és el d'*òrgan legitimador i ostentador de "la veritat"*. Quan una explicació prové del món científic és com si socialment s'hagués materialitzat en un pacte de silenci social vers les orientacions i decisions que es prenen des del *camp científic* direccionat des del *camp polític*. Podríem parlar, doncs, d'un fenomen social que s'aproxima a la *reificació científica*⁵⁰, en què la ciència adquireix un estatus superior a la condició humana. Les accions es duen a terme en nom de la ciència i sota el seu paraigües de divinitat, es justifiquen, doncs, com el "progrés" inevitable de la ciència, encara que vagi directe a l'abisme social (a la mera producció i especulació de capital econòmic). Des del meu parer, la ciència ha adquirit un estatus que denigra d'altres corpus de coneixement, una discrecionalitat científicament arbitrada que també es recolza en la concepció política d'una societat respecte els distints sabers socials.

Proposo començar a emprar el terme *objectivitat político-científica* enlloc del mal emprat, ja que entela la mirada, *objectivitat científica*. Així podrem deixar de parlar d'un mite i caminar cap a un terme que, des de meu humil punt de vista, aportarà més honestat a la pràctica i al discurs científic. Concebre el terme com a polític permet fer-hi una mirada més holística, ja que a partir de la formulació en termes político-científics possibilita el desplegament d'altres conceptes que hi estan lligats, com ara el de *paradigma*⁵¹. També se'n podria despendre la concepció política, la intencionalitat en la recerca fruit de l'interès per un objecte d'estudi concret, l'hegemonia del coneixement científic respecte a d'altres sabers en les societats contemporànies secularitzades (com es representa aquest en els mitjans

---

mena de tecnofeudalisme, mmm, i a continuació ja l'última etapa que és l'esclavitud pura i dura, però estem tornant al passat amb un rapidesa, i la gent no s'està... (...) No se'n vol adonar, no se'n vol adonar, o no se'n vol adonar molts cops per comoditat, jo crec que la gent ho veu però no..., hi ha por i acomodament, i aquest és el drama, por i acomodament per tot arreu" (Entrevista UB: 370-384).

⁵⁰ El concepte de *reificació* prové del corpus teòric de Peter L. Berger y Thomas Luckmann, concretament el trobem a la seva obra *La construcción social de la realidad*, i el defineixen de la següent manera: "la *reificació* és l'aprehensió de fenòmens humans com si fossin coses, val a dir, en termes no humans, o possiblement com sobrehumans" (Berger y Luckmann, 2012: 114).

⁵¹ El terme *paradigma* fou encunyat per l'historiador i filòsof Thomas S. Kuhn en la seva obra *L'estructura de les revolucions científiques*, i tal com el definia, pròxim al terme "ciència normal", els resultats d'aquest compleixen dues característiques: "d'una banda, els seus assoliments eren prou innovadors per atreure seguidors resoluts que sostreïen d'activitats científiques rivals; d'altra banda, eren prou oberts per a deixar als practicants aplegats en aquest nou grup tota mena de problemes per resoldre" (Kuhn, 2007: 59).

de comunicació, és a dir, quan hi apareix un científic és com si aparegués l'encarnació de "la veritat"), la fe al mètode (marc teòric, model d'anàlisi, tècniques d'investigació prèviament establertes...; podria ser un altre, no?) que pressuposa la praxis científica d'una disciplina concreta, etcètera. El terme també pot ésser extrapolable a d'altres àmbits més enllà de les ciències socials, com ara en el camp mèdic, on podríem esgrimir l'aplicació d'una objectivitat político-científica concreta (que és establerta com la vàlida), en què, per exemple, s'estudien malalties en homes i s'apliquen els resultats obtinguts en dones o, també, com no s'investiguen malalties que es manifesten majoritàriament en dones. Això és una concepció política de la pròpia disciplina i, per tant, és un concepte que, si es pot explicar de forma planera, pot ésser emprat en d'altres disciplines per a que es repensin a sí mateixes essent conscients de la pròpia vertebració política inserida en la disciplina. La praxis científica i la voluntat política són dos elements indissociables al meu parer, i no es tracta d'encaminar la construcció científica al desig polític, sinó ésser-ne conscient i fer-ho explícit⁵².

---

⁵² Una cita que ho il·lustra: "tot està impregnat d'ideologia encara que no sigui, mmm, els propis subjectes no són conscients que tenen una ideologia sobre la..., quan aquesta ideologia és la dominant, però fins i tot penso que és desitjable, fins i tot és positiu fer-ho explícit. Si que és veritat que la..., la ideologia i la política el que hauria de fer és ajudar-nos a pensar quines són les preguntes que són importants a respondre, però no ens ha de condicionar de forma excessiva les respostes" (Entrevista UAB: 245-250).

Bibliografía

- Berger, Peter L. y Luckmann, Thomas (2012) *La construcción social de la realidad*. Buenos Aires: Amorrortu.
- Billig, Michael (2012). *Academic word and Academic Capitalism*. Loughborough University. Athenea Digital – 13(1): 7-12.
- Bourdieu, Pierre (2008). *Homo academicus*. Buenos Aires: Siglo XXI Editores.
- Bourdieu, Pierre (2010). *Los herederos: los estudiantes y la cultura*. Buenos Aires: Siglo XXI Editores.
- Calvo Salvador, Adelina; Rodríguez-Hoyos, Carlos; Haya Salmón, Ignacio (2015). *Con motivo aparente. La Universidad a debate*. Universidad de Cantabria. Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado – 82(29.1): 17-33.
- Corti, Ana María; Oliva, Dolores Leonor; de la Cruz, Silvia (2015). *La internacionalización y el mercado universitario*. Universidad Nacional de Sant Luís-Argentina. Revista de la Educación Superior – 174(2): 47-60.
- Fernández Lira, C. i Serrano García, C. (2009). *El Plan Bolonia*. Madrid: Los libros de la catarata.
- Galcerán Huguet, Montserrat (2010). *La mercantilización de la universidad*. Universidad Complutense de Madrid. Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado – 13(2): 89-106.
- Galcerán Huguet, Montserrat (2013). *Entre la academia y el mercado. Las Universidades en el contexto del capitalismo basado en el conocimiento*. Universidad Complutense de Madrid. Athenea Digital – 13(1): 155-167.
- Guzmán Tovar, César (2008). *El disfraz de la competitividad y la producción de conocimientos en el capitalismo cognitivo*. Universidad de Colombia. Revista Colombiana de Sociología – 31: 43-60.

- Kuhn, Thomas (2007). *L'estructura de les revolucions científiques*. Santa Coloma de Queralt: Obrador Edèndum.
- Martínez, Núria (15/05/2016): *Universitats catalanes: líders a l'Estat, però poc visibles al món* de. Diari Ara.
- Mateo, José Luis (2006). *Sociedad del conocimiento*. Instituto de Ciencia y Tecnología de Polímeros. ARBOR Ciencia, Pensamiento y Cultura – 718: 145-151.
- Rodríguez Romero, Mar (2015). *El paisaje amenazante de la producción de conocimiento científico en Educación bajo el capitalismo cognitivo*. Universidade da Coruña. Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado – 82(29.1): 35-48.

Documents relatius a l'AQU Catalunya

- Criteris en l'emissió dels informes per a professorat lector
- Criteris en l'emissió de les acreditacions de recerca
- Criteris en l'emissió de les acreditacions de recerca avançada

Documents legislatius

- Llei 1/2003, de 19 de febrer, d'universitats de Catalunya.
- Decret 93/2003, d'1 d'abril, pel qual s'aproven els Estatuts de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya.
- Decret 365/2011, de 12 de juliol, el qual es fixen els preus dels serveis acadèmics a les universitats públiques de Catalunya i a la Universitat Oberta de Catalunya per al curs 2011-2012.
- Decret 77/2012, de 10 de juliol, el qual es fixen els preus dels serveis acadèmics a les universitats públiques de Catalunya i a la Universitat Oberta de Catalunya per al curs 2012-2013.

- Decret 192/2013, de 9 de juliol, el qual es fixen els preus dels serveis acadèmics a les universitats públiques de Catalunya i a la Universitat Oberta de Catalunya per al curs 2013-2014.
- Decret 118/2015, de 23 de juny, el qual es fixen els preus dels serveis acadèmics a les universitats públiques de Catalunya i a la Universitat Oberta de Catalunya per al curs 2015-2016.

Annexes

Assaig Sociologia del Coneixement

La realización de este ensayo me ha producido unas ganas tremendas de desnudarme, no en su sentido más literal, sino en un sentido más personal. Durante la realización de esta asignatura he logrado comprender por qué tengo un interés tan acérrimo al poder, que desde mi óptica está íntimamente ligado al concepto de legitimación⁵³ (o imposición ideológica). No es algo que venga de ahora, pero sí que es ahora que me hago consciente de ello. Considero que hay algo de ocultismo cuando se pretende hacer ciencia y nos abanderamos con la supuesta objetividad que requiere dicha tarea, ya que la objetividad que pueda plantear cualquier persona está fuertemente influenciada por sus vivencias y por su ideología política. Siempre he echado en falta que al inicio de las investigaciones, los autores⁵⁴ me brindaran un poco de ellos para entender desde qué posición observan el mundo. Los relatos que se presentarán a continuación pretenden ilustrar en cierto modo cuál es mi posición. Mi abuelo me explicó una anécdota que me resultó muy impactante, y que me hizo conectar con ese pequeñajo que fui y lo que probablemente ya era un nexo con las lógicas de poder y dominación, o así me lo he narrado para que tuviera una concordancia con mi biografía.

Cuando tenía aproximadamente tres años mi abuelo me llevó al parque, ocupación a la que son encomendados muchos de ellos cuando se les asigna dicho rol en la estructura familiar, el abuelo cuidador de niños durante la jornada laboral de los padres. A lo que íbamos; ese niño pequeño que había ido a jugar al parque con otros niños decidió que quería hacerse con el juguete del compañero que tenía al lado. Teniendo en cuenta que a esa edad resulta complicado establecer un diálogo que te permita debatir acerca del uso del juguete, la pugna por él debería realizarse a base de tirones y golpes hasta que uno de los dos consiguiera hacerse con el bien preciado. Lo más curioso es que no fue así. En lugar del conflicto directo, ese niño decidió adoptar una estrategia más efectiva, la de hablar con el adulto que estaba a cargo de ese otro niño, para que fuera la figura de autoridad la que le diera la legitimidad para jugar con el juguete que le habría costado más conseguir si hubiera entrado en conflicto directo. Quedé impresionado (al igual que mi abuelo) que a tan corta edad hubiera sido capaz de entender que los niños van a cargo de adultos, y que si lograba convencer al adulto que estaba a cargo del niño que tenía el juguete deseado, podría hacerme con él sin que la opinión de mi

---

⁵³ El concepto de *legitimación* ha sido extraído de “La construcción social de la realidad” de Berger y Luckmann (pág. 118).

⁵⁴ Utilizo el genérico masculino a lo largo de todo el ensayo con cierta insatisfacción, pero como no se trata de un texto específicamente influenciado por la asunción del género, he decidido no utilizar la terminología pluralista en femenino como denuncia de la hegemonía masculina del lenguaje. Considero que en este ensayo el énfasis debe estar en otras reivindicaciones y prefiero no desviar la atención hacia esos temas, que en otro contexto, sí hubiera considerado de dicha forma.

compañero de juego contara para mucho. Huelga decir que a pesar de la astucia desplegada, lamento el descrédito al que sometí al otro niño. Analizando esta situación, y teniendo presente la variable de la edad, veo en la situación descrita a un sujeto capaz de percibir las lógicas de poder que nos atraviesan a diario.

Si repaso mi trayectoria académica, afirmaré que ha sido un largo asalto con las figuras de poder con que me relacionaba. Por un lado podemos encontrar las figuras con que lidiamos dentro de la propia institución educativa, los profesores. Recuerdo bien cuando les preguntaba para qué me servía lo que pretendían que aprendiera, y también recuerdo bien su respuesta: “Te servirá en un futuro”. Ahora ya sé que mucho de lo que me enseñaron me sirvió de poco o casi nada, y por supuesto, no me refiero a todo, sino a conocimientos concretos que poco tenían que ver conmigo o mi interés por ellos. Durante muchos años fui señalado (o así lo vivía entonces) tanto dentro como fuera de la escuela. La propia institución me recordaba que debía darles más porque mis capacidades me lo permitían, y nunca les resultó satisfactorio que optara por dedicar el esfuerzo justo para superar sus parámetros. Fui lo que se considera un “mal estudiante”, un sujeto poco relevante para las nociones de éxito que reclama el sistema educativo⁵⁵. Cuando mi hermano cursó el bachillerato en el mismo instituto que yo, la que fue mi tutora no podía creer que estuviera en la universidad.

Por otro lado estaban las presiones familiares, que si bien eran significativas tanto para mi madre como para mi padre y sus respectivos linajes familiares, se cristalizó con más fuerza en la figura de mi madre, o al menos, era la figura que tenía una mayor persistencia. Un episteme que ha vehiculado la familia de mi madre es: “La millor herència que pots deixar a un fill és una bona educació”. Comprendo que fuera así, teniendo en cuenta que por parte de mi abuelo materno soy la quinta generación de universitarios, un hecho poco común por lo que he podido saber de mis contemporáneos, y por lo tanto, entiendo la tremenda importancia que le daban al hecho de que no rompiera con esa tradición familiar, que remite al concepto de sedimentación que Alfred Schutz empleo en terminología sociológica en primera instancia, y al que concretamente me refiero es al de sedimentación intersubjetiva⁵⁶. Jamás olvidaré (y en eso me parezco mucho a ti, querida) el dolor que me supuso ver a mi abuela rebosante de felicidad cuando supo que había sacado una matrícula en la universidad, ya que tampoco olvido la palabra pordiosero que utilizó ese día que abrió la puerta y los malos ratos que pasé cuando no me tenían bien considerado. Las proyecciones que

---

⁵⁵ Dichas nociones de éxito contemplan lo que supone no ser exitoso, con lo que la institución educativa acaba practicando el sadismo social (Merton, 1977: 194) educativo. Inflige dolor, humillación, sufrimiento y profunda frustración a grupos y estratos particulares.

⁵⁶ El concepto de *sedimentación intersubjetiva* ha sido extraído de “La construcción social de la realidad” de Berger y Luckmann (pág. 89). La institución familiar a la que pertenezco ha naturalizado la realización de los estudios académicos como una experiencia compartida objetivable a todos sus miembros, siendo éstos condición imperturbable del acopio familiar, un signo indispensable para la pertenencia al sistema de signos familiar que me es propio.

hacían en mi persona eran percibidas como actos de violencia contra mi, ya que consideraba no me dejaban ser quién quisiera; ahora sé que en cierto modo sí lo hacían y que todo lo que hicieron fue siempre pensando en mi bienestar futuro y de la mejor manera que supieron. Recuerdo que me enfurecía ser un papel con números escritos a final de cada trimestre y que mi vida dependiera de lo que ponía en él, no comprendía porque mis padres se centraban en valorarme por mis estudios, y no por ser una persona amable y cariñosa con quién considerara que lo merecía. A todo esto hay que sumarle el consumo de drogas, principalmente la marihuana. En esa situación en la que todos te señalan, y no precisamente para alabar tus acciones, el consumo reforzó aún más mi posición de confrontación al mundo. Doy gracias por haber abierto los ojos y abandonado esos lares (aunque siga visitándolos), pero también agradezco todo lo que me enseñaron. Siempre digo que me ha educado más la calle que la escuela, y aunque puede que no sea del todo cierto, aprecio más lo que he vivido que lo que he leído o aprendido abstractamente, estrechamente relacionado con la distinción que hace Merton del “conocimiento directo” y el “saber acerca de”⁵⁷. Aprender a lidiar con yonkis y borrachos, o con policías que te auguran el peor de los futuros, o soportar las miradas de desprecio de la gente cuando vuelves a casa con la cara desfigurada y las pupilas tan grandes que apenas dejan percibir el color del iris, te hace una persona de condición distinta. La percepción que tengo es que en muchas ocasiones he sido lo que no tocaba, y creo que eso es lo que me llevó a acabar estudiando sociología, y que concretamente, me sienta especialmente afín a la sociología del conocimiento.

En cierta manera, considero que hacer esto resulta un tanto arriesgado, ya que estoy seguro que no se ajusta para nada a lo que se esperaba de este ensayo, pero como dije al inicio, definiendo una idea: para comprender a un autor, hay que tener la posibilidad de saber de donde viene, al igual que sucede con los países y las sociedades. Todo esta parrafada en que he pretendido explicar de donde venía está sesgada, claro está, ya que he usado las reconstrucciones del pasado que mejor me iban para llegar a donde quería. Me he sentido tan rechazado por el sistema educativo que sigo desconfiando de él, y por ende, de la ciencia misma. Puede que me equivoque en evocar tanta desconfianza, pero creo que es positiva para darles nuevas miradas a las instituciones educativas. También quiero añadir que tengo una concepción del mundo un tanto romántica, y supongo que choco a menudo con la sociedad y sus normatividades porque a pesar de sus esfuerzos no ha conseguido que abandonara mi concepción del mundo.

---

⁵⁷ Los conceptos de *conocimiento directo* y *saber acerca de* han sido extraídos de “La sociología de la ciencia” de Robert K. Merton (pág. 197). Esta distinción fue empleada por Hegel, de quien bebió John Grote, y que prosiguió con William James. Espero que haya quedado claro que prefiero no pronunciarme sobre hechos que no he vivido, me resulta burdo hablar de algo que no he experimentado en mi propia carne.

Cuando empiezas a estudiar sociología tienes la sensación de estar poniendo nombre a muchas cosas que habías experimentado, y que no eras capaz de narrar en un discurso tan elaborado ni tan elocuente. A medida que avanzas descubres que ser crítico es requisito fundamental para la tarea sociológica, pero el desánimo te invade cuando se va acercando el final, y comprendes que todos aquellos que propugnaban por el criticismo se olvidaron de aplicarlo en el seno de la institución en que desarrollan dicha tarea, o así lo he percibido desde mi humilde punto de vista. No pretendo desacreditar la labor de los docentes que han dedicado parte de su tiempo a transmitirme conocimientos, es un intento de hacer reflexionar y que este ejercicio sea percibido como una crítica constructiva.

En las sociedades occidentales secularizadas el conocimiento científico tiene un reconocimiento social y un valor explicativo enorme a la hora de presentar cualquier fenómeno. El conocimiento científico tiene la legitimidad social para actuar conforme a los cánones de conocimiento que se establecen como científicamente válidos (se les otorga un estatus objetivo conformado desde una supuesta neutralidad valorativa) desde de la institución académica por excelencia, la universidad, y que se acaban percibiendo socialmente como verdades incuestionables simplemente por el hecho de ser científicas, y por ende, ser incompresibles en su totalidad e inaccesibles para gran parte de la población.

En este sentido, la ciencia resulta una reificación⁵⁸, ya que se la presenta como un corpus de conocimiento capaz de dar explicaciones que superan la condición humana y que en muchas ocasiones ignora el impacto que tiene en la vida cotidiana de los sujetos, como por ejemplo la economía, quien no parece que se preocupe de las condiciones a que somete a las personas cuando sólo observamos la producción de beneficios; o la psiquiatría que lo primero que hace es tratarte de enfermo y empastillarte para que no molestes (cuando a lo mejor los locos y enfermos somos todos los que nos levantamos y hacemos lo que se espera de nosotros); o la propia sociología que parece que sólo investiga si eso supone obtener un conocimiento que genere un mayor control social, una validación de la aplicación de las políticas públicas de los estados del bienestar o pueda ser susceptible de dar dinero. He aquí la preeminencia ontológica que tiene la ciencia respecto a otros corpus de conocimiento no científicos, y además, creo que queda retratada la voluntad política que precede a la producción de conocimiento científico. ¿Quién financia las investigaciones de los grupos de investigación? ¿El financiador da carta blanca a los investigadores o realmente espera unos resultados concretos de dichas investigaciones? ¿Hay dinero para investigar sobre cualquier tema o sólo para unos? En caso de que exista una influencia por parte del financiador, ¿dónde queda la neutralidad valorativa de los investigadores si saben que esperan resultados “objetivos” y concretos de ellos? ¿No se verá influenciada la

---

⁵⁸ El concepto de *reificación* ha sido extraído de “La construcción social de la realidad” de Berger y Luckmann (pág. 114).

investigación por la lógica mercantil de su producción? Con todo esto quiero hacer denotar la voluntad política previa que existe en la institución universitaria a la hora de hacer ciencia, ya que son unas las líneas de investigación las que se financian y otras las que son coartadas porque supuestamente no tienen tanta relevancia. ¿Realmente se puede hacer ciencia “objetiva” si previamente depende de la voluntad política y la financiación económica? Además de la voluntad política previa, considero que también existe una voluntad política *in situ*, ya que cuando uno elige un tema de investigación lo hace motivado por intereses personales y no por simple coincidencia, con lo cual, también existe una concepción ideológica del mundo por parte del personal investigador (de la que me resulta imposible creer que puedan desprenderse y ser neutrales y objetivos en el momento de elegir) en que dan relevancia a unos temas por encima de otros.

Como cualquier corpus de conocimiento o universo simbólico⁵⁹, la ciencia requiere de un acto de fe en los postulados que plantea y una férrea convicción de que estás en lo cierto cuando te dedicas a ella. Lo que más me molesta de su práctica, es su intento de dar verdades universales, y con ello, verdades excluyentes a la hora de explicar la realidad. ¿No supone el mismo acto de fe previo el desarrollo de una carrera científica que una religiosa? ¿No suponen ambas un corpus de conocimiento al que aferrarse para aplacar las dudas que genera la propia existencia? Y cuando hablamos de dudas, lógicamente, también estamos convocando las explicaciones que dan los distintos corpus de conocimiento. ¿De donde nace esta necesidad del conocimiento científico de verse como el único legitimado para dar las explicaciones? ¿Por qué los universos simbólicos se estructuran de forma jerárquica? ¿Podrían no ser jerarquizantes? ¿La necesidad de la ciencia de ser la verdad absoluta es por miedo al pasado religioso de occidente? ¿Qué problema tienen con el pensamiento religioso? ¿Realmente se consideran “mejores” que los que se explican la vida en términos religiosos? La necesidad de sentirse superior a alguien o de demostrar que una disciplina es superior a otra, ¿nace de la inseguridad de quién necesita posicionarse por encima de otro? ¿Qué haremos en unas décadas cuando los problemas demográficos del continente europeo supongan la llegada de población que puede que no tenga ese pensamiento científico tan arraigado? ¿Les seguiremos diciendo que aquí son “menos”? ¿Seguiremos por la política del miedo y el menosprecio o construiremos grandes mezquitas para que puedan rezar a quien quieran? De todos estos alegatos puede desprenderse una lectura errónea, en ningún momento estoy propugnando por restablecer el discurso religioso a la hora de explicarnos el mundo, pero sí el respeto que deben las personas que elijan dicha herramienta para explicarse el mundo. En occidente, las nuevas generaciones hemos sido socializadas en base a un pensamiento científico positivista, que nos condiciona enormemente a la hora

---

⁵⁹ El concepto de *universo simbólico* ha sido extraído de “La construcción social de la realidad” de Berger y Luckmann (pág. 122).

de buscar una explicación “lógica” (coherente) para explicarnos la condición humana y el hábitat en que vivimos.

Debido a mi pasado tumultuoso con las instituciones educativas, he desarrollado una posición distante respecto a ellas⁶⁰, es decir, no las percibo como verdades totalizantes, y por ende, considero la ciencia en sí como una herramienta más que está a mi alcance para cuando requiera de sus explicaciones. Supongo que tiene mucho que ver el hecho de que parte de mi socialización secundaria ha sido desarrollada en México, donde pude acercarme a otro tipo de conocimientos que se confrontan con el Arnau sociólogo, pero por los cuales también he sentido una afinidad indescriptible; se trata del chamanismo y el conocimiento ancestral de las sociedades que habitaron esas tierras, tales como los mayas, los olmecas, los toltecas y los aztecas, entre otros. Si adoptamos la terminología planteada por Merton, podemos hablar de las doctrinas adentrista y afuerista, asignando al conocimiento científico la primera y al conocimiento chamánico la segunda⁶¹. El conocimiento científico no contempla una explicación científica para lo que plantea el chamanismo, es un conocimiento que escapa de su universo simbólico, y debido a la imposibilidad de dar cabida a dicha teorización, resulta más adecuada la estrategia de la deslegitimación. ¿Alguno de los que niega el chamanismo ha llevado acabo una sanación con peyote para saber con creces que eso no le puede aportar nada, o simplemente descuenta el conocimiento sin tener conocimiento directo de éste? ¿Debería darle preeminencia ontológica al Arnau sociólogo respecto al Arnau espiritista? ¿Realmente es funcional entrar en esa disquisición o simplemente es más atinado saber a qué Arnau escuchar en cada momento? No vivo ni por uno ni por el otro, simplemente los uso en el momento que considero más positiva la presencia de éste o aquel. Al igual que no tengo una creencia absoluta en la ciencia, tampoco la tengo al chamanismo, pero sería absurdo menospreciar lo que pueden aportarme ambas herramientas en situaciones que requieren de respuestas distintas. La racionalidad y la explicación positivista tienen un sesgo importante a la hora de observar el mundo, ya que ignoran la vertiente emocional que también supone la creación de conocimiento científico.

Si la ilustración fue la época que propugno por el pensamiento científico en detrimento del pensamiento religioso, deberíamos interrogarnos acerca de lo siguiente: ¿Ocupa la ciencia el mismo lugar que ocupó la religión en las sociedades antecesoras? ¿Es la ciencia la nueva religión del s. XXI?

17.12.15

Arnau Bàguena i Borbonet

---

⁶⁰ Si se puede considerar que está en concordancia con el concepto planteado por Simmel (Merton, 1977: 187), he adoptado la posición del observador «de afuera» siendo a la vez observador «de adentro». Mi condición de estudiante me figura adentro, pero la desconfianza me permite, en cierto modo, contemplar desde afuera.

⁶¹ La categoría «de afuera» o afuerista, es definida en términos de “sistemática frustración por el sistema social: «los de afuera» desheredados, despojados, privados de derechos, dominados y explotados” (Merton, 1977: 183).

Bibliografía

- Berger, Peter L. y Luckmann, Thomas (1968). *La construcción social de la realidad*.
- Merton, Robert K. (1977). *La sociología de la ciencia*. Capítulo 5: “Las perspectivas de «los de adentro» y «los de afuera»”.

Codificació

A continuació s'esposaran els codis creats (67) per a l'anàlisi de les entrevistes agrupats per famílies o grups de codis (9):

- **Acadèmia:** *capitalisme acadèmic, excel·lència universitària, finançament recerca, mainstream, mercantilització universitària, meritocràcia, Pla Bolonya, poder universitari, prestigi científic, rànquings universitaris i universitat.*
- **Acreditació i avaluació:** *acreditació, agència acreditació, avaluació continuada, avaluació directa, avaluació indirecta i criteris avaluació.*
- **Camp universitari:** *acomodament, àmbits acadèmics, colonialisme acadèmic, convocatòries, departaments, dilatació carrera acadèmica, estudiants, facultats, homologació criteris, horitzontalitat, internacionalització, jerarquització, lògiques competitives i lògiques cooperatives.*
- **Criteris acadèmics:** *citació, experts, factors d'impacte, llibres, peer review, projectes de recerca, publicació, publicació open access, qualitat, quantitat i revistes indexades.*
- **Factors acadèmics:** *coneixement, objectivitat científica i política.*
- **Models:** *model actual, model anglosaxó, model anterior, model estadunidenc i model futur.*
- **Professió:** *direcció tesis doctorals, docència, inestabilitat contractual acadèmica, investigació – recerca, precarització, sobrecàrrega laboral i sobreproducció d'articles.*
- **Professorat:** *adequació institucional, figures professorat, trajectòria acadèmica i xoc institucional.*
- **Transversalitat:** *capitalisme neoliberal, classisme, individualisme, neocolonialisme i societat del coneixement.*

Transcripcions entrevistes

A continuació es presenten les transcripcions de les 3 entrevistes que s'han dut a terme per a la realització del treball de camp de la investigació, la vessant etnogràfica del model metodològic plantejat. Per tal de preservar en l'anonimat a les persones que van accedir a ésser entrevistades s'ha marcat amb aquest símbol (xxx) totes aquelles dades sensibles que facilitarien el descobriment de la identitat de les persones entrevistades. També senyalar que la numeració de les transcripcions comença a la línia 7 en cadascuna de les entrevistes, i que per tan, si es pretén localitzar alguna de les cites utilitzades anteriorment en l'apartat dels estudis de cas s'ha de començar a comptabilitzar a partir del 7, és a dir, que la segona línia correspondria a la línia 8, i així successivament.

Entrevista AQU

- *Bueno, doncs moltes gràcies per accedir a fer l'entrevista, i la primera pregunta seria: quina opinió et mereixen l'agència d'acreditació que opera al sistema universitari català?*

- Bueno clar, com a persona que hi treballa em sembla un bon instrument, eee, a banda d'això, com a ciutadà que paga impostos, pues bueno, em sembla bé que hi hagi algú que...

- *Que avaluï la qualitat...*

- Que avaluï la qualitat i millores, en fi, que vetlli pues perquè la universitat compleixi la seva funció.

- *I creus que les agències d'acreditació i avaluació són necessàries per al funcionament universitari?*

- Sí, jo crec que sí, eee, i com abans, perquè hi treballa i necessito menjar, però d'altra banda per les mateixes raons, saps, perquè està bé que algú agent extern a la pròpia universitat de tant en tant, pues, amb un cert escrutini avaluï com s'estan fent les coses en aquest àmbit, si, si, si.

- *I, comparteixes els criteris que s'utilitzen o en canviaries alguns?*

- Mira, una de les qüestions importants, que les agències de qualitat dels països més avançats, Europa, en els quals ens emmirallem, és precisament, que els criteris d'avaluació, abans d'aplicar-los, siguin treballats i consensuats amb les parts, saps, per exemple, un dels requisits per poder pertànyer al club d'agències de qualitat europees que complim uns estàndards és complir un seguit de ítems i un d'aquests ítems és precisament aquest, que mai llencis un procés d'avaluació sense tenir un consens o un treball previ amb la comunitat, per tant crec que els criteris que apliquem són raonables, a banda, també, en el cas concret de l'avaluació del professorat nosaltres cada any enquestem a les persones que avaluem, i precisament una de les preguntes és nivell de confort amb els criteris que aplica, i els resultats que surten, pues bueno, ens donen...

- *Són positius...*

- Indicis de que la gent pues accepta els criteris, en el cas del professorat, que s'estan aplicant en línies generals, vull dir, sempre hi ha...

- *Els típics...*
- Opinió d'ajustos, però en línia general jo crec que la comunitat accepta els criteris que apliquem, sí.
- *Perfecte, emmm. Com definiries l'excel·lència universitària?*
- Trigo perquè estic pensant eh.
- *Si, si, si no, vull dir, això...*
- A veure, l'excel·lència universitària, clar, eee, es pot analitzar des de moltes perspectives, saps, l'excel·lència docent, l'excel·lència investigadora, l'excel·lència amb la transferència, l'excel·lència entre la interacció docència recerques, hi ha un munt de facetes, val, però suposo que en el fons és, eee, que l'actitud que tinguin els, tots els agents implicats siguin de, de voler assolir fites cada vegada més altes, iii, tant fent la classe, com publicant un article en una bona revista, com preocupant-se de la inserció laboral dels nois, etcètera, etcètera, etcètera, vull dir...
- *Bueno, una mirada holística.*
- Exacte. Per descomptat, saps. Una mica apel·lant a la responsabilitat individual de cadascú, la suma de totes les responsabilitats ens podria permetre parlar d'excel·lència a l'Autònoma, a la Pompeu, saps, sempre apel·lant a l'individu.
- *A l'individu.*
- Sí, està clar.
- *I la qualitat universitària?*
- La qualitat és la preocupació molt relacionada amb la pregunta anterior, no?, doncs amb la preocupació de fer bé les coses, vull dir, de que posis la mateixa cura en preparar una classe, en fer una recerca bibliogràfica, en que l'agència publiqui els criteris que ha de fer, vull dir, per mi la qualitat és això, estar sempre pendent de fer bé les teves coses, les coses que estan sota el teu àmbit de responsabilitat, si.
- *I la objectivitat científica?*
- Aquí jo ja se m'escapa una mica perquè no sóc un acadèmic...
- *(Assenteix) Vull dir, si alguna pregunta això, veus que no...*
- Però crec que la objectivitat científica és que qualsevol producte en aquest cas de la recerca que tu facis hagi passat per un contrast previ per experts, saps, vull dir, que hagi passat pel que en argot se'n diu el peer review, saps, l'avaluació externa, vull dir que tu no, abans de publicar res que això hagi estat, pues bueno, vist i supervisat pels teus col·legues saps.
- *I a què us referiu quan parleu valor afegit?*
- Valor afegit és una expressió, un terme molt econòmic, que s'ha posat molt en boga, i en el cas de l'agència el que volem dir quan fem aquest terme, doncs és de que els serveixin per alguna cosa les avaluacions que fem, saps, o sigui, que més enllà de l'estricta compliment de la llei, la llei ens diu, per exemple, AQU ha d'avaluar la qualitat dels títols, o has de fer acreditacions de professorat, molt bé, pues a banda de complir el mandat legal, que això repercuteixi pues en que millori la universitat, ja sigui pels títols, ja sigui a nivell de les persones que es presenten a les acreditacions, etcètera, etcètera, crec que per aquí aniria.
- *Perfecte, és que vaig veure el terme que l'utilitzàveu varies vegades, i bueno volia preguntar exactament a què es referia.*
- És així, bueno, és la meua opinió, vull dir, potser sí...
- *Si, si, no. Lògic, com, bueno, també si sou tanta gent segur que, hi hauria algú que, en donaríeu diferents definicions del terme.*
- Clar, clar. Crec que va per aquí quan l'entrem.
- *I què en penses del desplegament del pla Bolonya? Creus que ha ajudat a la institució universitària?*

- Des del meu punt de vista, Bolonya jo que vaig patir, bueno, vaig patir, vaig viure sota la situació, el context anterior a Bolonya, la teoria és estupenda, saps, a mi fins i tot... Jo vaig començar a l'AQU just quan es desplegava Bolonya i pensava que bé tenir una atenció més personalitzada, que bé poder fer pràctiques, què bé poder inclús participar en el programa Erasmus, etcètera, etcètera, el que importa, el que implica Bolonya. Eee, des d'aquesta perspectiva la teoria és magnífica, després la concreció pràctica crec que no ha aconseguit, o no s'ha desplegat tal i com hauria estat desitjable perquè hi havia la limitació pressupostària, o sigui, hem implantat Bolonya, entre cometes a cost zero, i ha comportat molta més feina sobretot pels profes, els profes que bueno, se'ls hi ha...

- *Una sobrecàrrega de treball.*

- Una sobrecàrrega, l'avaluació continuada que és un dels hits de Bolonya, de fer treballar als nois i noies de manera més continuada doncs, clar, de retruc comporta corregir molt més volum de treballs, i de la música que sento quan parles amb acadèmics pues crec que sí que han entomat força més feina de la que inicialment, saps, amb l'anterior..

- *De la que tenien abans.*

- De la que en l'època prebolonyesa tenia la universitat, si, si.

- *Perfecte. I consideres s'està sabent gestionar la internacionalització de la professió acadèmica sense deixar de banda la mirada a un nivell més local?*

- Mira ara hi ha, eee, hi ha molt interès en que les persones que accedeixen a la funció docent, saps, els nous professors, (merci), doncs tinguin aquest matís, aquest encaix internacional, saps? Precisament posem en..., a l'AQU posem molt èmfasi en les avaluacions de la qualitat i de la recerca, i la recerca lògicament ha de ser perfectament homologable a nivell internacional, no? Per tant, és evident pues que avaluem aplicant els mateixos criteris que s'apliquen al Regne Unit, a França, quan avaluem la recerca del professorat. Quan es vol contractar professorat les..., també es mira com un factor de qualitat el fet de que siguin persones pues que hagin fet un postdoc a fora perquè, bueno, aporta experiència, coneixement, han estat en entorns diferents i això creiem que aporta valor afegit. De tota manera, actualment, encara estem lluny d'assolir uns nivells doncs de que per a tots els àmbits de coneixement i a totes les figures de professorat aquest matís de la internacionalització estigui totalment desplegada, saps? I per altra banda, responent a la teva pregunta de si la mirada local no la perdiem de vista, aquí potser caldria parlar també amb altres persones, però les dades que tenim en el sistema és que el 70... L'últim cop que ho vaig mirar el 70% dels professors que contracten les universitats públiques catalanes han fet el doctorat en la mateixa universitat que els està contractant, vull dir que, molts actualment encara que mirem d'incorporar talent internacional al nostre sistema, les dades encara...

- *Mostren que...*

- Mostren que la principal pedrera de professorat, com no pot ser d'altra manera, és nostra.

- *Perfecte. Emmm, consideres que la politització del professorat juga un paper important en la seva trajectòria acadèmica?*

- Què vol dir la politització? Si pertanyen a un partit polític o tenen ideologia?

- *Correcte.*

- Bueno, clar, la ideologia està present a tothom, saps, vull dir, totes les persones, tots els ciutadans tenen, no sé, les seves...

- *Ideologia política.*

- Inclinations, ideologies, i això clar, això ha de..., en certa manera també....

- *I creus que juga un paper important o pot jugar algun tipus de paper a l'hora de tu desenvolupar una tasca científica, diguéssim.*

- No, no. Jo crec que, eee, pot haver-hi excel·lents investigadors d'esquerres i de dretes, saps?, i mediocres investigadors d'esquerres i de dretes, i bons professors docents d'esquerres i de dretes, vull dir que..., el biaix, bueno no sé, la afiliació política jo crec que es pot considerar com una variable independent, saps?, de la qualitat com a professorat, vull dir, això sí.

- *Perfecte. Creus que..., com creus que pot afectar a la creació de coneixement científic les lògiques competitives que operen a les universitats catalanes tant a nivell disciplinar, com facultatiu, com dels grups de recerca?*

- Clar, aquesta pregunta té..., pressuposa que hi ha unes lògiques competitives instal·lades en la universitat, eee, si...

- *Si, també si consideres que no és així doncs, m'ho revoques eh, vull dir...*

- No, no. De fet el col·lectiu universitari, des del meu punt de vista, de professorat universitari està permanentment sotmès a escrutini i avaluació, i clar, lògicament, pues hi ha, hi ha una frase que es diu "publish or perish", publica o mor, que una miqueta podria destil·lar-se d'aquest enunciat, i això és cert, vull dir, per promocionar-te a dintre de la carrera acadèmica pues estàs permanentment avaluat i això s'entén com a, com aquesta lògica competitiva, i clar això, en certa mesura sí que pot afectar perquè..., mmm, a banda de ser molt bon professor i fer molt bé les classes, el sistema t'avalua també en funció de si ets molt bon investigador i això es mesura indirectament en funció de la, si publiqués més o menys bé, saps?, i publicar més o menys bé vol dir publicar en revistes de més o menys qualitat en funció del factor d'impacte, etcètera, etcètera, etcètera. Per tant, això afecta a les dinàmiques de, bueno, la sociologia de la, de la recerca que s'instal·la en els departaments, vull dir, sí, sí, sí, els professors estan bastant condicionats per aquesta lògica competitiva, jo crec, sí.

- *Emmm, els criteris emprats per l'AQU són exclusivament de caire científic o n'hi operen d'altres?*

- Per les acreditacions de títols o per les acreditacions de professorat?

- *Emmm, si em vols contestar ambdues, perfecte.*

- Mira, per les acreditacions de professorat, que és el negoci que més conec, els criteris són exclusivament científics, perquè es posa la lupa en el currículum, en les publicacions, en els projectes, en els congressos, les estades internacionals, i no hi ha cap altre element de mirar la llengua, origen, vull dir, senzillament són mèrits acadèmics. En el context de les acreditacions de títols m'inclinaria per contestar en el mateix sentit, però sí que podríem tenir present el context de la universitat catalana, saps?, vull dir que..., eee, quan es dissenya l'estratègia per avaluar els títols també es té en compte el..., d'una banda el que és la metodologia estricta d'avaluació, aquesta l'apliquem, podríem ubicar-la en aquest plànol d'exclusivament...

- *Científic.*

- Científic. Però sí que hi ha una vessant de sistema universitari que no en som aliens, malgrat que nosaltres no la definim, però sí que entenc que el govern de la Generalitat de Catalunya decideix, pues per exemple, prioritzar el pol biomèdic, com això ha passat en els últims 15 anys, pues això no en serem pas aliens, saps? Qualsevol, obeint aquests títols, pot tenir aquesta visió més completa d'encaix dels títols en l'entorn econòmic i institucional. Per tant, diria que en el cas, per resumir, en el cas de les persones biaix exclusivament científic, en el cas dels títols i programes, eee, bueno, una aproximació mixta podria ser...

- *Científica i contextual, diguéssim, no?*

- Exacte, exacte, sí.

- *I, a veure, quin és plantejament d'avaluació amb què treballa actualment l'AQU?*

- El plantejament d'avaluació tan pel que fa a persones, que és lo que fem a professorat, com pel que fa a títols, el plantejament descansa molt en el que..., bueno, eee, precisament tornant a la pregunta de Bolonya que em feies abans, el que se'n diuen els estàndards europeus d'assegurament de la qualitat. Els ministres europeus en els seu dia quan van llençar Bolonya de manera addicional també van llençar la necessitat doncs de que tot lo que és l'assegurament de la qualitat estigues alineat en els països europeus. Aleshores ens hem dotat, els sistemes, del que se'n diuen estàndards europeus de garantia de la qualitat, val, i aquests estàndards entre altres coses diuen que les universitats són l'agent responsable...

- *Sí, de la qualitat.*

- De la qualitat. Han de participar experts externs en els processos d'assegurament de la qualitat, la transparència, vull dir, un ciutadà pot en qualsevol moment anar a la universitat i poder consultar pues quina és..., jo que sé, com estan els títols a l'Autònoma, quants graduats hi ha, quina inserció laboral, i també de..., com a contrapartida també poden venir a l'AQU i dir, bueno AQU, i tu com fas la feina?, saps? Quan fitxes un avaluador, què mires?, saps? I diguem perquè has escollit aquest o aquest. Per tant, la resposta seria a la pregunta que em feies, bueno, els criteris que seguim, els homologables internacionalment...

- *Des dels estàndards i directrius europeus, no?*

- Exacte, exacte.

- *I llavors, una mica entrar aquí en l'avaluació, no? Fent revisió de diguéssim dels documents, de que estan tots penjats i tal, emmm, doncs, per mi, bueno la pregunta seria que: quin sentit té que per obtenir la plaça de professor lector la docència sigui ponderada en un 25%, i per la d'agregat i catedràtic només s'avalui la recerca?*

- Sí, això és una paradoxa que..., eee, un, un, un lector extern li pot sorprendre. Eee, en el seu moment quan es va dissenyar la via contractual a Catalunya, que és la dels lectors agregats i catedràtics, hi havia un mandat polític, eee, de que, de reforçar la dimensió investigadora de Catalunya, és a dir, s'entenia que la recerca era un factor clau de competitivitat i de creixement econòmic i es va apostar, pues, per reforçar la vessant investigadora dels nostres professors. Com a conseqüència, en les figures de..., en les avaluacions que fem l'agència es posa molt més èmfasi en la recerca que no pas en la docència, i això explica que el cas del lector ponderi, pues un 25%, i que en les acreditacions de recerca, com el seu nom indica, no es miri res de la docència, és una paradoxa perquè, clar, tu acredites a un agregat o un catedràtic que lògicament ha de fer molta docència.

- *Correcte.*

- Però en els processos d'acreditació prèvia que fem a Catalunya no és considera la docència, però això no vol dir, per exemple, que l'AQU sigui aliena a la dimensió docent eh. L'AQU impulsa diferents programes d'impuls a la qualitat docent, com per exemple el manuals d'avaluació docent, que estan acreditats, que fa la, que impulsa l'agència i que les universitats han desplegat ja fa més de 10 anys. Però això, també i per resumir, és un mandat polític que va tenir el professor Andreu Mas-Colell que era el que pilotava les universitats l'any 2002-2003, quan es va fer la llei d'AQU, i tenia aquest mandat de reforçar la recerca i es va apostar per dissenyar les acreditacions així. Altres organismes d'avaluació del professorat com l'ANECA, que és l'agència espanyola, aquesta sí que mira la docència i també mira l'activitat de gestió, val, vull dir, és disseny, és disseny.

- *Sí, sí.*

- Això que dèiem que el plànol tècnic i el plànol polític a vegades conviuen i en aquest cas és claríssimament una aposta...

- *Política que es trasllada a nivell tècnic, no?*
- Exacte, exacte, sí.
- *I en el cas del lector la docència es valora en termes d'assignatures impartides i volum de docència acreditada, llavors, com es mesura la qualitat en aquest cas, perquè a partir del nombre i el volum serien factors de qualitat?*
- No. Precisament, l'avaluació de la docència no té sentit fer-la per un òrgan extern, nosaltres avaluem currículums i el paper ho aguanta tot, és a dir, quan tu aportes en l'avaluació de lector que esmentaves, els mèrits de docència, clar, jo veig les hores que has impartit però jo no sé si qui les imparteix és un, és un autèntic inútil fent classe, per tant, això és impossible de ser avaluat, la qualitat docent d'algú, eee, amb un procés d'avaluació que se'n diu indirecte que és el que fa l'agència. En canvi la recerca, si que una aproximació indirecta està molt més estesa, val? Tothom en la comunitat científica assumeix la bondat del peer review i la qualitat de les revistes, etcètera, etcètera. Per tant, la recerca sí que es pot ser avaluada externament, la docència l'únic que pots fer és en el context d'avaluació de lector és fer una aproximació a partir de la quantitat, o també el que mirem és, eee, a banda de la docència impartida, si la persona s'ha format en aspectes docents, si ha estat integrada en algun grup de recerca amb innovació docent, però això, insisteixo, són aproximacions molt tangencials. Com et comentava en la pregunta anterior, la docència, l'impuls que nosaltres donem a la docència des de l'AQU sobretot en el programa que et comentava dels manuals d'avaluació docent, o sigui, per exemple, el departament de polítiques de l'Autònoma, la seva plantilla de professors cada 5 anys si volen poden demanar una avaluació de la seva activitat docent. Aleshores, l'Autònoma disposa d'un instrument, que prèviament coneix l'AQU, que et permet fer una aproximació una mica més indirecta en la qualitat de la docència impartida. Mai serà perfecte perquè o poses una persona dintre l'aula a veure com un professor fa la classe, o sinó tot lo que pots fer són aproximacions indirectes. Les aproximacions indirectes, pues, són des de les enquestes que feu els nois a final de semestre, els informes que puguin fer els directors del departament, però bueno aquests informes tendeixen molt a dir...
- *Que ho fas molt bé...*
- A la benevolència, perquè lògicament no et posaràs a dir segons què de qui, que després es podran invertir les situacions. Els propi autoinforme que pugui fer el professor, això també se li demana en el model, per tant, emmm, i per concloure, sobre el paper no podem avaluar la qualitat de la docència, però sí que podem tenir alguna aproximació indirecta pues de si compleixi mínimament, que és el que fem en aquest, en el, en el context de les acreditacions o en les avaluacions de lector que comentaves, això està clar.
- *I, emmm, emmm, quin model de professor universitari estem promulgant? Per un professor exclusivament dedicat a la recerca?*
- Mira, eee, clar aquesta pregunta crec que l'hauríem de formular també en els responsables polítics del govern, eh.
- *Si, si, jo...*
- Jo del que estic veient ara en els últims..., fa deu anys que estic en aquest àmbit, el que estic veient és que Catalunya està canviant del model professor funcional al model contractual, per la via de contracte, que són les figures de lector, agregat i catedràtic, i ara s'està acompanyant també del programa Serra Húnter, que és un programa de contractació de professorat, que ve a resumir-se en mirar d'aportar en el sistema gent de talent, independentment si són d'aquí o de fora de Catalunya, val. I aleshores es vol apostar, es vol orientar el nostre model als contextos anglosaxons, saps?, i això passa, pues, per tenir professor molt bons en recerca però que també hi hagi en el sistema,

mmm, figures d'assistent, de suport, saps?, que puguin també pues, eee, suportar més el..., la responsabilitat de la docència, saps? No un model en què..., l'actual, en què tothom ha de ser excel·lent en tot, que això genera moltes frustracions, disfuncions, etcètera, etcètera, sinó mirar d'especialitzar les diferents, els diferents àmbits de responsabilitat dels, dels profes. Jo diria que aquest és una mica l'horitzó que està seguint el nostre país, pel que fa al professorat universitari, a la universitat pública, eh, les universitats privades tenen vida pròpia.

- *I, la producció de coneixement científic és més important que la seva acurada transmissió? O sigui, un mica en aquesta línia, no? de..., de la recerca, diguéssim, i la docència, sembla que potser és això, no? S'està donant més a la producció del coneixement que no a la seva transmissió, no?*

- Mira, aquí, eee...

- *I així, potser plantejant-ho més a llarg termini, què passarà d'aquí a dues dècades quan portem 30 anys, no?, amb aquesta dinàmica en què només, per exemple, no?, doncs això, agregats i catedràtics només els estem avaluant la recerca, no?*

- Mira, aquí hi ha..., bueno, és un tema que es pot debatre. Si, perquè quan dius transmissió, depèn, si és transmissió de la recerca et diria que, et donaria una resposta, si per transmissió et refereixes a la vessant docent...

- *Sí, em refereixo a la vessant docent, sí, sí, sí, em refereixo a la docent.*

- Val, mira aquí hi ha un cert risc de que, de..., descuidar la docència, val. De tota manera el que, insisteixo, per l'aposta política que s'ha fet en aquest moment, almenys, en les acreditacions que fem a l'agència, com veus, posem molt més èmfasi en el tema de la recerca que no pas en la docència, eee, pel que fa a les acreditacions. La docència com ja t'he explicat té altres mecanismes d'avaluació, val. Aleshores, les conseqüències a llarg termini d'aquesta aposta de..., mmm, que s'ha pres, pues les valorarem a llarg termini, saps? A veure està clar que no podem obviar cap de les dues dimensions, val. Potser hem passat d'uns anys en què la recerca era una activitat, parlo potser, 30 anys enrere, eh, no sé, que no era molt prioritària, i potser ara ens hem..., no sé, no se contestar a dir si ens hem passat de frenada o no, però actualment o fas recerca o ho tens molt difícil com a, si ets un professor per fer...

- *Carrera, no?*

- Recorregut científic i professional en la universitat perquè se t'avalua la recerca per tot, per promocions, per estabilitzacions, vull dir que...

- *Clar, llavors tot això també acaba condicionant molt el professorat universitari a l'hora de doncs, potser, no?, si saps que el que realment t'avaluaran després és la recerca, no?, i per exemple com deies, no?, la universitat al cap de 5 anys pots demanar que t'avaluïn la docència, clar tot això també condiciona enormement el professorat universitari a centrar-se realment en les seves recerques i en la producció de coneixement científic, no?*

- Sí, bueno, els..., les persones joves ara tenen l'avantatge entre cometes de que els estàndards d'avaluació de la recerca estan establerts, i tu saps quan comences, que lo que et demanaran als 36, o als trenta i pico anys quan acabes la tesi i comences de lector, als quaranta i pico quan demanes l'acreditació de recerca i als 45, una mica més, quan demanis la de catedràtic. Conseqüències que té això, que la dimensió docent pot quedar desatesa, i un dels danys colaterals que estem percebent així amb converses informals és que molt poques persones volen assumir tasques que no siguin exclusivament les de fer les classes o les de fer recerca, però la gestió, per exemple, direcció de departaments, càrrecs en comissions, doncs així, doncs la gent s'ho pensa dues vegades perquè és un temps que deixes de dedicar a la recerca, que és al capdavant pel qual t'avaluarà el sistema i això és així, això genera disfuncions.

- I, bueno ja potser per tancar això que estàvem parlant, no? Quin sentit té que l'agència impulsi manuals que després no..., manuals de docència que després no avalua? O sigui, és com, també és una mica una paradoxa, no?, que s'impulsin manuals des de la pròpia agència en quan es té clar els criteris que es volen utilitzar i tot, i després simplement, doncs, hi hagi com, no?, s'obviï l'avaluació d'aquesta docència, no?

- Mira, emmm, no és que no s'avaluï la docència. Tenim els instruments i s'apliquen i s'avalua la docència del professorat, eee, ara bé, en les acreditacions de professorat, que és l'altre negoci, la docència és testimonial. És una paradoxa, eee, pot ser objecte de molt debat, però, mmm, ni que l'agència avalués la docència en les acreditacions de professorat no podria fer d'altra manera...

- *Que de la manera indirecta.*

- Que s'està fent actualment, i per tant, seria insatisfactori, emmm, com ara pot ser que es percebi en alguns col·lectius, que diguin ostres, s'avalua el professorat en el context de l'AQU però la docència pràcticament no es mira, bueno, si incorporéssim la docència no podríem enviar un avaluador a cada aula de cada facultat de les universitats catalanes a veure com està impartint la docència que és la millor manera de fer-ho, per tant, si algun professor té molt interès en que la universitat li avaluï la docència i millorar en aquest àmbit ho pot demanar, perquè els manuals que estan acreditats per l'AQU així ja ho estableixen, un diagnòstic adhoc. O sigui, si un professor actualment...

- *El demana.*

- Suspèn regularment a les enquestes, té mals informes i vol millorar, els estàndards que comentàvem abans diuen que les universitats han d'oferir en els profes mecanismes de reciclatge, pot demanar, i l'Autònoma en aquest cas li hauria de... Jo crec que ja ho té articulat, de posar en marxa el mecanisme pues, pues de seguiment i de millora de la qualitat docent si és el que realment..., si alguna persona vol millorar des de la vessant docent ho té. Si una persona vol, entre cometes, protestar que la docència s'avalua legítimament, bueno, és legítim que protesti, però si realment no apel·la a la millora que comentàvem de què és qualitat i s'entén per valor afegit, pues ens quedem en el terreny de la discussió...

- *Correcte.*

- Bueno, de la discussió, bueno del, del debat legítim, però no sé si això acaba...

- *Si, si, no...*

- No sé si això acaba repercutint en la millora de la qualitat que és el que en el fons...

- *És l'objectiu...*

- Vivim cada dia, no?, els que estem aquí en aquest terreny, saps?

- Bueno, doncs, així ja em pogut tancar una mica aquest bloc i llavors, ara, jo com saps vinc de l'àmbit de les ciències socials. És la pregunta més llarga perquè també té com una breu introducció, no?, diguéssim. Emmm, Llavors, en l'àmbit de les ciències socials els criteris emprats, després del meu anàlisi, veig que són més aviat quantitius que qualitius, no?, ja que es parla del nombre de publicacions, el nombre de citacions, participació en projectes de recerca o contribucions als congressos. Llavors, entenc que la qualitat d'aquels aspectes es mesura a partir dels processos d'avaluació peer review i els índex de citacions, com el Social Science Citation Index, però realment es pot assegurar la qualitat d'una investigació amb paràmetres que permeten mesurar la qualitat d'una manera indirecta, és a dir, a partir d'uns criteris que es basen en la jerarquització de les revistes científiques segons el prestigi que se'ls atorga?

- Mira, aquesta és una pregunta molt important i...

- Bueno, genial.

- Té molt sentit perquè alguna vegada ens han dit que enlloc d'agència de qualitat som l'agència de quantitat, saps, perquè en els criteris d'avaluació com tu has esmentat pues es demana un determinat nombre mínim de publicacions, un determinat nombre d'articles al primer quartil, al segon quartil, com a primer autor, etcètera, etcètera, val? Aleshores, emmm, dit això, tampoc aquí a Catalunya no ens hem inventat la roda, vull dir, avaluem la recerca com s'avalua en els contextos més avançats, per tant, no ens podem inventar per a les humanitats, que també és un àmbit que genera...

- *Sí, tenim molt debat per allà.*

- Controvèrsia, o en els àmbits de ciències socials no ens hem d'inventar la roda, val?, i hem d'adoptar els mecanismes habituals en els contextos que, pues, que fan avaluació de professorat. També tenim, eee, un element molt important que pot explicar l'aproximació que hem adoptat aquí a Catalunya, i és el fet de que, el que fa l'AQU o el que fa l'ANECA és una avaluació prèvia, val?, una mena de decidir si les persones, si em permetis la metàfora, estan en condicions d'anar als jocs olímpics. Però no donem les medalles d'or, de plata o de bronze, només diem que aquesta persona pel fet d'haver publicat..., en el cas d'un sociòleg que aspira a ser lector, a tenir el títol d'avaluació de lector, pues pel fet d'haver publicat dos articles en revistes indexades, per exemple, haver participat en un determinat nombre de projectes, pues ja, lògicament tenir el títol de doctor, això és requisit per entrar, pues ja compleix un mínim per poder anar a aquests jocs olímpics acadèmics, val? I després és la universitat quan ha de treure una plaça de lector qui pot filar més prim, val?, i dir, molt bé, eh, tu tens l'acreditació de l'AQU, pues ara entre les quatre o cinc persones que aspireu a ser aquesta plaça anem a fer un exercici, anem a fer una prova, feu una classe, anem a mantenir un diàleg, una conversa, fem un seminari, saps?, per poder percebre la, pues la..., la voluntat del candidat, saps? Vull dir, aleshores, bueno, m'he estès molt, saps?, però diria que nosaltres no ens hem inventat res, que apliquem mètodes, eee, habituals en els contextos més desenvolupats, i que la responsabilitat és compartida entre els diferents agents. I finalment, hi ha una derivada econòmica, val?, o sigui poder fer una avaluació molt més directe, o sigui, que comportés llegir els treballs implicaria superar les barreres pressupostàries que tenim, que ara, per exemple, no podem pagar més de..., no et podria dir...

- *Bueno, si estan pujant..., i jo si m'estan pujant les taxes entenc que aquí també..., jo vaig començar pagant 600 euros i he acabat pagant 1800, no?, a l'any, llavors entenc que si per allà han retallat, aquí també deuen haver retallat.*

- Aquí els experts que col·laboren amb l'agència tenen component vocacional, que no pas econòmic, perquè això no està gaire ben pagat per les hores que...

- *Per les hores que comporta.*

- Comporta avaluar un currículum, per exemple, val?

- *I, llavors una mica, a arrel d'això podríem dir que és una qualitat basada en el prestigi acadèmic?*

- Sí, totalment. Sí, sí, sí. En funció del prestigi que té la revista on tu publiquessis surts més ben retratat, vull dir, per tant, mmm, el col·lorari és que abans d'enviar un article a una revista parlis bé amb els teus, eee...

- *Col·legues.*

- Sèniors del departament i et diguin a quina revista enviar-ho perquè tant per tant millor una que estigui ben indexada perquè quan arribi el moment de l'acreditació pues t'anirà més bé...

- *Tenir-la ben indexada.*

- Exacte, saps?

- I, llavors, mira ara precisament que parlem de que la indexació és tan vital, i només els treballs més bons són indexats en els registres més elevats, no?, com ara el primer i el segon quartil, no estarem promulgant per un sistema de creació de coneixement científics per part d'unes elits?

- Bueno, en principi, eee, la intel·ligència es reparteix, no sé (riuen), aaa, a totes les persones, vull dir, eee, estadísticament pues hi ha rics intel·ligents i pobres intel·ligents, i rics...

- *Monetàriament.*

- I pobres molt..., bueno, saps?, per tant, les elits..., no acabo d'entendre la pregunta. Però si tu ets espavilat i tens molt bona recerca te la publicaran amb independent..., amb independència, les bones revistes, amb independència de si ets d'alguna elit o no.

- *O sigui, elit em refereixo, potser, no?, doncs que acaba sent també un sistema molt excloent, no?, que només hi ha certes persones que, diguéssim, no?, també és molt contextual que tu puguis arribar fins..., no?, doncs jo que sé, doncs grans investigacions científiques, diguéssim, que ja parteixes d'un cert context socioeconòmic que també et dóna unes eines per poder assolir aquests nivells, no?, llavors doncs una mica...*

- Ja...

- *La pregunta tirava una mica per aquí, saber si...*

- També et confessaré que, clar, potser no sóc coneixedor de l'últim detall de, de, de quan una persona per exemple té una recerca feta i la vol publicar, en els mecanismes que operen en aquests moments, saps?, i d'entrada...

- *Prudència, no?*

- Seria prudent, saps? Però així, bueno, des del punt de vista, des del plànol teòric com a una persona que està en aquest negoci de l'avaluació, pues, eee, no tinc perquè presumir que en funció del context socioeconòmic de les persones tenen més o menys dificultats per poder accedir a una revista, perquè tu a la que tens l'article fet el pots enviar a la revista que tu vulguis, saps?, i després la revista et retorna els comentaris, per tant, no ho sé. Si que és cert que potser per poder arribar a una revista has d'estar integrat a un grup de recerca, per poder accedir al grup de recerca aquí operen altres elements que se'm poden escapar, i això sí que pot condicionar, saps?, el... Però el discurs teòric que es pot explicar és que si tu ets molt espavilat i treus molt bones notes, publiques molt bé, pots integrar, vull dir, et poden venir a buscar pues, eee, grups de recerca potents, però clar, vull dir, això queda molt bé explicat, però suposo que operen altres factors que poden, no sé, condicionar una mica el progrés dels investigadors, negar-ho seria naif, vull dir que...

- *Bueno, perfecte. Emmm, i que un persona molt citada assegura o confirma que la seva producció científica sigui de qualitat o simplement ens mostra que la corrent teòrica té molts adeptes?*

- Bueno, aquí sempre es fa el comentari de a tu et poden citar molt bé, però per posar-te verd...

- *Correcte.*

- Per tant ets molt citat, però perquè has fet una patata d'article. Aleshores, la citació és un mecanisme indirecte de que ens hem dotat, això s'ho va inventar, bueno, un americà, en Garfield, fa més de 50 anys, i ha tingut un cert èxit en el sistema. Ara, basar tot en les cites o en l'impacte és un error que no pots cometre en segons quins estadis de l'avaluació, val? A l'estadi inicial et pot donar una aproximació indirecta, no és el mateix, que et citin molts investigadors que no pas que no et citi ningú, però també és veritat que tens més possibilitats de que et citin si et dediques a un tema central, saps?, si estàs al mainstream del..., jo que sé, del càncer, en la recerca del càncer o amb el...,

no sé, amb tractament que ara és maintopíng, pues clar tens allà més possibilitats que et citin. Si et dediques a temes molt, molt minoritaris, que té menys lectors, lògicament et citaran menys, per tant...

- *Clar, llavors, aquí, no?, en aquest dos casos que estàs posant, la qualitat d'aquesta persona que està en el mainstream i en la recerca biomèdica i tothom el cita molt, doncs presumiblement és una investigació de molta qualitat, i en canvi, aquest que pot ser el citen menys perquè està en una investigació, diguéssim...*

- Bueno, en temes més locals, o més minoritaris.

- *I potser que la qualitat d'aquesta investigació...*

- Sí, sí, per descomptat.

- *Que és més minoritària sigui..., i llavors, com mesurariem això?*

- La manera de mesurar-ho que tenim, o sigui, és que sigui avaluada per persones del mateix àmbit, és a dir, si tu et dediques a Jacint Verdaguer, que és un àmbit de recerca molt localitzat a Catalunya, eee, pues és lògic que t'avaluïn experts en aquest àmbit.

- *Correcte.*

- Si et dediques als tumors o als marcadors cel·lulars, pues pots ser avaluat per experts d'aquí com de fora. El que és important en qualsevol procés d'avaluació és el contextualitzar, no voler aplicar mimèticament mecanismes dels àmbits biomèdics a les humanitats o a les ciències socials, això, bueno, això estaria..., cometriem un error, un error majúscul, i això en certa mesura mirem de neutralitzar-ho. Per exemple, els científics no escriuen ni un capítol de llibre, tot ho fan a base d'articles i patents, i en canvi els historiadors de la ciència, els sociòlegs, etcètera, etcètera, pues utilitzen els llibres i els capítols de llibres i són avaluats i considerats. Sí que és veritat que hi ha un cert, eee, eee, una certa adopció per part de les disciplines d'humanitats i socials d'instruments que inicialment van sorgir en els àmbits científicotècnics, saps?, però estan sent adaptats en el context de les humanitats i socials, eh. Cada vegada hi ha més iniciatives pues d'indexació de revistes en humanitats, les classifiquen en funció d'uns requisits que s'han dissenyat, en el fons, tothom treballa, tothom fa recerca, pot ser un investigador de molt alta qualitat en tumors, com en Jacint Verdaguer, o en temes de fonètica eslava, saps?, no sé, per trobar un exemple molt..., d'abast més, més reduït, pel que fa al volum d'investigadors, etcètera, etcètera.

- *Bueno...*

- No per això ets de més o menys, de més o menys qualitat com a investigador eh.

- *Bueno, m'ha ajudat el fet d'això que dius de la contextualització, no?, de cada cosa., llavors...*

- Contextualitzar és, bueno, és un dels, eee, almenys, dels leitmotiv que tenim aquí a l'AQU, és a dir, no aplicariem mai en els experts de dret el que..., els criteris que apliquem al de ciències mèdiques perquè seria..., bueno, no?

- *Sí, sí, no tindria sentit.*

- Només cal fer, només cal fer una cerca i ja veus que els investigadors de dret a Catalunya tenen uns índexs H, que es una cosa que s'ha posat molt de moda, que no tenen res que veure amb els que es dediquen al càncer, vull dir, que no..., és claríssim que no, no es pot fer.

- *Perfecte. I, quins condicionants suposa per a una investigador la necessitat de captar fons privats per finançar una investigació científica, o sigui, per quin model d'investigació estem promulgant?*

- Trigo perquè estic pensant, eh.

- *Si, si. Tu, no..., com no és, bueno...*

- Aquí et confesso que tampoc no domino massa el tema eh, vull dir que... Clar, el que percebo jo és que clar, el context de crisi en el que estem instal·lats des de fa

pràcticament ja una dècada, pues de retruc ha comportat doncs de que s'hagin cancel·lat molts ajuts o que s'hagin reduït molt, per tant, el que abans era relativament fàcil, que el Ministeri o l'AGAUR et financés un projecte, actualment pot passar que et reconguin el projecte, però que no et posin les pastanagues perquè no n'hi ha prou, o que les vulguin repartir tant que lo que t'arriba per fer la recerca és relativament baix, i per tant, clar, s'obre la possibilitat d'anar a buscar fons europeus o de corporacions privades que vulguin finançar la recerca, per tant, aquest és un escenari que no es pot obviar, vull dir, fins i tot en els processos d'avaluació jo que tinc l'ocasió d'escoltar les persones que coordinen els currículums, això constantment ho diuen, que cada vegada costa més que et financin la recerca.

- *I, bueno, en la investigació en ciències socials, com ara en sociologia, pot aconseguir captar fons privats per investigar, per exemple, els mètodes amb què es duu a terme la criminalització de certs col·lectius i la conseqüent repressió institucional?, no? Com casariem això, no? Si tu realment, emmm, captar fons privats per..., no?, justament en la sociologia que és una ciència molt crítica i que intenta deconstruir totes aquestes coses, si ens posem en aquesta lògica, no?, de que un investigador ha de captar fons privats per investigar, com, com casem això? Realment hi hauran empreses privades que invertiran en això?*

- És, és poc presumible, no?, que vulguin invertir en aquest àmbit. Però, emmm, diria que quan una gran o una empresa vol dedicar recursos a la, a la recerca, s'hauria de dotar d'un consell assessor, saps?, que pogués neutralitzar aquests eventuais biaixos que poguessin plantejar-se, o aquestes contradiccions que pogués tenir, no ho sé, imagino, no?, la banca decideix finançar no sé quina recerca que pugui concloure que certes pràctiques no són...

- *No són bones.*

- No són bones, saps? Però crec que hauria de..., potser tornem a lo del plànol teòric, saps?, de que, si realment vols fer una aposta per promoure la recerca, tu que ets una corporació hauries de poder, saps?

- *Separar aquestes coses, no?*

- Separar aquests biaixos ideològics. Clar en el àmbit de la fotònica, pues no hi ha cap debat ideològic, saps?, més enllà de..., bueno, no sé, anava a fer una broma... Lògicament en les ciències socials està clar que això pot condicionar la captació de fons per part de segons quin finançador privat. Per això, tant important és que hi hagi un espai de fons públics per ubicar-los a la recerca perquè precisament la virtut o la grandesa de la recerca és que deixar a gent lliure que pugui pensar per qüestionar-ho tot, saps? Aquesta és una de les maneres de fer progressar les nostres societats, per tant...

- *I, bueno, potser ja seria una mica..., tancant això, ja potser seria reiteratiu, però bueno, clar, creus que els fons privats estaran més preocupats per rendibilitzar la seva inversió...*

- Totalment.

- *O creus que per generar un, un coneixement beneficiós per, per al conjunt de la societat?*

- Mira, segur que si els hi preguntes et diran que volen fer coneixement per a la societat, però a ningú se li escapa que..., saps?, tu poses els diners en les coses que després et donin un retorn, o sigui, estem en el context del capitalisme i seria anar al llit i amagar la mà. Per tant, vull dir, això, quan una empresa de diagnòstic mèdic, eee, pues aposta per algú és perquè espera que això li repercuteixi i li generi guanys econòmics, de reputació, etcètera, etcètera. Per tant, eee, és complicat, és complicat. Per això jo..., opinió personal, eh.

- *Si, si, no...*

- Que hi hagi d'haver també, pues, aquest model mixt que tenim de fons públics i privats destinats a la recerca.
- *I sobretot això, potser lo que comentava abans, no?, localitzar bé quins àmbits, no?, són aquells que pot ser sí que són més adeptes a que hi hagi una..., un finançament privat potser, no?, i altres que potser des de les arques públiques s'han de protegir, no?*
- Exacte, exacte. Dificilment, eee, bueno, caldria..., això està bé, caldria mirar-ho veure com ho fan altres països, saps? Però jo diria que també hi ha fundacions privades d'empreses que financen recerca en filosofia, en humanitats i socials, eh. Però m'inclinaria per pensar..., bueno, de fet si tu analitzes les partides pressupostàries dedicades a humanitats i les compares amb ciències de la vida, ja te n'adones de per què s'està apostant, per exemple, saps? O projectes concedits, o bueno, saps?, això és evident, saps?, entra molt més, eee, bueno, és un debat social, saps? Vull dir que la societat tu li dius, bueno, tinc tants diners, a què voleu que els dediqui al càncer o la lexicografia del grec, pues et dirà, home...
- *Doncs potser tirem cap al càncer.*
- Potser tirem cap al càncer, però jo almenys diria, no ens oblidem...
- *De lo altre.*
- De la literatura clàssica, saps? Aleshores cal trobar aquest equilibri, però actualment sí que, pel propi model econòmic en el que ens trobem, pues es prioritzen segons quines..., quins àmbits, això està clar.
- *I, llavors, emmm, consideres que ja existeix alguna perillositat en el fet de vincular la investigació científica a les necessitats del mercat o dels fons privats?*
- Mira, hi ha un risc de desatendre altres disciplines que..., que és el debat clàssic que tenen les humanitats, com fem atractives les humanitats o les ciències socials, això és un risc que com a societat hem de neutralitzar al màxim (silenci). I trobar un equilibri, saps?, això és el que en el fons...
- *I creus que aquest debat s'està plantejant o actualment...?*
- El debat existeix i cal fer, bueno, fer més atractives les disciplines humanístiques i socials als ulls de la societat en general i dels finançadors. Moltes vegades la universitat també ha viscut molt tancada en la seva capella, saps?, que estupendos que som els que ens dediquem a la..., jo que sé, a les..., al llatí o a la sociologia de les organitzacions, però clar, eee, els poders públics han d'atendre moltes demandes, no només les de la universitat. Aleshores, hem de..., bueno, que cal, hem de ser capaços, tots, eh, la universitat, l'agència, el govern que es dedica a la secció que dugui això, pues a, pues a aflorar la utilitat que té, saps?, la recerca i la docència en l'àmbit universitari, saps? Perquè, bueno, si tu has d'atendre l'escola, has d'atendre la sanitat, has d'atendre la gestió forestal, has d'atendre un munt de coses, pues corres el risc de que si la universitat no se sap vendre bé, pues la consideris com una certa elit, o com una qüestió que bueno, és important, però jo haig de prioritzar altres coses, i crec que aquí també tenim un, bueno, un repte col·lectiu eh, els que ens dediquem al sector universitari.
- *I, bueno, potser, el..., ah sí, emmm, i com creus que pot afectar a la qualitat real de les investigacions científiques, emmm, el fet d'haver d'estar publicant constantment articles científics, no?*
- Sí, sí.
- *Realment són necessaris tants articles?*
- Això és un espiral una miqueta perversa, que ens..., eee, a la que ens podem instal·lar perquè hi ha una, una qüestió que moltes vegades he observat en les reunions que tenim dels avaluadors, és de que clar, aquest model que tenim adoptat promou, per dir-ho així, el confort, saps? Que..., bueno, jo em dedico a fonaments de l'economia, saps?, pues, eee, no surto del mainstream i vaig fent com..., bueno, saps?, derivacions d'un tema,

saps? Però pots curtcircuitar el risc, saps?, vaig a provar una cosa totalment nova, saps?, i deixar-me anar i potser fracasso completament, saps?, però potser aproximacions d'aquestes són les que a vegades poden representar un canvi en la, en la ciència d'una disciplina, saps? I el model en el qual estem instal·lats de demanar moltes publicacions pot comportar aquest risc. Haig de dir, que precisament per neutralitzar aquesta possibilitat, eee, almenys en a l'AQU últimament hem fet un exercici pel que fa a la avaluació de la recerca del professorat, d'incorporar en els criteris d'avaluació, eee, algunes consideracions en el sentit que van per reforçar la qualitat respecte de la quantitat, i en això, com es plasma? Es plasma de la següent manera, vull dir, que si tu..., per exemple, aterrant al cas del lector en sociologia, que se li demanen com a mínim...

- *Eren dos de qualitat.*

- Dos articles de qualitat. Si enlloc de dos articles de qualitat, que vol dir que estiguin en les bones indexacions, és un, però que és una cosa... Digues... (entra una persona i s'estableix una petita conversa entre els tres).

- Pues, això que et deia, pues si amb..., o amb el cas de l'agregat, si enlloc de quatre articles top, són tres, són dos, però són realment...

- *Bons.*

- Molt bons, pot superar els processos d'acreditació, saps?, vull dir que, bueno, hi ha uns mínims...

- *Clar, és que quan tu et llegeixes els documents, doncs, allò semblen com coses molt inamovibles, llavors també la..., tornem a la tendència aquella que dèiem abans, no?, de professors extremadament preocupats d'això, no?, potser tens 10 articles científics, però només en tens dos ponderats en A, no?*

- Clar.

- *I llavors com t'ho fas per aconseguir, no? Llavors, clar, et poses a treballar a les nits, vinga que vinga que vinga, no?, per pujar alguns a nivell A i ja em diràs tu quines hores està dedicant a preparar la classe que va demà al matí, no?*

- Sí, sí, és un risc que existeix i no en som aliens, però aquí també hi ha un..., bueno, tornem al començament..., una aposta que es va fer en el seu moment eh. La conseqüència d'això és que la posició del sistema universitari català en els rankings internacionals, i ja a tot l'Estat, és la comunitat autònoma de Catalunya que més...

- *Que més ben posicionada està.*

- Progressa en temes de recerca. Que això tingui una derivada immediata en benestar comú de la societat, pues, costa de percebre, però bueno, és una miqueta l'aposta i el que més o menys la literatura internacional manifesta. Com més formació hi ha en la societat, més gent llicenciada, més capacitat de portar empreses basades en el coneixement, etcètera, etcètera, tot aquest discurs que xoca amb el model turístic que a vegades també...

- *Correcte.*

- Ens estem plantejant. Va per aquí.

- *I llavors podríem dir que a vegades hi ha articles que són llegits, com a mínim alguna vegada per algú, o són indexats i pot ser que ningú els acabi llegint?*

- En els processos d'avaluació de l'AQU no són llegits.

- *Sí, sí, això ho sé, que són avaluats de manera indirecta.*

- I en el, en el problema..., i en l'altre context faria la broma que són llegits pel revisors externs (riuen), però ens podem trobar que...

- *Que els hagin llegit només revisors externs i quedin simplement allà...*

- Pot passar que hi hagi..., i de fet, tu pots mirar i hi ha articles amb zero cites, això passa, això pot passar, sí, sí, és una miqueta...

- *És una mica, bueno, era per això, no?, aquesta sobreproducció que a vegades inclús, doncs això, fas l'article, te'l revisa un no sé què, però al final ningú se l'acaba llegint.*
- De tota manera, quan l'article està en revistes de més alt impacte, és perquè l'impacte es deriva de les cites, vol dir que, pots presumir que hi ha més possibilitats de que sigui llegit si està publicat en una revista d'alt impacte o dels primers quartils, que no pas a una revista de...
- *Que no estigui indexada.*
- De quart quartil, que no estigui indexada. Perquè si no està indexada és que pràcticament només la llegeix el comitè editorial i els amiguets...
- *I els amics.*
- Que han muntat la revista fa uns anys i necessiten..., saps?, anar-la, anar-li donant recorregut. Conseqüència d'això és que moltes revistes que no estan indexades, catalanes i espanyoles, estan fent els passos, pues, per entrar en el circuit de la indexació, perquè és com funciona la ciència al món, saps? Vull dir, tampoc, no..., saps?
- *I, què vol dir que els treballs més ben valorats són aquells que signifiquen un progrés en el coneixement? O sigui, qui estableix què és progrés o què seria o és un retrocés?*
- Mira, les paraules volen dir lo que volen dir, o sigui, progrés en el coneixement vol dir que progressi el coneixement, aquí ja et remeto als experts, o sigui, els experts quan redacten els criteris adopten aquestes formulacions perquè són compartides per la gran majoria de la comunitat científica. Com a ciutadà, com a treballador de l'AQU, quan algú em diu progrés del coneixement, pues, ho interpreto pel que jo entenc que vol dir progrés, vull dir, que s'aporta, eee, nou coneixement, nova informació sobre un àmbit i no pas, pues una redundància, un tornar a explicar lo mateix canviant les paraules, una reformulació que no avança, sinó que al contrari. Vull dir, progrés, no sé, noves maneres d'aproximar-te a un objecte d'estudi, eee, noves variables, no sé, per aquí ho interpretaria jo, eh, saps?
- *I, el llenguatge emprat, emmm, recorda molt a termes importats del món empresarial, no?, com ara competències, eficàcia, eficiència, resultats, competitivitat, emmm... Consideres que el coneixement s'ha de valorar en termes empresarials?*
- No, no. El que passa és que no hem de ser aliens al context en el que s'ubica el nostre sistema universitari, i les..., per dir-ho així, les pautes socials que ens hem dotat, o sigui, eee, precisament la universitat ha de tenir el seu espai de creació i de recerca i d'autonomia, però també ha de ser conscient, doncs, de que és finançada amb els recursos de tots, i per tant, és esperable que la societat esperi un retorn de la inversió que es fa en la, en la universitat, i per tant, no m'estranya que s'utilitzin aquests termes. El que sí que cal ser un cert..., tenint una certa prudència, doncs de que quan apliques els processos d'avaluació, pues, no ho miris tot en termes econòmics, saps? Però que no oblidis mai el plànol econòmic perquè sinó pots acabar en un atzucac, saps? Vull dir...
- *Si, sí, totalment.*
- Aquest és el plantejament, com jo interpreto aquest llenguatge que s'utilitza, val?
- *I, què en penses de l'època en què estem vivim de l'anomenada societat del coneixement?*
- Doncs...
- *Bueno, consideres que el coneixement ha de ser lliure i universal o que té un preu, i per tant, doncs el coneixement també?*
- El coneixement ha de ser lliure i universal perquè les societats són..., les formen les persones, no les corporacions, i cal tenir a les persones en el primer terme. De fet és una mica paradoxal que el coneixement que es genera amb fons públics s'acabi avaluant a través d'instruments com els factors d'impacte que els construeixen corporacions privades com són Thomson Reuters, Elsevier, que són gegants editorials, eh. I en aquest

sentit hi ha en marxa tot un procés d'open access a la informació científica que mira de qüestionar aquest plantejament, saps? Aleshores, quan això estigui prou madur crec que es podrà adoptar altres aproximacions a l'hora d'avaluar la recerca, eh, però a data d'avui encara no està prou madur l'open access com per poder-lo incorporar immediatament en els processos d'avaluació de l'AQU, de l'ANECA o d'altres agències, eh.

- *I, què és una beca competitiva? I un contracte competitiu? Emmm, com es que s'utilitza aquest adjectiu?*

- Nosaltres utilitzem, almenys, l'argot aquest competitiu vol dir el següent, vol dir que abans d'haver assolit la beca, abans d'haver assolit el projecte, hi ha hagut un procés en el que hi ha hagut més d'una...

- *Persona.*

- Candidatura, que ha estat analitzada, pues, per una comissió d'experts que ha determinat i ha prioritzat què és qui. La construcció de l'expedient en funció de la originalitat de la recerca, qui de les tres o quatre candidats mereix la beca, mereix el projecte. Ser competitiu vol això, que hi ha un peer review, un altre cop aquest terme, associat a la concessió de la beca o associat a la concessió del projecte, és això el que considerem nosaltres en el context dels criteris de l'AQU, si.

- *I, en què consisteix l'avaluació d'un expedient? Si seria el...*

- L'avaluació d'un expedient consisteix en que..., eee, qualsevol persona que reuneixi uns requisits presenta el seu currículum científic a l'agència i unes persones, dites experts, que compleixen uns requisits establerts, se'l miren i emeten un judici avaluatiu sobre els mèrits que hi ha recollits en aquest currículum, això és el que en el context de l'AQU present vol dir avaluació d'un expedient, saps? Les conseqüències de l'avaluació això ja en el cas concret immediat, superes o no el llindar aquest dels jocs olímpics que et deia, i després això ja et dona possibilitat, pues, de poder optar a una plaça, en el cas de les acreditacions de professorat, a un incentiu econòmic en el cas dels sexennis de recerca, etcètera, etcètera. Això és el que consisteix l'avaluació (riuen).

- *L'avaluació... I ja la última i darrera pregunta, com conceps la creació de coneixement científic? Consideres que és una tasca individual o col·lectiva?*

- És fruit d'una cultura de col·laboració entre equips de recerca i entre grups de recerca. Sí que és cert que en funció de quines disciplines hi ha unes tradicions més de recerca individual, per exemple, història, història econòmica, no sé, fins i tot algun àmbit del dret, i altres en què es imprescindible el treball en equip. No sé, la gent que es dedica en el sincrotró, pues fan recerca física avançada, pues clar, necessiten molt més la col·laboració. No obstant això, com més va, veiem que cada vegada la cultura dels equips de recerca i dels grups en que publiquen més de dos o tres autors, cada vegada és més comú en àmbits d'humanitats i ciències socials, saps?, que tradicionalment eren els que eren més..., treball individual, com a mínim amb coautoria, saps? Cada vegada hi ha més cultura de..., saps? Aquest és el..., la manera com jo considero que es crea el coneixement, saps?

- *Doncs, perfecte, jo no, no tinc cap més pregunta...*

- Molt bé.

- *Només agrair-te, doncs, això, la teva participació.*

- No, de res. Que vagi molt bé el treball, val?

- *Moltes gràcies, sí, ara hi haurà feina per transcriure...*

- Sí, ja ho veig, ja ho veig (riuen).

Entrevista UAB

- *Bueno, doncs, la primera seria..., emmm, com descriuries la teva trajectòria acadèmica i si ets sentis satisfet amb la..., amb el tracte rebut per part de la institució?*

- Eee, bueno, és una pregunta molt..., si, si, que té molts angles, no? Però, però bueno, si que descriuria la meua trajectòria acadèmica com una trajectòria més de, de recerca, i..., i també com una trajectòria que també ha anat en funció de..., també casualitats, no?, com totes les coses que passen, no? És a dir, jo vaig començar fent la carrera, una carrera de (xxx) a la universitat de (xxx), no?, i el moment tampoc no tenia gaire opcions econòmiques de venir a Barcelona, i allà no hi havia (xxx), i llavors un cop ja vaig poder treballar, tenir estalvis, vaig venir aquí, al departament de (xxx), iii, bueno, em vaig plantejar fer el doctorat. Vaig fer els cursos de doctorat, i després un..., diríem..., per això et deia lo de les casualitats, no?, perquè un... A l'any següent, després d'haver fet els cursos de doctorat, el (xxx), que treballa amb mi ara mateix, va oferir un curs sobre temes de (xxx), i que tractava sobre el tema del (xxx), (xxx), de com privatitzen (xxx) i m'interessava molt aquest tema, i vaig anar d'oient, i vàrem tenir feeling, em va oferir una beca, iii, i ja em vaig quedar fent la tesi doctoral en condicions. Després vaig anar a fer una estada a Bristol, allà vaig conèixer un professor jove que després ell va anar a Amsterdam, i jo quan vaig acabar la carrera ell va guanyar un projecte i em va demanar d'anar-hi, llavors, clar, evidentment estava acabant la tesi i no hi havia res, perquè era quan començava una mica tot el tema de la crisi i tal, i..., bueno, allà també vàrem poder fer coses molt interessants. Vaig poder tornar amb una Ramón y Cajal, i bueno, que més o menys, he anat complint una mica totes les passes aquestes que s'esperen avui dia. Però també això, eh, ho atribueixo amb una combinació de..., evidentment he treballat, però també fruit d'aquestes, aquestes...

- *Casualitats.*

- Coincidències i casualitats, no?, que a vegades també..., bueno, les busques o, o també et sorgeixen, no?

- *Arriben, no?*

- I en aquest cas vaig tenir bastanta, bastanta sort. I ara, per exemple, vaig aconseguir un projecte europeu, així una mica més, més gran, de (xxx), que també costa molt d'aconseguir, i bueno, jo..., així i tot, encara, passant a la fase aquesta de, del tracte amb la institució estic amb una situació que no és del tot estable, no? És a dir, emmm, suposo que a lo millor l'any que ve ja sí que em donaran una plaça més estable d'agregat, però estem parlant de que vaig començar, clar, vaig començar... Ara estic com a Ramón y Cajal encara, que és..., que bueno, que està bé, eh, no em queixo, a nivell de salari, mmm, no és, no és la millor posició del món si ho comparo amb el salari que tenia a Holanda, doncs és bastant precari, però et compensa estar aquí pel Sol i coses d'aquestes (riuen). Però..., des de l'any 2003 que vaig començar amb la beca predoctoral que em va oferir el (xxx) ara han passat 13 anys i encara no estic estabilitzat, no? Jo crec que hi ha poques professions en les que necessites 13, 14 anys, per..., per dir, bueno ara tinc..., eee, ara no em poden fotre fora, saps? Vull dir que...

- *Sí, sí.*

- Que és una mica, jo que sé, el, el que...

- *Bueno que si tens que fer un projecte de vida, coses, no?, doncs l'estabilitat és un element que, que normalment necessites, no?*

- Sí, sí. Ja et dic, eh, que la gent que estem fent recerca ho gaudim molt, ens sentim molt privilegiats, però que també estaria molt bé, eee, que la, que la institució et compensi amb una..., amb unes certes garanties, condicions, no? I això, a vegades, crec que l'Autònoma no ho fa prou bé, i crec que en general les universitats catalanes,

espanyoles i diria que, vull dir, que a nivell internacional costa molt trobar-te una universitat que donin molt benestar perquè..., avui dia estem en un món això, com, no?, competitiu, com inestable, i això ho patim els que estem aquí. Però bueno, també quan penses..., jo també..., poder fer feina, una feina que ens agrada i ens apassiona, no?

- *Clar, sí, sí.*

- Bueno, no sé si t'he respost.

- *Si, no, i tant. Bueno, després com que aniré tocant altres punts, doncs si vols ja ens estendrem en, en..., no? Perquè ara hem fet com una cosa més general, no?, i llavors, si vols ja anirem, això, anirem acotant.*

- Perfecte.

- *Emmm, quina temporalitat va passar fins que et van donar la plaça de professor? En quines categories t'has mogut? Emmm... Amb quina treballes actualment? Que, bueno, ja m'has dit que és la Ramón y Cajal, no?*

- Sí, sí, és que bàsicament seria això, la predoc amb un projecte, amb una beca FPI d'aquestes del Ministerio que estaven lligades a un projecte, després un postdoc a Amsterdam també vinculada a un projecte, i ja bastant amb una Ramón y Cajal, vale, llavors, més o menys, i ara...

- *Perfecte, i ara és amb la que estàs?*

- I ara estic... Sí, en aquest impàs de Ramón y Cajal a esperem una cosa millor, una cosa millor.

- *A agregat, no?, diguéssim.*

- Sí, agregat seria la passa lògica, sí perquè professors titulars, que seria el sistema més espanyol ja...

- *Són els funcionaris.*

- Has de ser funcionari, i em sembla que això ja ha passat a la història.

- *Bueno, en teoria sí, tot està anant per la via contractual.*

- Sí, sí, exacte.

- *Emmm, quan de temps vas dedicar a la tesis? Qui te la va dirigir? N'has dirigit alguna?*

- Sí, quatre anys, eee, per fer la tesi, de fet una de les condicions que em varen posar els holandesos per tenir la postdoc era que acabes a temps perquè ells volien començar ja el projecte i..., iii, vull dir... Però a lo millor m'hagués durat 5 anys o 6, però com que me varen posar aquest ultimàtum vaig acabar..., llavors, varen ser 4 anys. Em va dirigir la tesi el (xxx) i el (xxx), iii, bueno, anava sobre això, sobre (xxx), (xxx) de l'(xxx), concretament de l'(xxx), com diem, ho estic vivint... (riuen).

- *Sí...*

- En pròpia carn. I he dirigit una tesi, i ara estic dirigint 7, però encara no han acabat, sí...

- *Bueno.*

- Però una que ha acabat que..., que sí. Bueno, estava a Holanda i la va entregar just en el moment aquest d'arribar i la noia...

- *I ho va poder acabar.*

- La va poder acabar més o menys a temps, i sí, en principi, ja la vaig..., la va defensar un cop ja estava aquí, vaig haver de tornar per a la defensa i tal, però bueno, va..., estoy en eso...

- *Perfecte. I ara les set que queden, no?*

- Sí, sí, algunes..., una o dues acabaran aquest any i la resta encara són més incipients.

- *Perfecte.*

- Si.

- *I, has pogut desenvolupar les teves investigacions com has volgut o les has hagut d'encaminar cap a criteris externs a la teva voluntat?*

- Això és una molt bona pregunta. Perquè en realitat això és una cosa que sempre els hi dic a la gent que estic dirigint i tal, que..., que si que a lo millor sembla que hi ha una pressió per a que..., eee, emmarquem a la nostra gent de..., jo que sé, amb els objectius de desenvolupament europeu i tal, i a vegades sí que ho has de fer de forma estratègica. Però en realitat, jo crec que si..., si tu vols disfrutar d'aquesta feina i fins i tot vols que et vagi bé has de seguir els teus instints, has de seguir lo que tu creus que realment és interessant i que a tu t'interessa, perquè si no, no..., vamos, no acabes gaudint i..., sobretot per fer una tesi doctoral t'ha d'apassionar el que estàs fent. I si ho fas de forma estratègica perquè això és un tema que serà més publicable, o que interessarà en aquesta administració o a la unió europea, jo crec que és una gran cagada perquè en realitat...

- *Sí, la passió és el motor, diguéssim, no?*

- Jo crec que sí, bueno almenys és la recepta que a mi m'ha anat bé. Llavors, a lo millor si hi ha altra gent que a lo millor és més instrumental, però jo prefereixo..., vamos, almenys, jo crec que la gent que estic dirigint també és gent que, que està perquè l'interessa tant el coneixement o perquè tenen un objectiu de canvi social, de lluitar per una educació pública. Jo crec que tot això al final s'acaba notant, no?, que tens aquesta..., aquests valors en el que fas, i al final la paradoxa és que també acabes essent més productiu, no?

- *Correcte.*

- Perquè com que t'agrada molt, pues, acabes publicant més, participant a..., a més xarxes internacionals, i tot això també afavoreix que des de l'estàndard de la universitat actual sí que és més productiu, però en realitat com a un objectiu, eee, penso que és un error, és a dir, és una conseqüència de que tu estàs fent allò que t'agrada.

- *Correcte. Iii, emmm, escrius articles periodístics en diaris?*

- Sí, en blogs, sobretot, sí.

- *Tens un blog personal?*

- Eee, treballo molt amb la confederació de (xxx), que tenen seu a Brussel·les, però tenen membres a tot el món, i estem en un blog que es diu (xxx), i allà hi participo de forma més o menys regular. I també a altres, altres blogs i tal, que també m'ho demanen o..., clar també... Fins ara he fet una recerca molt internacional, eee, tipus, eee, bueno, Xile, Colòmbia, Amèrica Llatina en general, a la vegada també tenim a les Filipines. Així que estic començant, per exemple, amb aquest nou projecte començaré a fer coses d'Europa, però, costava també publicar molt a...,

- *A nivell europeu.*

- A nivell mitjans d'aquí, tot i que sí que amb el (xxx) vàrem fer un estudi que va sortir també molt als mitjans, que era sobre una mica l'agenda de Convergència a l'(xxx) que..., va sortir molt als mitjans perquè a la (xxx) li va sentar molt malament i..., i va sortir, bueno, eee, feia un programa de ràdio de la (xxx) a rajar del nostre estudi. Llavors, clar, arran d'això, jo pensava que era un estudi que era xorrada, típic llibre que fas per la (xxx) que ningú se'l llegirà, i al final és una de les coses que ha tingut més impacte arran d'això, eh.

- *Arran de que...*

- Que hi va haver una resposta política. I ràpidament ens van entrevistar, vam haver de fer algun article de resposta a la resposta, però que sí, en general, els blogs que publico i tal són més..., un debat així més internacional, si.

- *I, bueno, precisament, que m'ho has comentat abans, no?, que tinc, tinc entès que darrerament el grup de recerca ha rebut una subvenció europea, emmm, força quantiosa o que en principi està bé...*

- Sí, està bé, sí.
- *Emmm, si em podries explicar en què consisteix el projecte, qui us l'ha subvencionat, quins són els mecanismes per aconseguir aquests tipus de subvencions i els criteris que s'utilitzen.*
- Sí, mira, és que..., la Unió Europea té dos..., dues línies de finançament com a més grans. Hi ha lo que s'anomena el Horizon 2020, que és l'agenda una mica més..., eee, de recerca aplicada, no?, bueno, recerca aplicada, recerca aplicable, anem a dir-ho d'aquesta manera. I ells tenen molt clar quins són els reptes de creixement i de desenvolupament europeu i et fan, eee, adaptar la teva recerca a..., al que..., en aquests reptes. Llavors hi ha una altra línia de recerca que és molt més academicista, molt més crítica, que és la del European Research Council, i allà ells no t'ho condicionen de res, simplement volen que plantegis una idea que sigui interessant, evidentment des del punt de vista acadèmic, però que no, no et condicionaran...
- *No et posen constreyniments, diguéssim, no?*
- No. Ni per tema, ni per objectius, ni per àrea territorial. Llavors jo vaig aplicar aquí, perquè crec que..., bueno, eee, a mi l'altra convocatòria era..., bueno realment no em va bé pel tipus de recerca que faig perquè...
- *Clar.*
- D'alguna manera, fins i tot, eee, la meua perspectiva és crítica amb, amb moltes de les coses de la política Europea, no?, sobretot el sector privat en (xxx) i tot això. I llavors, clar, i la recerca va sobre, eee, com s'estan globalitzant polítiques precisament de, de rendició de comptes, d'autonomia (xxx), com una forma d'introduir formes de competitivitat dintre del sistema (xxx) i com és una mateixa idea global però que s'està recontextualitzant de formes molt diferents, en funció de, de diríem règims institucionals, no? I el que faré serà mirar com aquesta mateixa idea s'està portant a terme a Noruega, Holanda, Espanya i Xile, no? Llavors és una miqueta veure com...
- *Molt interessant.*
- Una mateixa idea pot tenir efectes des del punt de vista de l'equitat, de, de la qualitat, molt diferents, no?, i això seria com una mica la idea general i evidentment després hi ha molts detalls.
- *Clar, sí.*
- Això seria una mica l'eslògan de, de la recerca. Però ja et dic, és una recerca que va ser idea meua, però que jo vaig pensar que era un tema interessant i ningú em va dir, no?, això és la prioritat i tu t'has de cenyir en això. Penso que sí que és un tema que, jo crec que sí, que des del punt de vista de l'agenda política és rellevant, però que no me l'han donat per aquest motiu, no? Llavors, els criteris són més de, d'excel·lència acadèmica que no de..., de que tu, de que tu estàs proposant un tema que realment és el marc europeu sobre la qüestió de la política (xxx), llavors, bueno.
- *Perfecte, i mira...*
- Ja et dic, que està bé en aquest sentit, eh, de que pots ser crític, pots tal i te respectaran mentre estigui ben formulat.
- *Mentre, diguéssim, no?, et regeixis dins de criteris acadèmics, no?*
- Clar, si tu després vols fer un blog i publicar de forma més divulgativa evidentment també ets lliure de fer-ho, eh.
- *Clar, de fer-ho.*
- Però sí que ha d'estar ben formulada des del punt de vista..., i emmarcada dintre de debats acadèmics, no? Sí, sí, això sí, està clar.
- *(Assenteix) Totalment. I ara ja potser passant a..., ja, a un bloc que és..., més enfocat a la professió o al professorat, no? Emmm, l'estructura universitària recorda a una*

estructura quasi bé feudal, no?, emmm, consideres oportú que no s'hagin fet canvis per fer-la més horitzontal i democràtica?

- Bueno, jo crec que..., hi ha coses que estan canviant, tot i que no sé si..., si..., si a millor, eh, però si que aquesta idea de la universitat feudal on el..., en realitat el poder del senyor feudal, no?, del catedràtic de torn residia en que tenia el poder de vet i el poder de decidir qui es quedava a la institució, no? Llavors, això feia que es prioritzés més aquells, eee, aquells estudiants joves que són lleials que no a lo millor els que fan coses interessants, no?

- *Correcte.*

- Per dir-ho d'alguna manera. Això està canviant una miqueta perquè d'alguna manera s'ha..., el poder per decidir, eee, qui es queda als departaments, ja no està tant a nivell de departament i a nivell del catedràtic de torn, sinó que això ha canviat d'escala, és a dir, avui dia la gent que t'està entrant al departament ve a través convocatòries tipus Ramón y Cajal, projectes europeus, i per tant, ja hi ha uns altres criteris i això està fent que d'alguna manera les relacions de poder s'estiguin equilibrant. Ara bé, a nivell de governança universitària, això també és un altre, un altre món, no?, i a vegades la gent que està prenent decisions no són les que tenen més sensibilitat social o..., o ja directament no és una qüestió de, de, de si és més vertical o més horitzontal, és que tothom mira d'escombrar cap a casa seva, no? Si ara tenim un rector que és de l'àrea d'economia, mmm, tirarà cap a..., intentarà a afavorir els seus en contra de a lo millor els d'història medieval, no? Perquè..., i..., i viceversa, no? Si ara la (xxx) guanya les eleccions suposo que intentarà també afavorir a la gent que li ha estat lleial, si..., i aquí hi ha un debat interessant de governança universitària, de com fer perquè realment pugui ser horitzontal i participat des del punt de vista de la comunitat universitària, que no sigui..., no anar cap al model anglosaxó que és molt de posar un directiu empresarial...

- *Un gestor.*

- Un gestor. Però bueno, a vegades quan et posen un gestor té, té aquest avantatge de que és algú que a lo millor no té conflictes d'interessos, i a lo millor fins i tot la paradoxa és que pot ser més democràtic, no? Però igualment, jo crec que s'ha de repensar el model, que no sigui ni el del gestor ni el..., ni el d'ara que, que realment fa que hi hagin moltes lluites de poder i..., i que no es gestioni la universitat en..., per afavorir sobretot als sectors més jove i més vulnerables que..., de la universitat, no? Et trobes això que encara s'ha de repensar bastant aquest model de governança.

- *I, consideres que la politització del professorat va en detriment de la seva carrera acadèmica?*

- Bueno, depèn de quan diguis politització, no? Però jo crec que..., precisament, el que t'estava dient del meu cas particular o del cas dels meus estudiants, considero que més o menys tothom està bastant polititzat i que té una..., i que fa les coses pensant en..., amb un ideal de societat al que voldria contribuir, no? Llavors, jo penso que la politització és inevitable, a (xxx) sabem que, que tot està impregnat d'ideologia encara que no sigui..., mmm, els propis subjectes no són conscients que tenen una ideologia sobre la..., quan aquesta ideologia és la dominant; però fins i tot penso que és desitjable, fins i tot és positiu fer-ho explícit. Si que és veritat que la..., la ideologia i la política el que hauria de fer és ajudar-nos a pensar quines són les preguntes que són importants a respondre, però no ens ha de condicionar de forma excessiva les respostes perquè...

- *Correcte.*

- Sinó, eee, el que s'estaria perdent és una mica el rigor, no?, però sí que..., sí que penso que és bo que hi hagi una certa politització, i és veritat que a lo millor segons qui no li anant bé estar excessivament polititzat, però en el meu cas jo crec que mai he deixat

de..., de fer recerca des d'una perspectiva política i més o menys fins ara m'ha anat relativament bé.

- *I, consideres que s'està sabent gestionar la internacionalització de la professió sense deixar de banda una mirada a un nivell més local?*

- Bueno, jo crec que..., és una dicotomia a vegades una mica falsa, no?, en el sentit de que..., eee, lo local i lo global estan, estan incrustats i són canvis d'escala, però no deixen de ser la mateixa realitat. És a dir, emmm, tu pots a lo millor fer una recerca més internacional, però, però, per exemple té efectes a Catalunya, és a dir, Catalunya també forma part del món, llavors, clar, eee, jo crec que en realitat és més una qüestió de com emmarques els temes, no? És a dir, si tu realment únicament fas recerca sobre..., en aquest cas perquè estem a Catalunya, sobre Catalunya, sobre Barcelona, sobre Cerdanyola, des d'una mirada més micro o si també intentes fer la connexió en, en tendències i debats més internacionals. Jo crec que s'han de fer les dues coses perquè una cosa enriqueix d'alguna manera el que seria l'altra, de fet, ara, per exemple, amb aquest projecte europeu em ve molt de gust poder fer més coses de Catalunya, però tenint en compte que lo que ens està passant, està passant a Noruega, està passant a Xile, iii, i que pot ser molt interessant fer aquest diàleg internacional a l'hora de també treure conclusions més, més sòlides, no?

- *Correcte. I, com entens la, la creació de coneixement científic? Consideres que és una tasca individual o col·lectiva?*

- Bueno, clar, és veritat que, per exemple, quan fas la tesi doctoral, eee, sí que és una feina que acostuma a ser molt, molt individual i, i molt penosa, no? Eee, jo sempre dic això, no?, que la tesi doctoral va ser la..., el darrer cop que vaig fer una feina individual, no?, en el sentit de que..., perquè no et queda més remei i perquè és el teu producte, tot i que no és del tot mai individual perquè sempre et beneficies de..., després d'altra gent, de col·laborar...

- *De parlar amb la gent.*

- De parlar amb la gent, no? Sí que és veritat que..., iii, però..., des de llavors, eee, i crec que també és una qüestió que fins i tot acaba sent, de forma sense pretendre, gaire bé estratègica. És a dir, col·laborar amb la gent és la millor forma de treballar i de poder tenir resultats més interessants, de publicar més, perquè d'alguna manera és com, és com es treballa millor, no?

- *Enriqueix el coneixement, no?*

- Clar, clar, no hi ha color. Llavors, penso que sí, que es pot fer una feina individual i en moments de la teva vida no et queda més remei que fer-ho de forma individual, però que en la mesura del possible és molt més desitjable i molt més interessant des de molts punts de vista fer-ho, fer-ho de forma, de forma col·lectiva, i això, és això, eh. I quan dic forma col·lectiva pot ser amb gent en el teu entorn territorial, però també..., vull dir, internet et permet col·laborar i treballar amb gent de tots els punts del planeta, i això també és una..., és un potencial fascinant que tenim avui dia...

- *Correcte.*

- Que val la pena aprofitar-lo.

- *I, consideres que el personal docent/investigador està cohesionat o individualitzat? Cooperen o competeixen?*

- Clar, jo crec que moltes vegades, per com està l'estructura universitària sí que la gent tendeix a..., a competir més, aaa, per, pel que serien places i tal, i això. Però a vegades amb la gent del teu sector i la gent del teu grup de recerca sí que hi ha relacions de, de, de cooperació, bàsicament això, no? Si estàs en un mateix grup, en un mateix projecte, clar, a tu t'interessa, fins i tot, no?, que a l'altre li vagi bé...

- *Correcte.*

- D'alguna manera el teu treball està sent més rellevant i té més difusió. Com et deia, eee, la paradoxa és que arran de la crisi i el fet de que moltes d'aquestes places, avui dia, ja no se generen a nivell de departament. Jo no recordo el darrer cop que, aparellem per una plaça de lector..., es va obrir en aquest departament, possiblement era l'any 2009, 2010, estem parlant de fa 7 anys. Llavors això fa, que sí que hi ha una competició, però només en abstracte, és a dir, jo competeixo quan em presento a una convocatòria de l'ERC en abstracte amb gent que ni, que ni conec, no?

- *Correcte, sí, sí.*

- Bueno, el dia de l'entrevista sí que en vaig conèixer 4 que varen estar allà, però no, no sabia ni qui eren, ni he competit amb ells, ni els hi tinc mania perquè els acabo de conèixer i segurament és gent supermaca, i en realitat, ojalá els hi vagi bé. I penso que aquesta competició que abans hi havia, que la gent es fotia colzades, entre la gent del mateix departament està perdent sentit perquè, avui dia, el que tu et puguis quedar o no ja no depèn tant de..., eee, si l'altre ho fa bé o malament. Per tant, crec que d'alguna manera, eee, hi ha una..., hi ha un ambient una mica més sa ara que fa a lo millor 10 anys, on sí que notaves això, que hi havia aquest individualisme competitiu amb el veí perquè si a l'altre li anava bé a lo millor a tu no t'anava tan bé.

- *A tu no t'anava tan bé.*

- I ara jo crec que ja no..., una qüestió més de... Sí, hi ha competició, però és molt més abstracte.

- *I, investigues per vocació reconeixement?*

- Clar, llavors, eee, aquí si que ho he, ho he tret a..., a l'altra, a l'altra part, no?

- *Al principi.*

- La part vocacional és condició necessària i possiblement la més important, i el reconeixement ve després. Llavors, jo crec que sí, que sempre, eee, t'omple d'orgull que et convidin a un congrés internacional a fer una xerrada, o que la gent faci servir la teva feina, no? I més avui dia hi ha tota una sèrie d'eines, d'internet, no?, el google scholar, no?, que et mostra qui fa servir la teva feina, per què et citen i tal. Iii, i sobretot quan algú que..., algú que tu admires et cita, et..., t'omple d'orgull. Però jo penso que això és una cosa que ve després, primer ve la vocació i després el reconeixement si has fet bé les coses et vindrà, però seria bastant absurd simplement fer les coses perquè vols reconeixement, jo crec que així, a més, no et sortiran bé les coses.

- *I, quina opinió et mereixen les agències d'acreditació que operen a les universitats catalanes, bueno, i a nivell estatal, a nivell...*

- És l'AQU i l'ANECA, no? És que jo amb l'ANECA he tingut poca relació perquè més que res que em fa molta mandra tot el procés aquest de..., d'acreditació via l'ANECA, perquè es veu que requereix tenir tots els certificats, fotocòpies de tot, i a més jo no he estat molt sistemàtic i... Es que crec que necessitaria tres mesos de, de parar de treballar per...

- *Per poder acreditar-te.*

- Per poder acreditar-me. Llavors, l'AQU, sí que m'he presentat a les seves convocatòries tant de recerca com de recerca avançada perquè, bueno, perquè són requisits, evidentment, iii, i perquè no costa gaire feina, simplement, eee, fer un currículum, iii, una part narrativa que és una pàgina d'explicar una mica la teva trajectòria i crec que buscar com a dos referits, no?, dues persones que et puguin escriure una carta de recomanació, però simplement has de posar dos noms. Llavors, com que és un procés molt senzill, la veritat és que s'agraïex, no? Llavors no sé quins són els seus criteris d'avaluació, la veritat és que els dos cops que m'he presentat m'ha anat bé, però, però diria que és bastant això, no?, més o menys si has anat publicant, tenint algun projecte, en principi crec que és bastant, bastant fàcil que et donin

l'acreditació. Però..., no he tingut cap experiència negativa com per ara tenir més informació de..., o algú..., sé que hi ha hagut gent que ha hagut de recórrer i tal, i a lo millor aquesta gent tenen una informació més crítica i una perspectiva més..., de que és exactament el que et demanen, no? Jo crec que més o menys un equilibri entre recerca i docència, i algun projecte, jo crec que amb això hauries de...

- *Clar, per exemple, en els criteris, no?, lo que és la plaça de agregat i catedràtic la docència ja, ja no la ponderen per res, no?*

- Sí, em sembla perquè són...

- *El que ponderen és només la recerca.*

- Mira, l'AQU, i més és veritat que..., a més com ho emmarquen són acreditacions de recerca. Parlant amb tu m'acabo d'adonar. Vull dir, és que no..., la docència i la gestió, per exemple, universitària sí que la...

- *Sí que l'ANECA ho fa.*

- L'ANECA li dóna una certa importància, a lo millor sí que li..., és com un mèrit, eh, però és veritat que no és, doncs, l'enfocament, perquè són acreditacions de recerca. Sí, i això, si això és veritat que va en detriment d'això, no?, de la qualitat de la..., o no et donen incentius per fer bé la docència. Però això jo cerc que és un altre debat, també super-interessant, i que també hi ha moltes, molts prejudicis en..., bueno, a veure... Quina és la teva pregunta? A veure si...

- *Si, no, entrarem per aquí... Bueno, això, et preguntaria a què li has donat més pes a la teva trajectòria acadèmica, no?, a la docència o a la recerca?*

- Clar, és a dir, jo he tingut figures de recerca fins ara, pos, eee, clar, no tinc la càrrega docent d'altra gent perquè..., no perquè no vulgui fer docència, sinó perquè no..., mmm, se suposa que no n'he de fer, i així i tot, al tenir la Ramón y Cajal sí que vaig demanar poder fer docència vinculada amb el..., amb un curs, per exemple, de (xxx) que està vinculat amb la meva recerca, no?, perquè també m'agrada tenir aquest peu a les aules. I, de fet, amb el (xxx) vàrem dissenyar, quan vaig tornar cap aquí, un màster sobre temes de (xxx) que aquest any ha començat a funcionar, i també dono dos cursos, no?, perquè realment trobo que, que la gent que estem fent recerca també podem aportar molt a nivell de docència, no?, sobretot quan la docència està vinculada a la teva recerca. A lo millor seria un docent nefast en temes de fonaments de (xxx) perquè m'hauria de preparar, no tindria temps, però no em costa gaire fer alguna docència vinculada a la recerca i trobo que això també és bo per la qualitat de la docència de, de la universitat, que la gent que estem fent més recerca podem fer aquesta, aquest, aquest vincle, no?, iii, i transmetre aquest tipus de resultats en docència, és algo que..., l'equilibri és bo. Quan se'n resenteix és quan hi ha figures més precàries que se'ls obliga a publicar, a fer molta recerca, i alhora se'ls hi dóna docència que també requereix molta preparació, i a lo millor, com que l'AQU valora més la recerca deixen de preparar-se bé les classes, no?, i això és una cosa que no es culpabilitza a aquests professors sinó les regles del joc.

- *Correcte.*

- Eee, però afortunadament no ha estat el meu, el meu cas, no? He tingut bastant temps per fer recerca i quan he fet docència no ha estat una cosa molt..., que m'hagi sobrecarregat, i l'he pogut vincular a la meva recerca, i això jo crec que també els estudiants ho han valorat, no?, perquè han vist que...

- *Clar. Bueno, perquè realment sabies de lo que parlaves.*

- Exacte, exacte. I sense haver de preparar-m'ho molt podia fer una classe bastant, bastant decent, eh, i més o menys les avaluacions que he rebut fins ara són bastant satisfactòries.

- *Bueno, doncs me n'alegro.*

- Si.
- *Quina opinió, i això jo crec que ve molt a to, quina opinió et mereix la mercantilització de les investigacions científiques?*
- Bueno, clar, a mi no em, no em resulta ni còmode ni positiu que des del mercat, però també des de les administracions públiques et diguin el que s'ha d'investigar, eee, si, per això entens el que és la mercantilització, no?, perquè de fet és un concepte que pot tenir varies mirades, eh. Però jo ho entenc, això, intentar adaptar el que seria el..., la prioritat i els temes de recerca el que demana el mercat o el que demana el sector, el sector estatal, no? Llavors trobo que, bueno, és un tipus de recerca que a mi no em motiva gaire, però que puc entendre que altra gent la faci, no?, és una recerca que acostuma a tenir una sortida molt ràpida al mercat o en camp de la política. Les recomanacions de polítiques molt concretes, però, però trobo que és poc, poc motivant i poc interessant, és molt més interessant intentar apostar per una recerca més bàsica, que a lo millor no té una sortida directa a..., en interessos econòmics, però trobo que és molt més, diríem, motivant i no sé quin concepte feies servir abans, eee, però, no?, vocacional.
- *De la passió, també, no?, això que comentaves tu abans.*
- Llavors és un tipus de recerca que intento evitar, tot i que de vegades, això eh, hem fet alguna recerca que ens ha demanat la Fundació (xxx), alguna altra ONG, no tant el sector privat més lucratiu, perquè, a més, les ciències socials costa que tinguin una sortida directa.
- *Correcte.*
- Com passa amb la..., com passa més amb medicina i la indústria farmacèutica. Però així i tot, a vegades, fas aquests tipus d'encàrrecs que, bueno, que està bé fer-los de tan en tan, però a mi no, no m'omplen gaire, per tant, al final és això, és una cosa molt, molt basada en fer recom..., fer recomanacions i, iiii, i en evitar grans preguntes que jo crec que són les més...
- *Les més importants.*
- Les més importants, no? Però bueno...
- *I, com definiries l'excel·lència universitària? I la qualitat universitària?*
- Si, no, no, trobo que aquest equilibri entre..., bueno, sempre es parla de..., de que hi ha, hi ha d'haver una pota entre recerca, docència i..., iiii, implicació social, no?, de les tasques que fem. Trobo que una universitat pública i de qualitat hauria de cuidar aquestes tres potes, però sense que això vulgui dir necessàriament que tots els professors hagin de fer el mateix. Jo crec que estem en un..., en un paradigma encara instal·lat, tu li deies universitat medieval però a lo millor li diria de la universitat molt burocràtica, en el que tothom ha de fer de tot i a vegades, clar, tenim tantes pressions de ser..., de fer mil coses i..., d'estudiants, de, de les administracions, del mercat, de la pròpia universitat, de que has d'aconseguir projectes de recerca, que és impossible fer-ho tot bé. Llavors, trobo que seria interessant que la universitat tingués en compte perfils una mica més diferenciats, a lo millor gent que es dedica més a la recerca, i que..., jo que sé, també fa una mica de docència, però que no fa tanta docència per poder fer molta recerca de qualitat, no? Gent que a lo millor fa més divulgació i no una recerca tan academicista, però que sap traduir aquests resultats de la recerca i fer-los divulgatius, a vegades..., perquè a vegades hi ha científics super-bons però que no saben escriure un article.
- *No saben transmetre el coneixement...*
- I és molt estressant per la gent haver d'intentar fer-ho tot alhora. Ara també has d'estar fent tuits, no sé que, i trobo que buscar aquest equilibri és molt important, però això no ha de voler dir que tothom ho hagi de fer tot alhora, perquè penso que..., eee, eee, és...,

és molt difícil que es pugui fer bé, no? Llavors, és això, no?, intentar no menysprear la docència, com, com moltes vegades és fa ara amb els incentius, no perquè a la gent no li agradi la docència sinó perquè hi ha pocs incentius per fer-ho bé. I també hauríem de planificar vinculada amb la recerca, eh, perquè jo penso que això també és, com et deia, almenys en meu cas és, és clau, no? És dir, perquè et motiva més i perquè ho fas millor i tens més bon feedback dels estudiants i llavors, clar, t'he reforça, no? Iii..., però sí que també hi ha una mena de mite que m'agradaria desmentir, que és que la gent que fa bé la recerca fa malament la docència, i jo penso que és això, la fa malament si la fa sobre, a lo millor, temes, eee, temes que són molt llunyans a la seva àrea d'expertesa i sobretot si la carregà docent és molt alta, no? Però, de fet, hi ha estudis que mostren això, eh, que la gent que fa millor la recerca i que publica més també té resultats de les avaluacions estudiantils més bons, vull dir, que a vegades aquí hi ha una sèrie de mites que la evidència no, no hi dóna, no hi dóna suport, eh. Però, però bueno sí que jo crec que és important buscar aquest equilibri...

- *Sí, que hi hagessin, diguéssim, figures més, potser, dedicades a la recerca, això, com dius, amb un peu a la docència, i potser altres figures que realment, doncs, tenen aquestes capacitats per transmetre el coneixement, no?, d'una manera més planera, diguéssim...*

- Exacte.

- *I..., i llavors, doncs això, no? que una mica s'indagués amb aquestes figures que es podrien crear, no?*

- I això, més o menys, jo crec que anem cap aquí, però encara hi ha aquesta idea de que tothom ho ha de fer tot bé, i sobretot la gent més jove s'està cremant moltíssim per això, no?, perquè és molt difícil realment poder-te dedicar al 100% a cada una d'aquestes coses, no?

- *Clar.*

- Llavors, s'hauria de..., si..., jo que sé, si fos el cap d'una universitat i vull que la gent jove s'acrediti, doncs, a lo millor els donaria més temps per..., els hi..., els ajudaria a tenir més temps per..., per fer recerca i els hi donaria un suport perquè no hagin de fer tanta docència, no? Seria una forma, per exemple, de..., d'ajudar a la gent jove. I de fet és això, les universitats més potents tenen perfils de, de, de professors que són activistes, i és gent que lo millor no publica en universitats d'alts rànquings, però que és gent que, que això, que treballa molt amb les ONGs, amb els moviments socials, que té una forma de donar classe molt apassionada, i això. Aquí estem una mica..., són com..., eee, de..., la universitat acomplexada, el típic nou-ric, no? Ara tothom ha de publicar en grans..., en revistes d'alt impacte, no? No! És a dir, sí, hi ha d'haver una part important del professorat que ho faci, però també hem de permetre aquests altres perfils.

- *Correcte.*

- Que facin que la universitat realment pugui donar resposta a demandes super, super-diferenciades, no?, jo crec que això encara ho hem de, d'interioritzar. I, curiosament, altres universitats en les que ens emmirallem ja..., ja estan de tornada d'aquest rollo de..., d'impact factors i tal, sinó que també volen permetre que la universitat es vinculi amb altres maneres amb la societat, però això passa per intentar afavorir perfils diferenciats i que no tothom ho hagi de fer tot perquè sinó acabaràs cremant al personal i no faràs res, ni una cosa ni l'altra.

- *Totalment. Iii, què en penses del desplegament del Pla Bolonya? Creus que ha ajudat a la institució universitària?*

- Bueno, a nivell de docència diria que no s'ha..., s'ha desplegat una mica a mitges, no? Iii, i llavors, a vegades, eee, hem agafat el pitjor del que teníem i el pitjor de Bolonya, no? És a dir, penso que Bolonya, la part pedagògica de Bolonya, eh, després podríem

discutir d'altres històries de..., de quins interessos tenien la comissió europea a l'hora de..., eee, intentar aproximar-nos a un altre model d'universitat i tal. Però el que és la part pedagògica de Bolonya, que per exemple és intentar fer menys classes magistrals, fer més classes de seminaris i tal, podria ser interessant però amb recursos. I que ens ha passat, que hem, hem començat a implementar Bolonya...

- *Sense recursos.*

- Sense recursos, i a més en una època de retallades. Llavors, el que ha passat és que el desplegament ha estat bastant, diria que negatiu, o negatiu o que ha estat més, més formal que real, és a dir, nosaltres diem que estem fent pràctiques i seminaris que en realitat no estem fent, perquè no tenim els recursos per desdoblar es grups, no? Llavors, bàsicament hi ha hagut més continuïtat que implementació de Bolonya, i llavors, com bé saps, l'arquitectura del 3+2 no se va implementar en el seu moment, i s'està ara debatent, ara, i és un altre element important de Bolonya que no s'acabarà desplegant mai. Sembla que tampoc a curt termini s'acabarà, s'acabarà desplegant, llavors, bueno, és lo que..., en realitat és difícil avaluar què ha passat amb Bolonya perquè no s'ha implementat, és més..., ha estat tot més fictici que altra cosa, o retòrica.

- *I, una mica tornant a abans, no?, que havies dit això que potser les lògiques competitives ja no eren tan a nivell departamental, no?, que el... Emmm, bueno, com creus que pot afectar a la creació de coneixement científic, no?, aquestes lògiques competitives que operen a es universitats tan a nivell disciplinar, facultatiu, no?, o sigui, com creus que poden afectar, això, en...*

- Clar, és a dir, si la gent no coopera perquè pensa que ha de competir amb l'altre, doncs, és evident que això va en detriment de la creació de coneixement, no? Però com et deia, crec que avui dia, eee...

- *S'està aturant una mica, diguéssim.*

- A nivell departamental, no? Jo crec que si la gent no, no coopera més, jo que sé, no coopera més i no hi ha més espais de trobada és perquè tothom va molt de cul i..., i no hi ha espais de debat. Que, per exemple, jo ara porto temes de recerca del departament, és un tema que intentem generar com a seminaris de recerca transversals perquè la gent se pugui seure, gent de diferents grups que se pugui seure, es pugui conèixer, pugui debatre...

- *Puguin saber què fa l'altre.*

- Puguin crear sinèrgies, no? I, realment, la gent ho ha valorat molt perquè fins ara no hi havia aquests espais, sí que hi havia a lo millor un grup de recerca que muntava un seminari i convidava els altres, però clar, com que el tema era de l'altre grup ningú se sentia interpel·lat, i ara estem intentant crear com a debats més...

- *Els ponts, diguéssim.*

- Sí, debats sobre temes més transversals, més teòrics, i que puguin portar gent que..., de fet ho estem fent a nivell de facultat, no? I..., a més ho fem en un horari que no interromp les classes, que tothom més o menys hi pot anar, estem portant fins i tot dinar perquè la gent pugui dinar allà i que no sigui un problema de..., no?, que ningú pugui dir, òstia, no tinc temps... No, no, si...

- *Dinem aquí.*

- Dinem aquí. I coses d'aquestes..., jo crec que en aquest sentit estem avançant, i el que et deia, de que ara no hi ha tanta pressió competitiva per..., perquè no és el teu veí el que et pot treure la plaça sinó que és..., ja avui dia és una competició més internacional. Això fa, a lo millor, que la gent estigui més relaxada i puguin haver més dinàmiques de cooperació, i això, no?, amb el convenciment de que la cooperació és la, és la forma com..., fins i tot tu pots ser més competitiu, no? És aquesta paradoxa de..., ostres!, si coopero amb gent i comparteixo és que fins i tot des del punt, dels estàndards de

l'AQU, eee, publicaré més i tal, no? Llavors, evidentment penso que, de nou, si tu cooperes amb gent per ser competitiu de forma instrumental crec que tampoc et sortiran les coses, no?

- *Correcte.*

- Ho has de fer perquè realment és la millor manera i la forma més divertida de, de treballar, però definitivament, la competició i l'individualisme van en detriment de la satisfacció i de, i dels resultats en el final.

- *Totalment. I ara una, una pregunta que porta com..., una petita introducció diguéssim.*

- Endavant.

- *Emmm, En l'àmbit de les ciències socials, els criteris emprats són més aviat quantitativus que qualitativus, no?, ja que es parla del nombre de publicacions, el nombre de citacions, participació en projectes de recerca o contribucions als congressos.*

- Sí.

- *Llavors, entenc que la qualitat d'aquets aspectes es mesura a partir dels processos d'avaluació peer review o els índex de citacions, com el Social Science Citation Index, però realment es pot assegurar la qualitat d'una investigació amb paràmetres que permeten mesurar la qualitat d'una manera indirecta, és a dir, a partir d'uns criteris que es basen en la jerarquització de revistes científiques segons el prestigi que se'ls atorga?*

- Clar, això de la quantificació suposo que és la conseqüència de que..., és la forma més fàcil, no?, després de..., de tant avaluar un professor com avaluar el..., la qualitat de les universitats i els famosos rànquings, no?, com a indicadors que són objectivables i tal. Però clar, és evident que tenen moltíssimes, moltíssimes limitacions, de fet ara hi ha gent que està plantejant que també es pugui, d'alguna manera, mesurar l'impacte social de la, de la recerca, no? Però, de nou, traduir un impacte que creiem que és desitjable, que és l'impacte social, en un indicador mesurable com podria ser quants blogs has publicat, quanta gent transmet els teus missatges, no deixa també de tenir les seves limitacions i efectes perversos, no?, com estar tot el dia davant del Twitter o demanar els teus amics que posin un like, ooo, jo que sé. És a dir, tot, tot indicador acabarà creant jo crec que..., dinàmiques perverses, lo que és important és que hi pugui haver alguna forma d'avaluar la qualitat de la recerca perquè si tot ho bases en un únic indicador, per exemple, revistes d'alt impacte, tothom es dedicarà a fer això i se n'oblidaran de publicar en altres revistes que a lo millor també són interessants, no? Llavors, si més o menys intentes equilibrar els indicadors i d'alguna forma més comprensiva, que contempli a més diverses dimensions, no només l'acadèmica, sinó també la social i... Iii, o que també, per exemple, un indicador de qualitat sigui si publiqués amb altra gent, no?, com un indicador que sigui de cooperació real, perquè sinó tothom es..., també podria passar això, no?, que...

- *Que es crees...*

- Exacte. I tu a la pròxima em poses, que això també ho he vist fer sense que aquest indicador existeixi, però bueno, això és una altra, és una altra qüestió. Es podria apostar per..., cap aquesta forma d'entendre l'avaluació de la qualitat de la recerca, però més comprensiva. Però jo estic molt d'acord, eh, en el fet que s'ha d'anar més enllà dels indicadors quantitativus. Jo, per exemple, en l'AQU no sé si a part de mirar-se el meu currículum ara quan, quan em varen fer l'acreditació varen llegir algun dels meus articles, no?

- *Ho llegeix..., ho fan, bueno...*

- Això seria lo ideal...

- *Bueno, els he entrevistat, no?, i com et dic, doncs, ho conec i..., i és lo que et deia, ho mesuren tot d'una manera indirecta, no?, o sigui...*

- Clar.
- *Lo que tu estàs dient seria una avaluació directa, no?, és a dir, algú agafa, es llegeix els, els teus treballs o els teus articles i partir d'allà en fa una avaluació qualitativa, no?, de lo que és aquell treball científic. Doncs això, no es fa, no?, vull dir...*
- Ells fan una inferència, suposo, a partir de que si aquest article està publicat en una revista que és bona, se suposa que ja ha passat un procés d'avaluació, no?, clar, d'alguna manera..., i també puc entendre que deuen rebre moltes aplicacions i que tenen un temps limitat per, per fer-ho...
- *I uns recursos limitats també, sí...*
- Ja sé que..., vull..., eee, també estic a l'editorial, al consell editorial d'alguna revista, eee, acadèmica, de fet, m'he ficat en una que es diu (xxx), que és una revista, així, a més molt crítica, sobre temes de (xxx) i tal. Iii, i sí que veig que el procés aquest d'avaluació entre iguals, és un..., és un bon, és un bon procés, eee, super-interessant, eee, hi ha un intercanvi molt genuí entre el que escriu i el que, el que avalua, no hi ha un conflicte d'interessos normalment. A vegades sí que ho veus i ho intentes corregir demanant a altres avaluadors que vegin si aquest avaluador ha estat molt crític perquè realment no li cau bé la persona o ha identificat a l'autor i tenen mal rollo, no?, iii, però en general, veig que sí que hi ha una forma molt qualitativa de donar feedback a la gent, no? Llavors, si es fa bé potser sí que publicar en aquella revista, emmm, vol dir que..., que aquell resultat de la recerca és de qualitat, no? Però sí que estic segur que hi ha altres revistes que no conec tan bé on és més..., on..., sí, sí, un intercanvi de cromos o sobretot quan la gent es coneix, no? Si t'accepto el *paper* en la meua revista tu me l'acceptaràs a la teua, i no hi ha un procés tant de..., de control de qualitat, no?, sí que jo penso que a moltes revistes, almenys les que jo conec, hi ha un, un, un intercanvi real i..., i es dona un feedback super..., com a positiu, eh, i..., i amb ànim de millorar, de fer bé la teua millora i no, no de..., ni molt destroy, encara que a vegades la gent... Bueno, quan, quan hi ha un article que realment no, no reuneix les condicions ja hi ha un filtre, no?, ja no arriba als avaluadors, però quan un article està més o menys bé però realment es pot millorar, jo realment veig això, eh, que, que...
- *Es fa un retorn a les persones.*
- Els avaluadors són constructius, no? Perquè, a més, ells també han rebut avaluacions i saben que els hi anat molt bé..., com a que..., millorar els seus articles en base a les avaluacions, doncs, que és com una mica la obligació de ser generós i també..., no? Després hi ha un altre tema, que és que crec que hauríem d'anar cap a un model de publicacions en obert i d'open access, eh, però això és un altre tema, i això també evitaria que hi hagués monopolis tipus Thompson, eee, que controlen una miqueta quines són les revistes de qualitat. Jo crec que aquí si hi ha una acció col·lectiva per part dels investigadors, que ja està passant en àrees de recerca, que curiosament no són les ciències socials, d'anar cap a revistes d'open access i intentar evitar Kelswier i grans, eee, editorials lucratives que d'alguna manera estiguin fent això, un gran negoci en base aaa, a investigació...
- *Lo curiós és això, que es financia amb fons públic, però després qui t'acaba avaluant, no?*
- Sí.
- *I a part, l'AQU també..., el rànding que fa servir són els que fan servir aquesta gent, no?*
- Sí, són els...
- *I llavors...*
- Clar, clar.

- *És tot una mica paradox..., bueno, bueno és una paradoxa, no?, perquè finances carreres acadèmiques amb..., amb fons públics, finances una agència amb fons públic perquè avalui la qualitat, però després resulta que qui estableix lo que és la qualitat és una empresa privada...*
- Totalment.
- *(Agafa aire) Llavors, bueno, això grinyola per totes bandes, no?, des del meu punt de vista.*
- Sí... Això, s'ha de..., s'ha de superar. Jo crec que cada vegada hi ha més consciència, i a més les universitats són les primeres interessades perquè s'estan deixant una pasta en llicències per comprar aquestes revistes que són milionàries, no?, iii, també hi ha xarxes social tipus Academia.edu que...
- *(Assenteix).*
- Com que hi ha un buit legal, i tu allà pots penjar de forma lliure tot el que tu publiques, no? Llavors, permet que hi hagi un access lliure al coneixement, però jo crec que allò ideal seria anar cap a un model de, de revistes en, en accés obert i ja està. Perquè d'alguna manera ja no has de fer subterfugis per accedir al coneixement ni cap tipus de..., de cap trampa, bueno, no és que sigui una trampa, però se suposa que és un intercanvi privat perquè tu has de ser membre d'aquella xarxa, però clar, evidentment tothom pot ser membre, però ja t'has de fer un login, has de..., bueno, no sé, trobo que poc a poc anirem anant cap aquest model que jo crec que és més desitjable.
- Totalment.
- Encara estem una mica lluny.
- *I bueno, potser..., aquesta no..., i llavors, per això, seguint aquesta lògica una mica..., emmm, clar, que una persona sigui molt citada assegura o confirma que la seva producció científica és de qualitat o simplement que la corrent teòrica té molt adeptes o que pertany a una corrent teòrica mainstream i per lo tant facilita l'elevat nombre de citacions, no?*
- Clar, sí, ooo, tot això més..., ooo, que és una àrea de coneixement on hi ha més publicacions, no? Perquè jo que sé, per exemple, si treballes sobre temes d'(xxx) a lo millor, eee, hi ha més revistes hi ha més tal, que a lo millor si treballes sobre temes de religió, no?, per posar un exemple, que és una àrea... bueno, ara comença a ser molt popular, no?, però fins ara ha estat també..., més, més minoritària. O també que et citin per..., per dir que el teu treball és una merda, eee, és una paradoxa que... De fet jo conec alguns autors en (xxx) que els citem recurrentment perquè són defensors de la privatització de (xxx), i els citem, però perquè ens..., ens semblin exemples a seguir sinó tot el contrari, no? Llavors...
- *Correcte.*
- Clar...
- *Amb aquesta lògica.*
- *Amb aquesta lògica...*
- *Clar.. (riu)*
- *Aquesta persona pot dir, mira quanta gent em cita!, però ha de gratar una mica més per, per veure que, que bueno, l'estan citant perquè lo que està dient és...*
- *Per posar-lo verd.*
- Exacte. Llavors, clar, és un indicador més, però trobo que no és ni molt menys suficient per, per mesurar l'impacte.
- *I, quins condicionats suposa per a un investigador la necessitat de captar fons privats per a una investigació científica? Per quin model d'investigació científica estem promulgant?*

- Clar, és això, és a dir, hi ha, hi ha convocatòries, hi ha molta diversificació, no? Hi ha convocatòries que sí que són, encara, més obertes i que et donen peu a la teva..., a que facis recerca més vocacional i dels temes que tu creus que realment són importants, i d'altres més tancades. I després n'hi ha d'altres que són normalment les privades que ja estan molt tancades, no? Llavors, per exemple, estic pensant amb el RecerCaixa, no?, que et donen uns temes com molt delimitats de que, del que ells creuen que serà important o que es podrà vendre més al mitjàns, no? Llavors, trobo que..., que de moment, en el context europeu hi ha un equilibri, iii, i seria molt perillós que aquest equilibri es, es trenqui a favor de la recerca més aplicada, mercantilitzada. Per exemple, a Estats Units, eee, mira que és un lloc on..., tothom pensa que ha de ser molt interessant treballar, que hi ha grans universitats, però jo tinc molts col·legues que, que tenen ganes de venir cap a Europa per això, per aquest motiu, perquè allà és molt difícil fer recerca amb fons públics d'aquesta que diem vocacional. Tota la recerca està finançada per fundacions, tipus la fundació Ford, la fundació Spencer, que..., que te limiten el que tu, el que tu has de..., has de..., has d'admirar i també la mirada, no?, que això és pitjor encara, no? Perquè mira que et diguin, eee, convocatòria sobre aquells..., sobre aquest i aquest tema, d'acord, però el fet de que a sobre has de mirar aquest tema des d'una perspectiva que és la que interessa en aquesta fundació o empresa privada, jo crec que és el que està vulnerant més la nostra, la nostra autonomia, no?

- *Totalment. I, per exemple, no?, ja aterrant a..., en el cas de la sociologia, clar, la investigació en ciències socials, no?, com ara en sociologia, podria aconseguir captar diners per, per investigar doncs els mètodes amb què es duu a terme la criminalització de certs col·lectius, ooo, i la seva conseqüent repercussió institucional, no? Clar, és una mica això que deies d'aquests dos models, no? De..., potser, unes..., unes, emmm, àrees doncs podrien ser més adeptes a que hi hagués una financiació privada, però realment en àrees de ciències socials que seria com una vessant molt més vocacional, no?, que dèiem, realment creus que s'està donant prou espai perquè es pugui desenvolupar aquest tipus de recerca o realment també dins de l'àrea de les ciències socials també està guanyant terreny tota aquesta investigació més vinculada a la captació de fons privats?*

- Si, no, no, segur que, que... Clar, en el context espanyol, per exemple, jo crec que sí que s'ha anat cap allà, perquè d'alguna manera la convocatòria, arran de la crisi, la convocatòria més oberta, no?, de..., no sé com se li deia, proyectos de excelencia, que tu, bueno, una mica podies plantejar qualsevol, qualsevol tema, eee, ha quedat molt, molt restringida. Cada vegada hi ha més, eee, competició també de, de fundacions privades que demanen, també, projectes de recerca en aquesta convocatòria, llavors, bueno, és la paradoxa, no? Que hi ha menys recursos i més competició, iii, i amb els governs del PP el que s'ha vist..., passa que és molt difícil de demostrar, una mica *off de record* és que hi ha hagut una certa politització que, que també pot ser negativa, no?, la politització. Tu mires les darreres convocatòries a qui li donen i veus que per l'origen, eee, el tipus de recerca està molt vinculada, no?, molta recerca sobre temes de populisme, no?, de..., com de..., ja veus el títol que veus com a negatiu en tot el fenomen Podemos, que grinyola una, una miqueta, no? Llavors, crec que sí que s'estan perdent espais de..., per molts motius, no només per aquest canvi de paradigma de..., això també per una qüestió de, de politització i de manca de recursos, si que cada vegada hi ha menys oportunitats, hi ha menys oportunitats per fer aquest tipus de recerca més, més crítica i més tal. Paradoxalment, la Unió Europea, eee, també té aquesta convocatòria que t'estava dient que sí que et permet d'alguna manera fer aquest tipus de recerca, no? De fet el projecte que jo vaig presentar a..., a la, al consell d'investigació europea, l'European Research Council, també el vaig presentar a la

convocatòria espanyola, i la convocatòria espanyola me'l varen tombar, i me'l varen donar allà que se suposa que és molt més, eee, més difícil aconseguir-ho, no?, perquè l'índex d'èxit està sobre el 7%, no?, i la convocatòria espanyola a lo millor del 50%. Però clar, com que és una investigació crítica i tal, jo vaig tenir un avaluador en el cas aquest de, de la convocatòria espanyola que era..., era clar un economista neoliberal, que no li agrada el projecte, no? Llavors, clar, és molt difícil i crec que té molt a veure amb aquest canvi de..., de paradigma i de com el PP està intentant controlar, jo crec que..., molt la convocatòria pública, no? Llavors es produeixen aquestes paradoxes, a vegades una cosa que a priori s'hauria de..., que jo que sé, fa uns anys era molt fàcil que et donessin finançament a nivell espanyol, ara has d'anar a nivell europeu perquè t'ho financin. Però clar, no deixa de ser, com et deia, molt difícil, vull dir que..., si..., de, de 93 projectes que també es presentaven, que devien ser molt interessants, mmm, no?, no els varen donar..., en aquella mateixa convocatòria només en van donar 7, llavors, clar...

- *Ostres, és un % molt petit.*

- És un % molt petit, per tant, vull dir que les oportunitats reals per finançar recerca bàsica són, són, són limitats sí.

- *(Assenteix i agafa aire) Iii, bueno, clar, potser ja és una pregunta..., (riu), que ja es respondria ella mateixa, però, clar, els fons privats que inverteixin en investigació realment estaran més preocupats per rendibilitzar la seva investigació o per generar un coneixement beneficiós pel conjunt de la societat?*

- Clar, jo conec més la RecerCaixa, i jo crec que..., no sé si el que busquen moltes vegades és..., no m'estranyaria que, que molts dels projectes estiguin donats, eee, bueno, abans, no? Perquè a vegades veus els temes tan específics que, que sembla que vagin a buscar a la persona, però jo crec que també busquen això, més ressò mediàtic que altra, altra cosa, no? Busquen temes que a vegades són més..., que estan més dintre de l'agenda política, eee, que no temes que a lo millor, jo que sé, poden tenir un interès per determinats grups que estan fora d'aquesta agenda política, no?, que tu ara plantejaves, no?, el tema de la criminalització dels moviments socials. Mai he vist una convocatòria del RecerCaixa que posi aquest tema sobre, sobre la taula, no? Emmm, o mires..., si que podries emmarcar-ho d'una manera que pugui col·lar, però jo crec és molt, és molt difícil realment...

- *Clar, ja estariem parlant de col·lar-ho, no? (riu)*

- Exacte.

- *Llavors...*

- Llavors, no, no... És això, simplement és..., no és un model desitjable per aquest motiu, no? Perquè tot el que restringeixi l'autonomia de..., de la..., de l'investigador i de la recerca, crec que va en detriment de la qualitat del coneixement que es, que es genera. Però si que a lo millor hi ha gent que pot tenir la sort de que ja hi havia un tema que l'estava motivant i s'obre una convocatòria justament abans sobre aquest tema.

- *D'això.*

- Llavors, bueno, si que aquesta persona més o menys té sort, però crec que és un model que no és, que no és l'ideal i que està molt bé que existeixi, però que es combini amb recerca, convocatòries de recerca més bàsica.

- *Correcte. Iii, emmm, mm, mm, com creus que pot afectar, emmm, a la qualitat real de les investigacions científiques el fet d'haver d'estar publicant articles científics, no? Realment són necessaris tants articles científics?*

- *(Riu)* És una bona pregunta. Jo crec que els articles han de ser el resultat de, de, de la recerca, una, una de les formes de, de disseminar els resultats de la recerca, i és molt important que es faci, però això no ha de condicionar tot el procés de la recerca. Jo crec que hi ha gent que inverteix tant en..., tant temps en, en intentar publicar que a lo millor

se salta la part del procés, del procés, que és la part en realitat més important i més enriquidora, o gent que el que fa es publicar el mateix tres vegades, no?, el que es diu...

- *Donant-li una mica la volta...*

- La tècnica del salami i tal. Però bueno, crec que cada vegada s'està veient que això no té cap sentit, no? Perquè en realitat, el fet de que, per exemple, ara es donin més importància a les cites que reps que no al nombre de publicacions també pot ser vist com un pas en positiu, en el sentit de que, a lo millor fer 10 articles no et serveix de res si els articles són dolents i realment la gent no els fa servir. És millor que en publiquis un, i que realment tu estiguis content d'allò, que el publiquis bé, que el presentis a diferents espais, no?, perquè sinó la gent lo que fa, abans el que feia era publicar, publicar, i oblidar-se'n, no?, eee, perquè l'incentiu era publicar. Ara, com que també hi ha un gir cap a..., també és important que et citin, la gent a lo millor diu, ostres, pos és millor fer les coses..., no sé si molta gent està fent aquesta reflexió, però trobo que seria molt important deixar la tècnica del, del salami, no? Però..., en..., així com a conclusió, és molt important, jo crec que..., publicar perquè és l'única forma, de realment, democratitzar els resultats de la teva recerca. Però això no, no hauria de condicionar el que serien els, els resultats de, de la teva recerca, perquè això també és una altra perversitat d'aquest "publish or perish", no? És a dir, gent que a lo millor maquilla resultats de la seva recerca per fer-los més publicables, o gent que lo millor treu resultats que a lo millor són molt neutrals, i que llavors no ho publica perquè pensa que, que allò no serà interessant, quan..., ostres!, realment també és important que se sàpiga que a lo millor aquesta política no té cap efecte.

- *Clar.*

- Però, vull dir que..., en aquest sentit hi ha molt..., sí, el sistema actual, eee, ha de millorar per fer que les publicacions no condicionin massa, massa el procés de recerca, si...

- *Clar, el problema potser seria això, no?, clar, tornariem potser una mica enrere... Clar, si tu tens una agència de qualitat que lo que et demana per tu, diguéssim, progressar dins de la teva trajectòria acadèmica, i lo que et demana són tants articles, tants indexats en aquestes revistes, tal, vull dir, al final ja estàs condicionant també tot el professorat a que, doncs, es dediquin a publicar molts articles, que després si només estem valorant la recerca, doncs també puguin oblidar la seva docència, no?*

-Sí.

- *Llavors...*

- Jo crec que també, la gent, no publicarà, eee, articles, si no fa recerca de qualitat, eh, vull dir que... Penso que a lo millor sí que els publicaràs a una revista, jo que sé, que no hi ha cap control de qualitat, però jo les revistes que conec sí que més o menys has de passar per un procés entre iguals, no?, que és la diferència de la universitat amb els think tanks, no? Els think tanks d'aquests de dretes d'Estat Units, no?, que, per exemple, defensen la privatització de l'educació, fan un informe molt bonic i tal, i el difonen molt bé. Això, per exemple, a la universitat encara tenim aquests controls de qualitat, que fan que realment tu no puguis dir qualsevol, eee, bajanada. Amb això que vull dir, que..., que no m'imagino algú que simplement es dediqui a..., que es passi el seu temps fent articles, perquè tu no pots fer un article si abans no has fet una recerca, un treball de camp, o has sistematitzat molta informació, no? Vull dir que..., d'alguna manera, penso que..., que, que això, no?, és a dir, publicar ha de ser la punta de l'iceberg, però abans, a sota hi ha d'haver molta, molta feina, molta feina feta. I, clar, també el model d'abans, de que no es publicava gens, i de que tenies als catedràtics allà, llegint llibres i aprenent molt, i fent a lo millor classes magistrals molt bones, però que no compartien el seu coneixement amb una comunitat internacional més..., més gran,

tampoc no és desitjable, no? Perquè d'alguna manera són molts recursos públics que van a enriquir el coneixement d'aquest senyor, perquè normalment deuria ser un senyor, però que després dius, bueno, eee, ara també toca que aquestes idees que tu tens les comparteixis, no? Llavors, si publicar es fa bé, és una de les formes més interessants i més enriquidores de generar coneixement i de generar intercanvi, i de generar cooperació, però si és veritat que, que és un fi..., si publicar és un fi en sí mateix, és totalment pervers, però jo vull pensar que la gent que només es dedica a publicar, no..., tampoc se'n surt gaire, perquè es que si tu abans no fas la feina no publicaràs una cosa interessant, penso.

- *Clar. Potser s'ha passat d'un extrema a l'altre, no?*

- Sí.

- *Això que deies que, potser, catedràtics que no..., i es va veure que hi havia aquest problema, i llavors es va dir, bueno, doncs ara tots a publicar, no?*

- Exacte.

- *Però clar, hem passat del no publiquem al tots a publicar...*

- Al publish or perish, no? Sí, sí.

- *I llavors, doncs, potser, no, no, no s'ha sapigut gestionar un equilibri real entre aquests dos models, no?, diguéssim, amb l'anterior i amb aquest que...*

- Absolutament, sí, sí, s'hauria d'intentar...

- *Que estem vivint ara.*

- Sí, sí, a veure si hi ha més..., eee, s'ha buscat posar un equilibri una mica més..., sí, sí, és que seria més intel·ligent, no?, per..., i...

- *També pel benestar de tothom, no?*

- Pel benestar de tothom, sí.

- *Perquè al final són com quasi bé elements corporatius, no?, que incideixen en les vides de les persones, i sembla quasi bé que els hi donem aquest status corporatiu i ja s'accepti sense adonar-nos que ha estat creat per persones i que per lo tant també podem modificar-los, no?*

- Si, no, les regles del joc. Sí, sí, s'han d'anar modificant i és molt important l'acció col·lectiva també per, per a que això sigui possible.

- *I, a veure..., mm, mm, per exemple, també, el llenguatge emprat, no?, moltes vegades recorda a termes molt empresarials, no?, com ara competències, eficàcia, eficiència, resultats, competitivitat... Consideres que el coneixement s'ha de valorar en termes empresarials?*

- No, no, no. No només clar, clar, és que... És això, eh, jo crec que la recerca més bona, més bàsica, no es pot valorar en termes empresarials, eee, s'ha d'avaluar això, per exemple amb la qualitat de..., de, dels resultats en sí mateixos, no?, del valor intrínsec que té el coneixement. El que sí que és veritat que després, tu, per sapiguer si allò és de qualitat, se t'avalués en un article, en un llibre, però, però, d'alguna manera, eee, és molt probable que..., que hi hagi un coneixement que sigui molt important que no es pugui mesurar d'aquesta forma..., tan a nivell de..., econòmica, de fet, això, les teories més interessants, mmm, no es tradueixen directament en..., en rendibilitat. I aquí també un comentari, no? Perquè també se'ns ha fet creure que només s'ha de publicar en revistes acadèmiques i tal, i com que això dels llibres és una cosa antiga que no serveix de res. I jo penso que s'ha de reivindicar, també determinat, projectes de recerca ambiciosos que puguin, eee, que puguin acabar també amb la publicació d'un llibre, perquè les restriccions d'un article acadèmic de 20 pàgines, tal, no deixa de ser una cosa molt, molt, molt això, pensada per una societat molt de consum, de quina és la idea, quin és el resultat. I en canvi, jo crec que..., mmm, coneixements que no es poden encapsular en 20 pàgines i necessiten una elaboració una mica major, no? Per tant, jo

crec que..., i també penso que es va passar d'un, d'un model d'on només es pensava en publicacions acadèmiques en revistes i ara es comença a reconèixer que els llibres són una part important del, de, de la difusió del coneixement, no?

- *En el cas de les ciències socials, i en els paràmetres que utilitza l'AQU sí que se't valora el fet...*

- Sí.

- *El fet d'haver publicat llibres o si és un capítol en un llibre compartit i tal, però realment el que se li dona pes acaben sent els articles, no? Que es posa per allà lo dels llibres, però després no sé fins a quin..., tornariem a lo mateix, no? Si fas una avaluació indirecta com fas una avaluació d'un llibre, no? O te'l llegeixes o no hi ha més, no?, perquè si hem de veure també quines editorials, doncs, indexen llibres i tal, llavors ja seria un altre cop tronar a crear tota aquesta estructura però en base els llibres, no?*

- Totalment.

- *I entenc que això tampoc no és el camí, no?, desitjable.*

- Cada vegada és més feina, sí, sí, però bueno, a veure si ho aconseguim.

- *I ja per tancar, la última, emmm, què en penses de l'època en què estem vivint, de l'anomenada societat del coneixement?*

- Clar, és que el concepte de societat del coneixement, com tots els conceptes que són una mica un..., un significant buit, no?, poden tenir coses bones o dolentes per l'educació, per la universitat pública, no?, en el sentit de que pot ser positiu si tu penses que som una societat que ha de valorar més el coneixement, se suposa que s'ha d'invertir més, no?, de forma pública en universitats, en educació. Però clar, també pot tenir una..., un significat una mica més, eee, no tan de societat del coneixement com d'economia del coneixement, com que del coneixement ha d'estar orientat a la competitivitat econòmica, no?, llavors en aquest sentit seria un significat negatiu, no? Llavors, emmm, crec que s'ha de reforçar la vessant més social d'aquesta idea de societat del coneixement i pensar això, no?, que el coneixement ha de tenir no només un impacte econòmic, que en realitat si l'economia que tenim ens agradés tampoc no seria tan dolent. De fet Marx, eee, quan parlava d'educació era el primer que deia que el treball s'ha d'introduir a les escoles, no?, que ara semblaria una aberració, no?, i s'ha d'ensenyar als nens tan el treball intel·lectual com el treball manual. Passa que clar, ara sabem que també fer la universitat funcional a l'economia vol dir una economia capitalista, explotadora, desigual, que jerarquitzava les persones en funció dels seus certificats, clar, llavors no sé si és només en contra de la mercantilització que hem de lluitar, sinó en contra de la..., de, del, de l'economia en la qual està, en el sistema econòmic en el qual està incrustada aquesta universitat a la que vivim, no? Però en general també s'ha de defensar això, no?, que la universitat tingui un impacte social més enllà de la rendibilitat econòmica, i això jo crec que també que hi ha gent que estem treballant en aquesta línia. I..., més enllà del que digui l'AQU i..., iii, i que també, que també té la certa..., té un cert sentit i un cert espai encara en la nostra universitat. I si els nostros directius, eee, ooo, no sé com dir-ho, saps?, els rectors de la universitat són intel·ligents veuran que fins i tot és positiu que la universitat sigui diversa i que pugui tenir diferents tipus de..., de, de perfils i de recerques fetes en el seu, en el seu marc, no? Però bueno, això encara..., com tu dius, tot està canviant i..., i potser anem cap a un model, potser anem cap a l'altre, però també dependrà molt de nosaltres, no?, del que fem i de que reivindicuem des de, des de la mateixa institució.

- *Correcte, totalment.*

- A veure...

- *Doncs, moltíssimes gràcies.*

- Espero t'hagi servit.

- *Sí! Oi tan! No... i a part, això, sempre que surts d'una nova entrevista sempre tens una nova perspectiva, no?*
- *Sí.*
- *Llavors, sempre, sempre, troba..., t'obre..., bueno, això, no?, de veure com tenies unes coses plantejades i tal, doncs el fet de parlar amb una altra persona t'obre un altre marc conceptual, diguéssim, no?*
- *Clar, a mi també m'ha servit molt, no?, pel tipus de preguntes perquè també et fan reflexionar sobre coses que a lo millor, ooo, parlaves amb col·legues, però que no hi havies reflexionat, no?, però no sé si a lo millor també t'aniria bé parlar amb algú que no sigui de l'àmbit de les ciències socials, no?, algú que lo millor estigui...*
- *Clar, jo això ara ho he acotat molt perquè, clar, el TFG és..., és això.*
- *Un perfil..., clar, però de cara a fer una recerca més amplia...*
- *Clar, també el TFG és..., és això, i llavors ho volia acotar més a l'àmbit en el que m'he mogut durant aquests 4 anys, no?*
- *Clar, una miqueta més...*
- *Però totalment d'acord que és molt interessant, per exemple, seria anar a fer aquest tipus de preguntes a algú de l'àmbit de biociències, no?*
- *Biomedicina, biociències.*
- *Això seria interessantíssim, perquè a part són les que estan més finançats, no?, i llavors també estan molt més en aquestes lògiques de captació, o sigui, que les subvencions que et donen a nivell públic, emmm, depenen de la captació de fons privats que tu siguis capaç de generar, no? Allà és una lògica que es dona molt més, però bueno, si ja la tendència política és reforçar aquells àmbits pressupostàriament, clar, pot ser que aquelles lògiques també s'acabin traslladant a dins de les ciències socials, i...*
- *Ah, no, sí! (assenteix)*
- *Iii, si no, saber fins a quin punt s'hi han traslladat ja, o no.*
- *Exacte.*
- *Iii, i si s'hi acaben traslladant, què farem, per exemple, no?, això que dèiem, no?, amb els mètodes amb què es criminalitza certs col·lectius socials i després, doncs, la conseqüent repressió institucional, no?*
- *Sí, sí.*
- *Llavors, clar, això no t'ho finançarà mai una empresa privada, no?*
- *No, no ho crec, ni la Caixa, ni... Si o també la gent de l'Eureca també t'agradaria parlar. Ara farem una jornada de recerca, com et deia, que porto l'àrea de recerca i bueno, tampoc no hi han moltes coses que es puguin fer perquè no..., no hi ha ni recursos ni res, però sí que fem una jornada anual i l'idea era dedicar-la al tema de l'impacte social de la recerca, encara no tenim la data, però, eee...*
- *Perfecte, bueno, si m'ho fas saber, sí, jo...*
- *Sí, vina perquè a lo millor és una forma per tu de fer..., no sé si ja hauràs acabat el TFG, però, de fer mitja etnografia, no?*
- *Jo..., bueno, no?, com deies, és qüestió passional també la meua, no?*
- *Ja! Ah, vale, doncs...*
- *I això ha sigut, doncs, bueno, bàsicament és una investigació que és una cristal·lització de tota la trajectòria acadèmica, no?, de..., i volia veure com funcionava exactament la universitat, no? Com..., iii, bueno...*
- *Hi han moltes universitats dintre de la universitat, però...*
- *Sí, sí, no, oi tan!*

- Però li queden moltes coses a fer, dintre el mateix departament hi ha grups de recerca molt diferents, uns que seran més jeràrquics, uns altres més horitzontals, uns que fan una recerca més competitiva, uns altres una recerca més col·laborativa...
- *Col·laborativa.*
- No sé... però...
- *Sí, sí que sempre et pots, et pots trobar amb casos de tot tipus, no?, també...*
- I està clar que els incentius són uns molt concrets, com tu has identificat en l'AQU i tal, però sí que hi ha marge per l'agència, no? Una mica, el rollo que deia Marx, no? Els homes fan la història, però no sempre en les condicions que decideixen, no? Jo crec que això els investigadors..., jo crec que poden fer moltes coses més creatives i més vocacionals de les que van fer, però sí que és veritat que a vegades ens topem amb les normes, no?
- *Bueno, i que també suposo que, clar, jo no ho he viscut perquè no sóc professor, no?, però entenc que després tu també ja et pots veure, a pesar de que no comparteixis, no?, com aquesta lògica se't va posant a dintre, perquè tindràs fills, tindràs una família, tindràs no sé què, i llavors saps que si no publiques vol dir que perdràs aquella d'això que has estat lluitant tants anys des de que..., no? Llavors també entens que les, les, les pròpies lògiques que genera la, la institució doncs després..., s'acabin posant a dins...*
- Mira hi ha un professor, t'enviaré un article de l'Stephen Bolt que va escriure sobre això, no? Sobre com..., és un, és un autor que ha escrit sempre en contra del neoliberalisme i la..., en l'educació, no? I ara que està jubilat ha fet un article en com el, el neoliberalisme s'ha ficat dintre de la seva subjectivitat, no? És a dir, com el tio malgrat criticar el neoliberalisme no deixava de ser un subjecte neoliberal, competitiu, pensant molt en el publish or perish, no? I és una reflexió interessant, perquè a més és algú que clar, coneix el neoliberalisme a nivell teòric, però també ha fet com una autoetnografia per dir, òstia!, això no és que només canvia les normes del, del joc, també canvia el teu comportament.
- *Correcte, sí, sí. És que al final és això, no?, el biopoder de Foucault, no?, diguéssim.*
- Exacte. Sí, allà aplica Foucault, de fet...
- *Que seria, seria això, no?, un, un..., t'ho acabes autoaplicant tu aquest marc normatiu, no?, a pesar de que potser no, no el comparteixes, però bueno ja és com una tendència, si tots ens movem així doncs, al final, no?*
- Sí...
- *S'ha t'acaba posant a dins perquè són, com dèiem, les regles del joc, no?*
- Sí, però ja et dic, fins i tot amb aquestes regles del joc, ser cooperatiu és millor que ser competitiu i individualista...
- *Sí, sí, jo també ho comparteixo.*
- Vull dir que..., en aquest sentit, bueno, mira, i pot haver algun marge per a l'esperança i per canviar les coses a millor, no? Si la gent se n'adona que realment cooperar és millor, a lo millor les normes, l'AQU acaba reconeixent, ostres mira aquesta persona, eee, treballa amb tanta gent, ooo, publica amb tanta gent, o no, publica sempre sol, no sé, que és molt difícil al final, clar, traduir una cosa tant subjectiva com la cooperació amb un indicador quantificable, aquí jo crec que és..., estem...
- *Totalment.*
- La veritat que aquí xoquem amb l'eficiència d'aquestes agències, no?, que volen realment, eee, avaluar 300, eee, sol·licituds en..., amb tres avaluadors, no? Clar, al final, ho agafes un numerito, ooo, però sí que és veritat que s'hauria d'intentar introduir criteris més qualitatius...
- *Sí, bueno, jo lo que vaig detectar és això, no?, que el fet de mesurar-la tant indirectament, no..., o sigui al final no acaba repercutint en la qualitat, no?, perquè,*

no?, perquè com que ja construeixes tot aquest sistema operatiu amb certs indicadors, que com deies, no?, pues poden estar pervertits en sí mateixos...

- Ja...

- Clar, llavors moltes vegades si que tens tot el, lo..., no?, el peer review, si que és això, no?, que deies, de l'avaluació entre iguals, que clar, t'assegures aquest moment, però l'agència en sí no fa una, una avaluació directa, no? I llavors, bueno, des de la..., clar, també és lo que em deien des d'allà, són molts més recursos, vull dir, aquí també ens han retallat...

- Ah, clar. No, no, està clar.

- Vull dir, tots els condicionants s'entenen, no?, però, potser, doncs donar-li mirades a lo que estem fent, doncs ens pot ajudar, doncs encara que no hi hagin els recursos ni humans ni econòmics, però almenys tenir a nivell teòric un horitzó més, més agradable, diguéssim, no?

- Sí, sí, no, no,estic totalment d'acord. Doncs res, molta sort!

- Bueno, doncs moltíssimes gràcies per atendre'm, eh.

- Sí, sí...

- Ha estat superbé.

Entrevista UB

- Val, perfecte. Doncs, bueno, l'estructura universitària recorda a una estructura quasi bé feudal, llavors, bueno, consideres oportú que no s'hagin fet canvis per fer-la més horitzontal i democràtica?

- Clar. A veure, emmm, ara podem repetir el que havia plantejat o bé...

- *Correcte.*

- Anar a...

- Bueno, si vols passem a un altre...

- Sí, t'ho dic perquè de fet, d'alguna manera jo crec que..., com vulguis eh, vull dir si ara t'has de muntar molt..., si tens prou amb el que has escrit literalment...

- Algunes coses sí, o sinó....

- Sinó... A veure, és això, tornariem al mateix d'abans. No..., no, no hi ha hagut aquí cap debat des de l'any 77, que és el període de la mal anomenada Transacció, eh, eh, que en diríem transacció. No hi ha hagut cap debat sobre la funció pública de la universitat, aleshores, més enllà del seu paper com a eina de reproducció política, ideològica, econòmica del capitalisme, eee, la universitat evidentment reflecteix l'ordre social, l'ordre cultural de la societat mateixa, i en aquest sentit és un medi i..., ferotgement individualista i..., (silenci), força classista. Eee..., mmm..., (silenci). Quina iniciativa històricament, doncs, ha tingut el professorat, el professorat funcionari per transformar l'estat de les coses? Doncs, doncs, un cop ha esdevingut funcionari cap, en el conjunt de les universitats públiques eh, i crec que podem fer una mirada també més, més a escala europea sobre el panorama. Però la universitat reflecteix això, no?, aquesta, aquesta mateixa ferotge cultura individualista, en un lloc en què, bueno, pocs, pocs, pocs recursos, no? El context doncs català i amb l'Estat espanyol a les últimes dècades, eee, molta demanda i..., i evidentment doncs això, aquesta manca de finançament públic, vull dir, el deute de les..., de la Generalitat i de l'Estat amb les universitats públiques és altíssim, és brutal, són molts i molts milions d'euros. Però això no facilita una integració de l'alumnat de classe treballadora, no solament per la continuïtat en els seus estudis, sinó per possibilitar realment que puguin desenvolupar, eee, la recerca, i que puguin continuar la carrera acadèmica i plantejar-se d'esdevenir docents. Hi ha una

selectivitat econòmica que converteix en un procés de selecció de classe la mateixa, eee, conversió eh, la mateixa possibilitat d'esdevenir professor, professora. Aleshores, clar, la pregunta, la pregunta és, vull dir, per què..., per què es consent políticament que hi hagi un percentatge de professorat precaritzat a les universitats públiques tant elevat com el que existeix? Amb gent que està aportant, doncs, doncs, això, en molts casos el 75% de la feina, eee, docent, però que a més fan recerca i gestió que en molts casos no ho han de fer. I..., i encara amb un agreujant, que és tots aquells professors que han fet un recorregut acadèmic com a lectors, lectors terminals, el que deia abans, eh, en equips de recerca europeus, d'àmbit internacional, en projectes de recerca internacionals, estatals, bueno, o el cas dels (xxx), eh, gent que hem estat fent treball de camp, doncs això, en el meu cas a l'Àfrica 5 vegades, a part de tota la feina que he fet aquí. I..., tanta gent que ha passat, doncs per, per tantes categories i tal, i no estan estabilitzats. En el cas de l'Autònoma encara, el que et deia, fa dos anys que integren el professorat lector terminal com a agregat, però bueno, són diverses qüestions que s'encavalquen alhora, eh. Quin model pedagògic? Quina funció social de la universitat? Quin tipus d'estratificació? Quin tipus de, de, de, de representacions i de pràctiques es donen, no?, en termes perpètuament contradictoris i paradoxals? I finalment, el debat seria aquest. Quina universitat voldríem fer? Quina és la què fem a través del dia a dia? Quins són els conflictes que, que apareixen? Com es resolen? Com no es resolen? Com es perpetuen? I..., i bueno, el panorama és el què és, que és que, que és que la immensíssima majoria de gent que es pot acomodar s'acomoda i..., i ja està. I la resta doncs, a buscar-se la vida i abandonats a la seva pròpia sort, i en el cas dels alumnes ja et dic, vull dir, la quantitat de gent que jo he vist que..., i gent que amb els ulls plorant m'han dit que havien de deixar d'estudiar perquè no podien sostenir-ho econòmicament. Jo ho trobo una vergonya i un escàndol, i em produeix..., a mi em violenta que els professors funcionaris no facin...

- *No facin res...*

- I companys meus, vull dir, gent que estimo de totes les universitats públiques catalanes, que no moguin un dit, vull dir, la gent es col·loca i a partir d'aquí es despreocupa, es despreocupa. Aleshores, bueno, cadascú es col·loca on pot, on vol, on sap, on li deixen, i cadascú sap que fa, tots som..., tots som ja prou, prou grandets, no?, per saber les conseqüències dels nostres actes.

- *(Assenteix) Totalment. I, per exemple, emmm, a la teva carrera acadèmica, tu a què li has donat més pes, a la docència o a la investigació? O quin model pedagògic, diguéssim...*

- Clar.

- *Veuries que..., que podria casar? Perquè clar, jo una sensació que tinc moltes vegades és que és això, no?, almenys a la facultat en què jo he estudiat, que realment el que s'està potenciant és l'investigador, no?*

- Sí.

- *Perquè el docent tal com a pedagog, diguéssim, doncs quasi bé no..., vull dir, no me n'he creuat, no?*

- Clar.

- *Llavors també te n'adonés del model que s'aposta, que és per aquesta producció i no realment per, per fer que el..., els..., els subjectes que venen, no?, siguin subjectes pensants i...*

- Sí, clar.

- *I trenquin amb..., una mica amb aquesta lògica, no?*

- A veure, el futur de la universitat a Occident..., que des de determinades estratègies polítiques globals, eh, es voldria, es voldria..., seria el d'un alt professorat implicat en la

recerca, eee, però en recerques que proveïssin de fons financers, eee, a les universitats, i després un professorat precaritzat que tires endavant doncs el que és òbviament la..., (riu sarcàsticament), la docència presencial, que és el que en principi hauria de justificar l'existència de les universitats, la primera, no? Clar jo, per mi, fer de docent..., (silenci llarg), ha estat i continua sent un privilegi, i en sóc molt conscient cada curs, saps? És un privilegi, jo els ho dic als alumnes, jo els dic, jo continuo sent estudiant, jo seré estudiant fins que em mori i... I n'aprenc de vosaltres, és a dir, no solament aprenc de les..., de les, de les meves mancances en termes de coneixement, en termes de, de..., més lligats a la dimensió pedagògica, m'entens? Quan te n'adones d'una cosa que has fet malament i..., i això sempre ho he compartit a classe, saps? I..., i fer l'autocrítica, i quan, quan..., més enllà de, de..., ostres, doncs, eee, aquesta pregunta clar, suggereix una dimensió important que aquí no hem tingut present, oi?, i que és el comentari o la pregunta d'un alumne que ho invoca. Però per altres situacions, eh, sempre he volgut com..., com fer-ne partícip el que és una gent amb la qual estàs uns mesos veient-la dos dies, tres dies o quatre dies a la setmana. Aleshores, clar, clar que és fonamental la docència, per mi, ja et dic..., pfff!, per mi és pura passió i energia, i coneixement; el que em dóna. I també la possibilitat de constatar, no?, molts cops, que, bueno, que alguna cosa puc ensenyar, i bàsicament que els alumnes el primer dia de classe no es fan preguntes que l'últim dia de classe sí que es fan. Per mi això és el més important, no? Fer-te preguntes que no et feies, i..., i fer-ho conscientment, i a replantejar-te doncs, doncs, mirades sobre tantes dimensions ordinàries de l'existència individual i col·lectiva que abans no, no ho feies. I en quan a la recerca, clar, és d'una banda posar en pràctica un coneixement teòric, i de l'altra evocar-hi la vida mateixa, vull dir, en el cas dels (xxx) la recerca no, no..., bàsicament no té sentit si no és a través del treball de camp, i això vol dir compartir la teva vida amb la vida d'altres persones, que t'ho donen tot a canvi de res en moltes ocasions, t'ho donen tot a canvi de res. I aquest tot és la possibilitat, l'oportunitat que t'ofereixen de compartir les seves vides, clar, jo això aquí ho havia fet, no?, a Catalunya, mmm, però..., haver-ho pogut fer a l'Àfrica, pfff, a mi això m'ha canviat com a persona, perquè és..., o sigui, l'etnografia és el *jo hi era*, i el *jo hi era*... Clar, vull dir, jo hauré passat a l'Àfrica gairebé un any de la meva vida, així en les diverses estades, no? I, bueno, no és molt de temps, però ja és un temps quan la implicació és, és absoluta, no?, les 24 hores del dia, vull dir, compartint amb la gent, això, la seva existència quotidiana, vull dir, no..., no..., les 24 hores no vull dir dormint, eh...

- *Si... (riu)*

- Amb l'objecte d'estudi, però, però si... Òstia, doncs en el cas dels conductors de (xxx), no?, la furgoneta de la casa (xxx) que transporta la gent, doncs, òstia, mmm, compartint amb ells des de les sis del matí fins..., als caps de setmana sopant amb la seva família, o anant a la discoteca tots junts, no? Vull dir, el dissabte i la resta de la setmana tot el dia, i dinant amb ells, saps?, i estant tot el dia ficat allà en una furgoneta, i amb la gent, no?, vull dir, passatgers i..., fent tota l'escala social... Però la recerca, és un altre privilegi, i..., i la llàstima és que cap de les dos coses es tira endavant ni s'ofereix, jo crec, eh, tant al professorat de tirar-ho endavant i com els mateixos alumnes de poder-ho fer. Tu mires les subvencions estatals a la recerca, a la Generalitat, en el cas de la Generalitat ja nul·les, no?, per (xxx) i això la davallada, la davallada d'inversions els últims anys és escandalosa, és escandalosa, és escandalosa. Clar, no som productius des d'una lògica mercantilitzadora que maximitza el benefici en termes, eee, merament econòmics.

- *De lo que ha invertit i lo que en pot treure, no?*

- Sí, sí, que hi ha una maximització que és simbòlica en les relacions entre els estats, i que aleshores el ministeri, doncs clar, et demana, et demana, doncs això, com nosaltres

podem oferir al govern de (xxx), eh, un argumentari per a que millorin la conducció viària i la reducció de la sinistralitat viària? Si vas a parar a l'últim..., mira, l'últim llibre, ara veuràs, l'últim llibre, això... (ho va dient mentre busca un llibre en un dels armaris del despatx). El tens a la biblioteca d'aquí abaix...

- *Val, doncs perfecte.*

- A Bellaterra no sé si està. L'últim capítol d'aquí, (mostra el llibre), això és sobre l'Àfrica, a (xxx), les tres primeres estades a l'illa de (xxx), val?, treball de camp. L'últim capítol, clar, que vam fer amb el (xxx), vull dir, jo vaig plantejar..., imaginat que..., l'últim capítol... Nosaltres ara fem un informe, l'enviem al Ministeri i els hauríem de recomanar, i és el que vam fer, que hauríem de fer..., doncs, això, per al govern (xxx) explicar-li que..., que és que és una manera de perpetuar simplement la lògica de la dominació colonial...

- *Correcte.*

- I una relació de poder, ja està. Aleshores en aquest capítol vam dir què és el que havíem fet, però alhora com nosaltres mateixos, (riure sarcàstic), reflexionàvem sobre el fet de desdir-nos d'allò que aconsellava el Ministeri...

- *Correcte.*

- Perquè era, finalment, uns consells que eren formals, que tenien una lògica interna, realment, però que en realitat no podíem compartir d'entrada, ja no tant pel contingut, vull dir, perquè era un contingut basat en la nostra experiència, eh, en el nostre treball de camp, sinó pel fet que són continguts que han de ser debatuts i decidits per la mateixa societat (xxx), pels mateixos agents, eh, que participen de, de, de, d'aquesta recerca, que és la gent que condueix...

- *Correcte.*

- Els patrons, els assalariats, els passatgers, els..., els neteja vidres, els ajudants del conductor, mmm, tot..., tot l'espectre social lligat a aquest fenomen...

- *Correcte.*

- Que era el del (xxx), vull dir, que és a tot l'Àfrica, i a Àsia i també, i a Amèrica, eh, és la furgoneta aquesta que hi van divuit persones, quinze, alguns models divuit, però que jo he arribat a anar-hi dinou. Aleshores, òstia, la recerca, a mi..., pfff, vull dir, clar, he pogut pensar això, no hi ha cap (xxx) que hagi fotut... Ara he estat en una altra illa dues vegades més, vull dir, ara vaig tornar, abans de cap d'any, no?, eee, iii, vull dir, el privilegi que implica poder anar a una altra societat, tal, m'entens?, i mirar de comprendre i aprofundir aquest coneixement, i lligar-lo doncs això, a processos històrics, socials. Vull dir, a partir d'aquí hem anat a parar a gènere, relacions laborals, mentens?, vincles entre transformacions urbanes, sistemes de transport, vull dir, eee, models antagònics d'apropiació dels usos de l'espai per d'una banda els vianants, eh, la carn i la sang real, per l'altra de les planificacions, eh, de l'administració pública, els vincles amb corporacions privades, bueno, o sigui, hem anat a parar, això, estudiar una societat a través d'una furgoneta, d'un mitjà de transport. Òstia! La recerca..., doncs clar que és un privilegi. Jo venia de l'àmbit, vinc, vull dir, encara mantinc la docència i determinats..., amb companyes de..., de Bellaterra també, eee, recerques en l'àmbit de l'(xxx), però vull dir, que, òstia, vull dir... Les recerques que he fet en (xxx) és un privilegi, és un privilegi per mi haver conegut la gent, haver pogut pensar, haver pogut desenvolupar el coneixement científic, eee, i cara a cara amb gent de carn i ossos, no? I no per intentar aplicar-hi, així, ideològicament conceptes, eee, ni..., ni explicacions totalitzadors, sinó sempre reconeixent..., vull dir, per a què et serveix la recerca? Per entendre que el món real, que la vida, que la vida social, que la vida col·lectiva, que la vida de les persones sempre va molt més enllà, sempre és molt més ràpida que qualsevol intent, eh, de..., de, de comprensió, d'explicació, de teorització totalitzadora,

entens? Vull dir, mai podem enxampar, eee, la..., la, la vida de les societats, vull dir, sempre estan per davant nostre i anem al darrere per..., per, per bueno, per compondre'n una explicació que sempre serà fragmentària i parcial, fragmentària i parcial. Vull dir, jo com a (xxx) tinc claríssim que només pesco un moment d'un procés social, un moment d'un procés social. Vull dir, en el cas de (xxx), no?, tinc moltes més recerques, vaja, no moltes més, algunes més, perquè no pots fer recerques com si fossin xurros, no?, i fer-les mínimament bé, però, això de (xxx) és el que ha tret tota la meua energia, no? A veure, l'any que ve hi haurà la continuació d'això, això era (xxx), la següent illa és (xxx), no?, la que he fet aquests dos anys, tal. Però t'ho deia perquè és..., és, és sempre doncs..., òstia, vull dir, des del 2009 fins al 2015, no?, tret del 13, el 12 i el 13 no hi era, però dius..., això, i en dues illes distintes, eh, 9, 10, 11, una, 14, 15, l'altra. Clar, això no és més que un moment d'un procés social, i encara que estiguis 20 anys seguits anant-hi no deixa de ser un moment d'un procés social, però, però clar, lo bonic és poder, poder, poder ser-hi, ser-hi, ser-hi, i estar amb gent doncs que t'explica, doncs, com es desplaçava d'un poble a un altre als anys 60, i als 50, i als anys 70, i als 80, i com es transforma, i com això es transforma en relació a construccions de..., clar, d'ordres socials, eh, polítics, econòmics. Veus com (xxx) totes les transformacions després del procés d'independència, eh, dels anys 80, finals dels 70, 80, són esborrades del mapa i..., i com la lògica colonial d'Occident s'imposa en tots els àmbits, en l'àmbit acadèmic, per exemple. Clar, la meua relació amb les universitats africanes, vull dir, és brutal, vull dir, és brutal veure com els referents tenen a veure amb la cultura liberal acadèmica occidental, i com el projecte de modernitat no és un projecte col·lectivista, sinó que és un projecte això...

- *Elitista...*

- Liberal, liberal, liberal. Liberal en el sentit de les lògiques, eh, de les lògiques liberals del capitalisme al llarg dels..., al llarg dels segles, vull dir, en que el màxim referent és això, és un referent merament economicista i on..., i on..., i on una cultura que ho embolcalla té a veure amb això, amb ideologies finalment ciutadanistes idealistes que el que fan és, mmm, enterrar, invisibilitzar el conflicte. I el conflicte són relacions de poder, relacions de poder, de classe, de gènere i relacions de poder d'Occident respecte l'Àfrica. A mi, m'ha permès el treball de camp, doncs, òstia...

- *Constatar-ho. (assenteix)*

- Constatar-ho. Això, i el paper nefast de..., de les ONG, nefast, nefast. Vull dir, clar, com la gent d'allà em deia, són uns lladres, són uns lladres, venen aquí i en comptes de... Una ONG en un poble, eh, vull dir, en comptes de..., de..., amb finançament occidental per tot arreu, amb molts diners, eh, que en realitat van allà per ensenyar oficis. Pues, clar, ensenyar oficis vol dir en comptes d'agafar artesans, per exemple, del mateix poble, eh, un fuster, un sabater, el que fan és portar gent d'Europa mateix. Clar, doncs aquesta gent no ho veia clar, vull dir, és cert que, òstia, tu ensenyas, eh, com funciona un ordinador, eh, collonut, vull dir, la gent en pot aprendre, els xavals, tal... Però la resta és..., és..., és clar, no deixa de ser un procés de reproducció, eh, política i de..., i de models laborals, eh, contextualitzats en termes ideològics dominants a Occident, i amb una gent que no..., que no respon a les necessitats de la gent que són d'allà. Clar, no sé, en el cas de (xxx) ja et dic, la recerca, vull dir el treball de camp, clar, si la recerca teòrica ja és un plaer, el fet de poder pensar això ja..., vull dir, és..., vaja, clar, per una banda molt afortunat, molt afortunat, no?, d'haver pogut anar a parar a (xxx) i bueno, una altra cosa després és aquestes dificultats estructurals que, que si no ho trobes tu, ho troba el company del costat, saps? I bueno, ja està, tampoc les coses només es poden transformar quan la gent es belluga, doncs per això et deia al final que cadascú és responsable del que fa i del que deixa de fer, cada persona és lliure de fer el

que vulgui, vull dir, jo no jutjo, no jutjo ningú ni moralitzo, però sí que sóc crític alhora de confrontar els discursos amb les pràctiques, perquè aleshores sí que hi ha coses que no se sostenen, m'entens? I a dintre de classe és molt fàcil fer discursos bonics i quedar bé amb els alumnes, la història és quin vincle té aquest discurs que fas dintre de classe amb la teva pròpia pràctica fora de l'aula, i aquí és on comencen els problemes. Digues, digues...

- *(Sona una trucada al telèfon de l'entrevistador)* Emmm, perdona eh, emmm, a veure, aquesta no... I, consideres que s'està sabent gestionar la internacionalització de la professió sense deixar de banda una mirada a un nivell més local, no? És a dir, que..., doncs una mica lo que comentaves abans, no?, que hi ha moltes vegades més lògiques que són més internacionals que després acaben tenint un impacte local i..., i que moltes vegades tampoc s'observa, no?, o s'està deixant de banda aquesta localitat?

- Això, a veure, dintre la lògica del capitalisme global, vull dir, estratègies com això, com la Estratègia Universitària 2015, eee, polítiques, eh, de..., de qualificació de la producció, producció..., eh, de..., de la producció de la recerca. Lògiques que, que en realitat es fonamenten en criteris merament quantitativistes, vull dir, tot això, el mateix drama de les publicacions en revistes indexades, que són revistes bàsicament, eee, en anglès, en anglès, i que d'entrada ja marquen..., òstia, un decalatge per més que o bé tu saps anglès o bé t'ho fa una persona indígena angloparlant, eh, que..., que tradueixi tota la pesca, més enllà del fet econòmic, no? Però hi ha..., mmm, ja implica, en realitat, òstia, l'exemplificació d'una relació que no deixa de ser colonial, una sola llengua com a llengua científica quan per exemple amb les llengües llatines ens podríem llegir els uns als altres en italià, en portuguès, en francès, en català, eh, i..., i en castellà, bueno, doncs ja està. Vull dir, aquí hi ha gent que es pensa que Harvard és l'òstia i després et ve un profe i t'explica doncs que hi ha barracons i que hi ha sous de misèria, i ja està. Aleshores, jo crec que d'aquesta pregunta en trauràs teca, no?, del principi quan no enregistrares, que és això, com les lògiques que no són científiques, sinó que tenen a veure doncs amb..., amb..., (agafa aire), amb dimensions mercantilitzadores, són les que mediatitzen el desenvolupament de la docència, de la recerca i de l'organització mateixa universitat. Aleshores, aquí és..., no hi ha res més província que assumir la teva condició de..., de col·lectivitat colonitzada amb..., en termes acrítics, vull dir, ves..., no en té res això d'internacionalització i més quan no hi ha mitjans tampoc, vull dir, per..., no hi ha els mitjans que hi haurien d'haver justament per resoldre aquest decalatge en la relació de poder. I també per poder convidar, doncs això, òstia, molta gent de l'Àfrica i de l'Àsia i d'Amèrica, m'entens?, i de societats, doncs, no industrialitzades o no tant industrialitzades i extraoccidentals, que poguessin rodar per aquí, no? Que, també, això reflecteix el procés colonial de tanta gent, doncs això, de fora d'Occident que en realitat ha estat formada a Occident i això en (xxx) s'ha vist històricament, no? Deu mil vegades a partir de..., d'un bagatge, d'un bagatge acadèmic, cultural, polític que tan si és liberal com més col·lectivista doncs no deixa de ser Occidental. Clar, i això també s'ha vist en el mateix treball de camp, com..., com el mateix (xxx) tantes vegades..., però bueno això ja és una dimensió epistemològica, no? Vull dir, com..., com reflecteix les seves pròpies necessitats no satisfetes a Occident en aquella societat que en vols fer referent igualitarista respecte, clar, una experiència que en realitat se situa a Occident i no a fora, però bueno, és una altra història.

- *I, consideres que la politització del professorat va en detriment de la seva carrera acadèmica?*

- Depèn, perquè polititzats ho estan tots els professors. Jo..., polititzats en el sentit de ser agents de..., d'una..., d'una interpretació política de la societat, eee, tan conscientment com inconscientment. Clar, el que jo plantejava a classe, fixa't-hi, el que jo he plantejat

molts cops a classe és com la mirada d'un professor socialdemòcrata o liberal, emmm, com t'ho diria, s'insereix immediatament dintre de..., d'un marc de consideracions ideològiques que tot el grup classe, però que passaria també en un consell de departament, eh, del professorat, que tot el grup classe o que tot el grup de..., de professors en un consell de departament, eee, interpretaria com a *normal*, *normal*..., (riu sarcàsticament), *normal*... Clar, i aquí no hi ha res millor que el capítol de Durkheim a les regles del mètode sociològic, eh, aquell capítol que diu, la distinció entre el normal i el patològic, eh, què és normal i què és anòmal, què és anormal, i... Però, en canvi, si..., si un professor, doncs, diguéssim, que és políticament anarquista, aleshores aquí és quan han de començar a venir les justificacions. Clar, tota..., tota aquesta barreja entre la política i la construcció científica, vull dir, Weber n'havia parlat moltíssim en el camp de la sociologia. I jo, vaja, el que he intentat sempre és que evidentment la meua interpretació política del món, de les relacions socials, no..., no predeterminés el meu propi intent de construir-me científicament. Com a científic, el que no farà és dibuixar una realitat a la mesura dels seus desitjos polítics i ideològics, entens? Aleshores, clar, es tracta, si jo com a (xxx) assumeixo que la meua primera tasca és poder comprendre, eee, intento comprendre. Utilitzaré una paraula que em resulta absolutament repel·lent, que és la d'empatia, però poder comprendre empàticament com un grup social, com un..., com un corrent teòric, com..., com un..., un projecte acadèmic, eh, s'explica a sí mateix, comprendreu. Una altra cosa és que jo més enllà de no voler predeterminar i emmotllar, eh, la realitat als meus desitjos polítics, eee, una altra cosa és que jo pugui manifestar públicament quin és el bagatge que em condueix..., que a mi em condueix a anar a parar a aquest tipus de reflexió política o a aquest altre, i aquest bagatge és acadèmic i és polític perquè el bagatge acadèmic és sempre polític, vull dir, no és la mateixa cosa anar a parar a un pensador que a un altre pensador, no?

- *Correcte.*

- Això el llibre del T.S. Kuhn, eh, que va morir ara fa uns pocs anys, l'estructura de les revolucions científiques, un llibre del 62 continua sent un clàssic, quan explica com..., caram!, una comunitat científica, clar, accepta o no accepta un nou paradigma. Aleshores, aquí, vull dir, en la teua recerca ara hi vas a parar per força, no?, mmm, és un acte d'honestat intel·lectual que tu no t'amaguis. A veure, el que no s'hi val és, eee, presentar-te en nom de l'objectivitat científica, perquè no hi ha objectivitat científica, és un mite, no deixa de ser aquesta...

- *Com és que es segueix professant, no?, des de les... O sigui, a mi és lo que em sorprèn, perquè, clar, jo quan vaig començar la carrera, doncs te'n parlen de l'objectivitat científica, no?, i vull dir...*

- Perquè és molt còmode i perquè en realitat en nom d'aquesta objectivitat, en nom d'aquesta objectivitat tu el que fas es mantenir i perpetuar, sense haver-te de justificar més del compte, una relació de poder que et permet no haver de..., eee, aprofundir, d'aguditzar una mirada crítica. El pensament només pot ser crític, respecte sí mateix, respecte el món, sinó no és pensament, vull dir, és perpetuar l'estat de les coses, i l'estat de les coses des de la constitució de les primeres ciutats-estat, eh, en termes de jerarquització, d'imposició de classe, doncs és el que és, és una lògica jerarquitzadora a Occident en què, bueno, deu mil experiències hi ha hagut però han anat com han anat i han sigut esclafades com han sigut esclafades, eh, en termes d'emancipació. Aleshores, clar, en la mesura que jo remeti a l'objectivitat i a partir d'aquí clavi la meua interpretació, perfecte, la meua és objectiva. Però per això et deia, fixa't-hi, la paradoxa és quan des d'una perspectiva ideològica socialdemòcrata, per exemple, tu no t'has de justificar per res, allò és acceptat i és acceptat realment, vull dir, pel món acadèmic, pel món mediàtic, pel conjunt de la societat. En canvi des d'una perspectiva, jo et deia,

doncs anarquista respecte aquest conflicte, aquesta situació, eh, vull dir, els problemes d'aquesta gent en aquest marc de relacions socials, aleshores, clar, han de venir les justificacions per tot arreu. Jo crec que hi han de ser sempre, però...

- *Però per les dues bandes, no?*

- Clar, però..., però per això et dic sempre és un acte de valentia que un professor digui, òstia, el meu bagatge individual, el meu bagatge, eh, familiar, el meu bagatge, mmm, acadèmic, el meu bagatge polític, el meu bagatge o no bagatge sindical, vull..., tot el que és el conjunt de factors que expliquen la meua formació, eh, i el desenvolupament de la meua existència acadèmica a mi m'han conduit a..., a interpretar això en aquests termes, i... I fugint sempre de dogmatismes, i entenent que, que òstia, que aquesta interpretació és canviant, vull dir, jo veig com..., humilment, eh, n'he après al llarg de la meua vida i al llarg del temps. I com, doncs com (xxx) el fet d'estudiar doncs, eh, les formes de l'exclusió, doncs em fan anar a parar a un concepte com el de prejudici, i com això jo ho vinculo a la meua pròpia experiència del prejudici. Com jo prejutjava quan tenia 16 anys, quan en tenia 25, quan en tenia 40, i com de vegades encara, quan jo em veig prejutjant, doncs, mmm, he d'anar molt amb compte amb mi mateix, no?

- *Correcte.*

- I com aquesta consciència de la meua experiència em permet, clar, poder explicar doncs una de les formes de l'exclusió, que seria la forma bàsica eh, que seria el prejudici, com fer-ne objecte de..., de reflexió docent, entens?

- *Correcte.*

- Clar, l'objectivitat..., vull dir, quina objectivitat? Politització del professorat, no? Polititzats ho estan tots, passa que els que estan polititzats en termes de..., clar, d'acceptació del món en què vivim com a..., com a *normal*. I en aquest sentit a mi no em fa, pues sí, no em fa cap vergonya situar-me en camp dels inadaptats, em considero perpètuament inadaptat davant d'un ordre de relacions socials infaust en què en una societat com la nostra. Doncs això, vull dir, tens alumnes que han de fotre el camp perquè no poden pagar-se la carrera i amb unes famílies doncs, que bueno, com està succeint ara mateix, un 30% de gent condemnada a viure en el llindar de la pobresa, és immoral, i ja més enllà de la moralitat, és políticament inacceptable, inacceptable. Que una societat, la riquesa que genera i que no es pugui repartir equitativament, racionalment, la riquesa i el treball, ja està. Aleshores la universitat, vull dir, vol existir com a bombolleta més enllà dels conflictes socials, vull dir, el 99% del professorat, vull dir el 90% bueno, és el que volen. Doncs, tenim el que tenim, clar, però ja et dic, som un reflex de l'alumnat i som un reflex de la societat, i ja està, i el drama és aquest, vull dir, no hi ha cap àmbit que es pugui resoldre i tirar endavant, i menys la universitat, si no hi ha una assumpció col·lectiva que..., que el que..., que el que necessitaríem és una altra cosa en un altre ordre de relacions socials. Mentre el model social sigui aquest, tindrà aquesta universitat, i cada cop pitjor, perquè evidentment, vull dir, ja no és que tornem al XIX, vull dir, és que el referent és una mena de tecnofeudalisme, mmm, i a continuació ja l'última etapa que és l'esclavitud pura i dura, però estem tornant al passat amb un rapidesa..., i la gent no s'està...

- *No n'és conscient...*

- No se'n vol adonar, no se'n vol adonar, o no se'n vol adonar molts cops per comoditat. Jo crec que la gent ho veu però no..., hi ha por i acomodament, i aquest és el drama, por i acomodament, per tot arreu.

- *Emmm, i..., que..., quina opinió et mereixen les agències d'acreditació que operen en les universitats?*

- Òstia! Déu meu, ai déu meu!

- *Si, tampoc..., si no et ve gust contestar-ne alguna m'ho dius amb...*

- No, mira, et posaré, et posaré..., no..., dues coses. Vull dir, acrediten a partir de criteris merament quantitatius, quantitatius, la qual cosa, mmm, jo no sé quin percentatge té això de científic. Criteris merament quantitatius, que està molt bé, vull dir, jo criteris quantitatius, osti! I..., i a partir d'aquí doncs el drama és..., és que, òstia, hi ha gent que, clar, esdevé professional del quantitativisme, i la pregunta és, què té a veure això amb..., amb la producció, és científica? I no estic justificant gent que no fot brot, d'acord, vull dir, a tot el món n'hi ha. Jo estic en un departament que penca, i que penca molt, que penca molt, vull dir, en termes de..., de recerca. I jo, vull dir, ara hi ha hagut el procés de fusió de departaments i hem quedat com a departament independent, vull dir, no..., no ha passat en la UB. Vull dir, s'ha reduït de 100, no sé si eren 110 departaments, a una cinquantena. I això és perquè la gent penquen, tal. Però, la pregunta és, jo per exemple, una acreditació, mmm, eee, que a mi em van negar a Madrid, em retreien que jo escrivia molt en la llengua de la meua comunitat autònoma, aleshores, clar, això és un criteri... És quantitivist o és polític?

- És polític.

- Saps? I jo els vaig dir que més enllà d'això, doncs es preocupessin de situar la meua producció científica en un context, en el qual, òstia!, doncs resulta que havia fet coses que eren una porta d'entrada, m'entens? Eren una porta d'entrada. I resulta que jo porto deu anys amb professors nord-americans, i francesos, i portuguesos, que m'escriuen i..., i que m'han llegit un article sobre (xxx) en anglès i em demanen que els enviï el llibre doncs que vaig escriure, una part de la tesi doctoral, eh, el segon era (xxx), o (xxx), el premi Carles Raola d'assaig que..., que els diners que em van donar de premi em va permetre poder tirar endavant la tesi doctoral. Va ser pels diners del premi Carles Raola que vaig poder tirar endavant la tesi doctoral, però que em demanen el llibre en català, i és gent nord-americana, anglesos, vull dir, jo em miro les cites, les citacions, eh, de..., no de les coses que he escrit en anglès, sinó de les coses que he escrit en català, i em cita gent d'Austràlia, eh, del Canadà, dels Estats Units, de l'Argentina, de Suïssa, entens? I, aleshores, clar, què et trobes? Amb una agència d'acreditació d'uns païos que et diuen, que..., que "usted escribe mucho en la lengua de una comunidad autónoma", a part que no és un comunitat autònoma, sinó que és la llengua de 4 comunitats autònomes. I... però clar, què hi havia de científic en..., m'entens? En..., en aquella anàlisi de..., del meu camí com a acadèmic. Doncs no..., no hi havia res, i els ho vaig retreure i evidentment em van tombar, i ja està. Vull dir, les acreditacions que tinc han estat totes per..., per part d'aquí, de la Generalitat, i encara podria explicar..., encara podria explicar i no..., no..., no ho explico perquè considero que no, que no són criteris que..., (llarg silenci), com t'ho diria..., que s'exerceixin, eh, que s'apliquin des de..., des de paràmetres que forçosament haurien d'analitzar els continguts del que produeixes, amb ració del seu camp, eh, d'impacte, d'exercici, dels teus companys, eh. Vull dir, investigadors doncs del context català, del context europeu, del context internacional, d'acord, i no es fa, aleshores és..., són lògiques, això, vull dir que, que ja tu mires tota la mena d'aplicatius burocratitzadors que els últims anys, doncs, ens van col·locant i que anem fent nostres, i que anem assumint, no? I com tota la política de qualificacions, vull dir que, evidentment, l'objectiu és que acabi revertint en el teu propi salari, però que aleshores això es lligarà als beneficis econòmics que tu aportes a la universitat, és a dir, aquest serà el drama. I..., i que això tingui a veure amb criteris, ja et dic, més..., més quantificadors, que té a veure més amb dimensions, eh, quantitivistes que no qualitatives.

- (Assenteix) Clar, lo curiós és que l'AQU, el discurs que ella planteja és que és per a la qualitat del sistema universitari, no?

- Sí, clar.

- I, clar, jo també em mirava els diferents criteris que utilitzen i..., i és lo que tu dius, no? Que..., doncs, eren tants articles, tants llibres, no?, tantes citacions, llavors dius, bueno, però realment no..., o sigui, on està la qualitat, no? O sigui...

- No, clar, a veure el primer que s'hauria de definir és el concepte de qualitat.

- *Correcte.*

- I, aleshores aquí a veure què en fem. En segon lloc, quan ells t'adrecen directament a les revistes indexades, que a mi m'expliquin, eee, òstia!, hi ha criteris objectius, tal, però, osti!, mmm, també hi ha contextos històrics en què jo crec que aquests criteris, tant si satisfan formalment com si no, per part de moltes revistes dels països catalans, vull dir, amb una trajectòria científica al darrere que jo considero, eh, en molts casos inqüestionable, vull dir, quines són les revistes que formen part del grup de les indexades de tipus A, de tipus B, de tipus C? Aleshores, clar, continuem projectant i fent nostre una lògica colonial del que és la vida acadèmica, i aleshores, eee...

- *Es que també es produeix dins de la pròpia estructura, no?, diguéssim, perquè entre professorat i alumnat és lo que dius, o sigui, vull dir, no he sentit cap professors parlar, o pocs, o per no dir ínfims, te'n trobes que et diguin això, no?, que realment ells també venen a aprendre dels seus alumnes. O sigui, ja lo primer que et trobes és ja aquesta relació totalment vertical, de tu has de venir a aprendre de mi i jo et bolcaré tot, i quan em criticis alguna cosa te la tornaré a explicar de la mateixa manera, no?, perquè et quedi clar qui mana aquí i com és el coneixement sociològic que s'està fent en aquest moment i com s'ha de dir. Llavors, clar, jo em plantejava, home, si realment hem vingut a ser crítics com pot ser que tu després tinguis aquest tipus de praxis, no? O veure el tipus de comentaris classistes, bueno, que jo me'ls he trobat a classe, i dir, però..., però com casem tot això? No? Què estem fent?*

- Clar, això és molt important, i això ja va més enllà de la crítica a les acreditacions.

- *Sí, sí, sí.*

- Però és molt important, jo crec, almenys sempre he encoratjat la gent a tenir confiança per verbalitzar, per verbalitzar el què pensa o el què no pensa. De vegades és immediat a classe, és molt important que, que els estudiants no tinguin por de confrontar el professor amb sí mateix, el professor amb allò què diu i amb la manera com actua, m'entens? És pedagògicament..., o sigui, tot professor hauria d'encoratjar els alumnes a participar, jo ho faig, jo els dic no hi ha cap pregunta tonta, mai, mai! Perquè aquesta pregunta que..., pfff, una persona, a vegades un mateix, a vegades els altres, poden considerar, ai!, quina pregunta més estúpida, forma part d'un procés de coneixement, de coneixement, aleshores, és imprescindible. Molts cops un alumne fa una pregunta que alguna gent pensarà que és tonta, i aquella pregunta, òstia!, implica avançar un graó en la comprensió, en una reflexió, eh, a l'hora d'establir una interrelació, d'entendre un concepte, de poder aclarir la..., l'enteniment d'un fenomen social. I respecte a situacions de..., jerarquitzadores a classe, un sol cop m'ha passat, em vaig empenyar amb un alumne fa molts anys, fa molts anys... I..., i no li vaig respondre bé, no el vaig insultar, res d'això, va ser un detall, un moment, cap al final de classe, però no em va agradar com li vaig respondre, perquè era una resposta, vull dir, d'exercici de poder i jo me'n ric d'això. Davant dels alumnes els dic, ei, vull dir, jo poso la nota, i la poso en funció del què vull que vosaltres m'escriviu, i no deixo, no deixo d'exercir, doncs, la nota com un instrument de poder en aquesta relació, eh, vertical. Però ell em va dir una cosa malament i jo no li vaig respondre bé, i diria que li vaig respondre malament, ja et dic, no era un insult, eee, res, però era la manera, una manera...

- *Les formes...*

- Lletja. No, bruta, classista, vull dir, *molt normal* (ho diu amb un to molt irònic), era *molt normal* el que li vaig dir, però em vaig sentir malament. I l'endemà,

immediatament, el primer que vaig fer a classe, vaig dir, òstia, amb el company tal, no?, li vaig dir, el nom d'alumne amb el tal, doncs ahir va passar això, i..., i tal. Jo et vull dir que no m'agrada gens com et vaig respondre, i et vaig respondre així perquè en aquell moment doncs jo ho vaig viure d'aquesta manera, però has d'entendre que..., caram!, vull dir, no, tampoc tu tal, tal, tal, no? Perquè continuava jo mantenint, clar, el sentit de, de com va anar la cosa, que era un retret que li feia, tal, no? I..., i va estar molt bé, perquè ell va dir, osti!

- *S'agraeix molt, no?*

- Clar, home, clar... Clar, aquests detalls és el que tothom... Clar, si tu ja et mostres des de dalt del pedestal i al damunt, vull dir, l'objectivitat s'encarna en la teva figura..., és que ja no hi ha res a discutir per cap banda. Però aleshores on és el procés de qüestionament? Vull dir, jo..., es que no..., de debò, tot això no és discurset, vull dir, cada curs, cada curs, cada classe, vull dir, hi ha consideracions, motius, eee, òstia!, clar, per aprendre'n i... Què passa també? Què això és molt interessant, com els alumnes més classistes, quan veuen un profe, doncs que, que pot autoqüestionar-se, doncs, el fet de relacionar-se en termes merament jerarquitadors, tal, perquè hi ha professors a tot arreu, eh, que no..., jo crec que no fan passos que podrien fer per resoldre conflictes que han de..., que haurien d'entendre, no?, d'un alumne doncs quan..., òstia, no pot venir a classe perquè ara té una feina, canvis d'horaris i si no menges, no vius, jo que sé el que sigui. Vull dir, que hi ha sempre de tot a totes les universitats del món, no? Però, fixa't-hi que hi ha alumnes, que clar, que el que volen és justament el professor, doncs això, que exerceixi el seu poder. I a mi aquests alumnes són els que a vegades m'han qüestionat coses que no qüestionarien a cap altre professor que funcioni a clatellades i amb la vara, i jo els ho dic, això exactament perquè ho plantejes en aquesta classe, vull dir, ho has plantejat a tal classe, o tal altre, o només ho fas amb mi, perquè si només ho fas amb mi aleshores funcionarem d'una altra manera, clar, entens?

- *Sí, sí, totalment.*

- Vull dir, és que és..., és que és..., és el classisme, tal, no? I això, no... Clar, jo el que els dic a classe sempre, jo no sóc un professor enrotllat, no sóc un professor enrotllat, no hem confongueu, sóc un tio que us dóna confiança i vull que en pugui tenir per part vostra, i que té a veure amb a manera com jo concebo, vull dir, aquesta situació i aquesta paper, i aquest paper. Jo em represento davant vostre com vosaltres us representeu davant meu, i ja està, i aquí ja anem a parar a Goffman i el que vulguis, no? Però, vull dir, que almenys és poder ésser conscients d'aquests papers, i com els papers tampoc no poden, igual que un concepte no pot acabar sent totalitzador, eh, respecte un fenomen social, doncs un paper no pot ser mai en una dinàmica de..., òstia, d'aprofundiment del coneixement.

- *I d'aprenentatge.*

- Clar, home, per part de la gent, clar, evident. És..., és una llàstima, però bueno...

- *Clar, això també és lo que em preocupa, no?, de com..., si els espais pedagògics i de creació del coneixement ja els entenem amb aquesta lògica, és que cap a on avancem, o sigui...*

- Doncs, avancem a perpetuar el que perpetuem, i és aquest model de societat, i aquest model d'aprenentatge, de coneixement, i d'acadèmia, i ja està. Aleshores, aquí l'única..., l'única, per mi, batalla possible, i..., és com sempre, com sempre, la que puguin encapçalar els estudiants, i d'aquí arrossegat al professorat, perquè si ha de ser el professorat, ja et dic. I més enllà dels estudiants té a veure amb un model col·lectiu acordat per la societat respecte al paper de la universitat.

- *Si vols ja arranco amb les últimes, o...*

- Si fem..., perquè jo pensava que tenia una tutoria a les 12... El que passa és no me'n recordo... No me'n recordo de qui és, però bueno... Digues, digues, fem, fem.
- *Val, si que..., vull dir, que tu també..., ja portem molta estona que m'estàs atenent, t'ho agraeixo molt, eh...*
- No, no, però està bé, perquè no podria no fer-ho si jo..., m'entens? Fent etnografia ho reclamo de la gent, que després t'ho demanin és el mínim que puc fer, Arnau, vull dir, que per això...
- *Ui, que bé, doncs moltes gràcies...*
- No, no.
- *T'ho agraeixo molt.*
- Res a agrair, digues, digues.
- *Emmm, una mica, saber quan de temps vas dedicar a la teva tesis? Si n'has dirigit? Com veus aquests processos, no?, del que representa la tesis doctoral en el camí que fa un dins la trajectòria acadèmica, no?*
- A veure, eee, tesis doctorals, n'he codirigit dues, que s'han presentat els últims mesos, una amb el (xxx), i en què el meu pes va ser menor, eh, sincerament, bueno això no sé si és rellevant, però bueno, hi va haver relació amb el company perquè, a més, ens veiem en marcs extraacadèmics, tal. I l'altre amb un company que per motius de feina va haver d'anar a Montevideo, i va ser una tesis que ens vam estar comunicant per internet i que codirigia amb un professor que no coneixia, que era un professor d'Elx. I, aleshores, he intentat que..., que l'acompanyament també fos, doncs, el màxim possible, no? El que passa és que clar, eee, facilitar-ho, doncs al llarg del temps i de l'espai, depèn de les condicions de l'alumne mateix i de les seves possibilitats. Jo, per exemple, clar, jo em vaig prendre..., ja no la tesi, la tesina, jo la tesina... Jo vaig acabar (xxx) el 94, vaig acabar el doctorat el 96, però del doctorat em faltava fer la tesina, i aleshores vaig encavalcar el següent programa de doctorat, al 98, i aleshores la vaig entregar, però clar, és que la tesina aquella... (Piquen a la porta). Endavant! (Els tres subjectes mantenen una conversa).
- *Estaves amb la tesina, que vas cavalcar el següent...*
- Ara la gent, vull dir, a veure depèn també d'universitats, facultats i departaments, però aquí a (xxx), doncs s'estan fent les tesines de 100, 110, 120 pàgines, que jo trobo que és un encotillament que no comparteixo, que no comparteixo...
- *Em passa lo mateix amb el TFG que ha de ser de 3000 paraules, no?, que dius...*
- Feu allà a Bellaterra 3000?
- *Sí, 3000 paraules que són 5 pàgines.*
- No, aquí fem 3 vegades més, clar.
- *Acabes una carrera de 4 anys, no?...*
- No, aquí fem més de 3 vegades, més, 10.000, 10.000 paraules, si... Bueno, clar, és..., és com si fos un article científic, vull dir, que ja em diràs. Ara té un sentit dir, no?, òstia, presentació, presentació de la recerca, no?, hipòtesis, explicació, què es constitueix en objecte d'estudi, marc teòric, marc metodològic, vull dir, desenvolupament etnogràfic, no?, en el nostre cas, eh, conclusions, bibliografia, val. Però més enllà d'això, aquest encotillament, si..., òstia, si hi ha gent, vull dir, que disposa del temps, de l'espai, per tal... Jo t'ho deia per la tesina, clar, vaig fotre..., vaig estar amb la tesina que..., que quan la vaig entregar vaig continuar escrivint tesina, i me'n recordo un dia el (xxx) que em truca i em diu, (xxx) para ja!, vull dir, està sonat, deixa la tesina i posa't amb la tesi doctoral. Però clar, aquesta tesina tant, tant treballada, doncs va guanyar el Carles Raola d'assaig que et deia abans, i allò va ser un quilo, que era (xxx), (xxx), 6000 euros, vull dir, fa (xxx) anys, a mi allò em va permetre tirar endavant la recerca de..., de la tesi doctoral. La tesina era sobre (xxx), eh, eee,

contemporani en relació a moviments (xxx) que, bueno, de diversos moments de la història a Europa, no? Però allò em va servir a mi..., poder pensar també per desenvolupar una tesi doctoral centrada exclusivament en l'(xxx) català, val?, que era (xxx), que era una part, faltaven 60, 70 pàgines de totes les teories (xxx) de la, de la..., del (xxx), no? (xxx), faltaven les teories (xxx) del (xxx), que és una llàstima que no fossin al llibre, però bueno, emmm... Clar, tant l'extensió de la tesina com després de la tesi doctoral, pfff, ja em diràs, i ara encara, la tesis doctoral encara no..., no la limiten, no? Però un cop més anem a les possibilitats, les condicions per poder fer la recerca. Quanta gent, vull dir, jo tinc d'alumnes que em diuen, no, màster no me'l puc permetre, no me'l puc permetre, i una tesis doctoral, vull dir, fer el doctorat per fer la tesis tampoc. I aleshores, doncs això, xavals que a la nit em treballaven al Mercabarna, que venien de dia a estudiar, que aquests xavals, vull dir, que tu albiures un..., una llum, eh, una llum, una llum, que els veus de profes al cap de..., de deu anys. Vull dir, jo que sé, eh, que els veus, que els veus, vull dir, que..., que pensen, que avancen, tal, i bueno, han de deixar-ho, han de fotre el camp o han de tal, no... És una llàstima, és una llàstima com tot el potencial, eh, de..., de creativitat i de..., i de coneixement dintre del camp, no del coneixement en general, sinó del coneixement científic que hi ha en una societat. Vull dir, això ho he vist a l'Àfrica també, vull dir, cambrers, cambreres, gent en..., en feines, eh, allà el sou mitjà, del 80% de la gent és de 100 euros al mes amb preus europeus, eh, del menjar, per exemple. Sí, ja està, fam, misèria, arròs tota la vida, ja està, vull dir, per això a les (xxx) illes de (xxx) hi viuen 500.000 persones, eh, i 700.000 emigrades, no?, als Estats Units i a Europa. Però veus gent, òstia, clar, vull dir, aquí, allà, a tot arreu, no?, amb..., amb coneixement, amb unes capacitats, i que no..., que no seran acollides mai, ja no per la universitat ni per sistemes educatius, vull dir, mires el panorama, l'educació no universitària, és que, és que no... És una tragèdia el que estem vivint, però és això, la gent s'estima més ficar-se la vena als ulls, i ja està, i si està col·locat, vull dir, jo tinc claríssim que independentment de la situació, eee, sociolaboral, acadèmica, mmm, no deixaré de bellugar-me en major i en menor grau mai, perquè tampoc no podré exercir així ni la docència ni la recerca si ho fes, perquè tot es limitaria a un discurs que no, que no crec que sigui..., emmm, ja no lloable, sinó que faciliti una comprensió doncs, més, més densa, no?, de..., dels mateixos fenòmens socials que estudio i que explico... És una llàstima, és una llàstima, i bueno, tot allò que això té de privilegi doncs ho té de constatar que no..., que no ens en sortim i que això se'n va cap avall, i que és el que tu dius, una recerca orientada a..., òstia!, clar, a la..., a una productivitat entesa en termes això, merament economicistes, vull dir, però, òstia tu, que no és productiu pensar, formar a gent lliure, formar a gent lliure, gent crítica.

- *Clar, però estan traient filosofia dels batxillerats, és com...*

- Clar.

- *I, te n'adones.*

- Que filosofia, que filosofia no és la història de la filosofia.

- *Correcte.*

- Solament, és el que es fa, sinó que és ensenyar a pensar, ho entens?

- *Ensenyar a pensar, correcte.*

- Vull dir, que res té més a veure amb el que és l'exercici mateix de la pedagogia, (sospira), jo no sé, clar, és..., no sé, vull dir, ja està, ja..., ja et dic, és una llàstima, veure com, com tantes societats es malbaraten a sí mateixes, no? Vull dir, els protagonistes de les pelis que veiem a la tele, en el 80% dels casos no són antropòlegs, o sociòlegs, o poetes, o metgesses, o forneres, eh, o homes de la neteja, sinó que són polis, i..., i si apareix un científic per allà és per remarcar l'estatus social de l'acadèmic com a dipositari del saber, aleshores no... Així no anem a enlloc. Enlloc és això, vull dir,

Nietzsche tenia raó, és la victòria del no res, és..., és assumir la nihilització de les relacions socials i de la vida, i és una llàstima. Jo per això em sento inadaptat, no sé, en un altre planeta no sé com haurien anat les coses... (Riu enèrgicament).

- *Jo també em sento bastant inadaptat la veritat, és una sensació que porto arrossegant bastant de temps.*

- Però no, no..., tampoc, vull dir, en termes que siguin més tràgics del compte, m'entens?

- *Sí, no...*

- Una afirmació de vida, des de l'alegria.

- *Sí, sí, si estic content, no? El saber i sentir-te diferent, no?, i saber que n'ets conscient, clar, vull dir en moltes coses et fa feliç, però d'altres també carregues un pes a l'esquena, no?*

- Sí...

- *Moltes vegades que, que també observes com va la vida, com va la societat, i és que t'omple de pena, no?, dir...*

- Però això, Arnau, ja hi estàs condemnat des d'infant, m'entens?, i ho arrossegars tota la vida, no?, que el bou, vi vol pel final, no? És un pes que arrossegars tota la vida, i la història és poder-ho compartir, fer-ne motiu de..., de bé, de potència, de potència bonica, vital, intel·lectual i de conèixer gent i companys, eh, i profes, i alumnes, i el pas pel lloc on estudies, i lluitar per això si t'agrada, lluitar per poder tirar endavant, no?, en l'acadèmia. Hi ha profes, per exemple, quan era alumne que deien, mai podreu esdevenir professors de (xxx), mai, mai. I jo..., jo al contrari, jo als meus alumnes els dic, vosaltres heu de lluitar per allò que us faci il·lusió, és que a més la vida és això, heu de lluitar, i més enllà d'això, doncs, a veure que en surt, però heu de lluitar, no heu de donar-vos per vençuts mai en cap batalla, heu de plantar cara. I..., i si el que sentiu és un amor a (xxx), vull dir, que és el que a mi em va permetre aguantar perquè..., clar, jo no t'he explicat com vaig fer la tesina i la tesis, amb la meva..., amb la meva filla petita, estudiant, eh, després separat, però amb ella la meitat del temps, vull dir, fent de corrector de català, pfff, un infern econòmic i de temps, vull dir, òstia tio! Aleshores, un ha de lluitar per allò que vol realitzar, ha de lluitar, i què és el que em va..., a mi mantenir la lluita, el meu amor a (xxx) m'ha canviat la vida.

- *A mi em passa amb la sociologia això, no?, i clar, però veus és lo que et plantejava, veig com que tinc ganes de fer aquest recorregut, però després me n'adono que tampoc, no?, de que, o sigui de que l'amor que li tinc...*

- Sí, bueno, clar...

- *Veus les condicions en què et volen fer viure aquest amor, i és com, però potser el puc viure sense la necessitat d'estar a dins, no?, o, no ho sé, suposo que aquesta investigació també m'ajudarà a prendre una decisió amb això...*

- Sí, sí. Que hauries de fer, compartir aquesta il·lusió i aquest desig amb professors que et puguin valorar, i tot seguit, ficar-te en un grup de recerca, m'entens?, en el teu àmbit, a sociologia a l'Autònoma, no? Clar, clar, i obrir bretxes, i buscar escletxes, i buscar escletxes. I l'altre opció és fer-ho des de fora, i des de fora sempre és molt més complicat, i anar a parar a institucions privades que te puguin subvencionar i tota la pesca, fotut, complicat, però clar, s'ha de fer, ho he hagut de fer durant molts anys i..., i depens clar. Però ja depèn de tu, fes això, fes-ho amb cara i ulls, bonic, saps?

- *Sí, és lo que tinc ganes de fer, bueno, l'estic vivint des de fa molt temps, ja et dic, això ves de lluny, també bueno, vaig estar treballant amb quins profes ho podria fer, perquè, clar, també he hagut de fer les meves piruetes institucionals per poder presentar aquest treball, no?*

- Clar, clar.

- *I, clar, cada cop me n'adono que és aquesta lluita constant amb la institució que ja l'arrossego des dels sistemes educatius anteriors...*
- *Sí, bueno, clar, clar.*
- *I que després veus com està el personal allà, i..., i dius, bueno, i jo que vinc a fer aquí, llavors, no?*
- *Una mica, una mica..., però bueno, si necessites un cop de mà, compta-hi, Arnau.*
- *Perfecte.*
- *No et dic res més, és que ara...*
- *Sí, som-hi, som-hi, anem, anem.*
- *M'he adonat que era molt més tard del que em pensava...*
- *No, moltíssimes gràcies. Si...*